

ความคาดหวังในการเรียนและสัมพันธภาพในครอบครัว กับ ความวิตกกังวลในการเรียน
และการเผชิญปัญหาของนิสิตชั้นปี 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สารนิพนธ์
ของ
นายสัณห์ วิแก้วมรกต

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
กุมภาพันธ์ 2548
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

370.1534

ส122ค

ร.3

ความคาดหวังในการเรียนและสัมพันธภาพในครอบครัว กับ ความวิตกกังวลในการเรียน
และการเผชิญปัญหาของนิสิตชั้นปี 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

27 เม.ย. 2548

บทคัดย่อ
ของ
นายสกัณฑ์ วิแก้วมรกต

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
กุมภาพันธ์ 2548

h 265769

สกันต์ วิแก้วมรกต. (2547). ความคาดหวังในการเรียนและสัมพันธภาพในครอบครัว กับ ความวิตกกังวลในการเรียนและการเผชิญปัญหา ของนิสิตชั้นปี 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร. นวลละออ สุภาผล.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตชั้นปี 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตามตัวแปรเพศ คณะที่เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพในครอบครัว 2) เปรียบเทียบการเผชิญปัญหาของนิสิตชั้นปี 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตามตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพในครอบครัว 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลในการเรียนกับการเผชิญปัญหาแต่ละรูปแบบ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตชั้นปี 2 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2547 จำนวนทั้งสิ้น 540 คน กลุ่มหนึ่งเป็นนิสิตจากคณะที่เรียนในสายวิทยาศาสตร์ จำนวน 247 คน ประกอบด้วยนิสิตจากคณะต่างๆ ดังนี้ คณะแพทยศาสตร์ จำนวน 39 คน คณะทันตแพทยศาสตร์ จำนวน 21 คน และคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 187 คน อีกกลุ่มเป็นนิสิตจากคณะที่เรียนในสายศิลปศาสตร์ จำนวน 293 คน ประกอบด้วยนิสิตจากคณะต่างๆ ดังนี้ คณะมนุษยศาสตร์ จำนวน 115 คน คณะสังคมศาสตร์ จำนวน 122 คน และคณะศิลปกรรมศาสตร์ จำนวน 56 คน กลุ่มตัวอย่างนี้ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายในชั้นเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนิสิต แบบสอบถามวัดความวิตกกังวลในการเรียน แบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหา แบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียน และแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติค่าที (t - test) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. เปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตชั้นปี 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตามตัวแปรเพศ คณะที่เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพในครอบครัว

1.1 นิสิตหญิงมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 นิสิตที่เรียนในคณะสายวิทยาศาสตร์มีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่เรียนในคณะสายศิลปศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

1.3 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.4 นิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมีความวิตกกังวลในการเรียนไม่แตกต่างจากนิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

1.5 นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมากมีความวิตกกังวลในการเรียนไม่แตกต่างจากนิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก

1.6 นิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

1.7 นิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

1.8 นิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดีมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2. เปรียบเทียบการเผชิญปัญหาของนิสิตชั้นปี 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตามตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพในครอบครัว

2.1 นิสิตชายใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาไม่แตกต่างจากนิสิตหญิง

2.2 นิสิตชายใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างจากนิสิตหญิง

2.3 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาไม่แตกต่างจากนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

2.4 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างจากนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

2.5 นิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาไม่แตกต่างจากนิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

2.6 นิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างจากนิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

2.7 นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมากใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาไม่แตกต่างจากนิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก

2.8 นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมากใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มากกว่านิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.9 นิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่านิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.10 นิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มากกว่านิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.11 นิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาไม่แตกต่างจากนิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ

2.12 นิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างจากนิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ

2.13 นิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดีใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่านิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.14 นิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดีใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างจากนิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดี

3. ความวิตกกังวลในการเรียนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

**A STUDY OF LEARNING EXPECTATION, FAMILY RELATIONSHIP
AND THE EFFECTS OF ANXIETY ON LEARNING AND COPING STRATEGY
OF THE SECOND YEAR SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY'S STUDENTS**

**AN ABSTRACT
BY
MR.SAKAN WIKAEWMORRAKOT**

**Presented in Partial fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Developmental Psychology
at Srinakharinwirot University
February 2005**

Sakan Wikaewmorrakot. (2004). *A Study of Learning Expectation, Family Relationship and the Effects of Anxiety on Learning and Coping Strategy of the Second Year Srinakharinwirot University's Students*. Master's Project, M.Ed. (Developmental Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Assoc. Prof. Dr. Nuan-ra-or Supapon

The purposes of this study were 1) to compare anxiety in learning and coping strategy of the second-year students of Srinakharinwirot University (Prasarnmitr) on the basis of their differences in terms of sex, faculty, academic achievement, family's financial status, parents' occupation, students' learning expectation, parents' learning expectation and family relationship, and 2) to determine the relationship between anxiety in learning and coping strategy patterns.

A sample of 540 students, drawn by simple method from second-year students of Srinakharinwirot University (Prasarnmitr) during the academic year 2004, consisted of two groups : one group of 247 students from science program, another group of 293 students from art, humanities and social science programs.

The research instruments for collecting data were 1) a questionnaire on personal information, 2) a questionnaire on anxiety in learning, 3) a questionnaire on coping strategies, 4) a questionnaire on learning expectation, and 5) a questionnaire on family relationship. The statistical methods and procedures for analyzing the obtained data were t-test and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The findings indicated that the female students were found to be significantly higher than the male students on anxiety in learning at the .05 level; The science program students were significantly higher than the art program students on anxiety in learning at .001; The lower-academic achievement students were significantly higher than the higher-academic achievement students on anxiety in learning at the .01 level. The students whose families having high financial status and those whose families having low financial status were not significantly different in their anxiety in learning. No significant difference was found in anxiety in learning of students in terms of their parents' occupations. Higher learning-expectation students were significantly higher than normal learning-expectation students on anxiety in learning at the .001 level; the students whose parents having higher learning-expectation were significantly higher than the students whose parents having normal learning-expectation on anxiety in learning at the .001 level; and the students with unfavorable family relationship were

significantly higher than the students with favorable family relationship on anxiety in learning at the .001 level.

As for coping strategies of the second-year students at Srinakharinwirot University, it was found that there was no significant sex difference in their use of problem-focused coping strategy or in their use of emotional-focused strategy; and no significant difference was found between high academic achievement students and low academic achievement students in their use of problem-focused coping strategy as well as in their use of emotional-focused coping strategy. No significant difference was found between the students whose families having high financial status and those whose families having low financial status neither in their use of problem-focused coping strategy or in their use of emotional-focused coping strategy. In terms of their parents' occupations: skillful and less skillful, there was no significant difference in the students use of problem-focused strategy, while there was a significant difference at the .05 level in their use of emotional-focused coping strategy.

The normal learning-expectation students were found to use significantly more problem-focused coping strategy than the high learning-expectation students at the .001 level, while the high learning-expectation students used significantly more emotional-focused coping strategy than the normal learning-expectation at the .05 level. In terms of their parents' learning expectation, it was found that students whose parents having higher learning-expectation were not significantly different from those whose parents having normal learning-expectation in their use of problem-focused coping strategy and in their use of emotional-focused coping strategy.

For the students' family relationship, the findings indicated that the students having favorable family relationship used significantly more problem-focused coping strategy than those having unfavorable family relationship at the .001 level, where as there was no significant difference in their use of emotional-focused coping strategy.

Finally, the results indicated that a negative correlation between anxiety in learning and problem-focused coping strategy was found to be statistically significant at .01 level, and a positive correlation between anxiety in learning and emotional-focused coping strategy was statistically significant at the .001 level.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการ
สอบได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
๒๐๐-๑๐๑

(รองศาสตราจารย์ ดร. นวลละออ สุภาผล)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
๒๒

(อาจารย์ ดร. นิยะดา จิตต์จรัส)

คณะกรรมการสอบ

.....
๒๐๐-๑๐๑

ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร. นวลละออ สุภาผล)

.....
๓

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนา ศรีสัตย์วาจา)

.....
๑๒

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....
๑๒

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ สุภา ปานเจริญ)

วันที่ 15 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548..

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเนื่องด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร. นวลละออ สุภาพล อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้ช่วยกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำการทำสารนิพนธ์นี้ทุกขั้นตอน อีกทั้งยังได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนา ศรีสัตย์วาจา และรองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ์ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อเป็นกรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ครั้งนี้ รวมทั้งได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำสารนิพนธ์นี้ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังได้รับความกรุณาจากอาจารย์ ดร. นิยะดา จิตต์จรัส ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร อีกหนึ่งท่านที่ได้เข้าร่วมฟังการนำเสนอเค้าโครงสารนิพนธ์นี้ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำสารนิพนธ์นี้เป็นอย่างดี รวมทั้งยังได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา ธรรมา ที่ช่วยตรวจทานบทคัดย่อฉบับภาษาอังกฤษให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น

นอกจากคณาจารย์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อความสำเร็จในการทำสารนิพนธ์นี้แล้ว ผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ รพินทร ณ ถลาง อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ สาขาวิชาวรรณกรรมสำหรับเด็ก ที่ได้ให้ความกรุณาช่วยแจกแบบสอบถามแก่นิสิตเอควรรณกรรมสำหรับเด็ก รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ผู้สอนทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาในการสอนอันมีค่าเพื่อให้ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บข้อมูลในชั้นเรียนกับนิสิต อีกทั้งขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ประจำสำนักเลขานุการคณะ และเจ้าหน้าที่ประจำส่วนงานบริการการศึกษาของคณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการแจกแบบสอบถามแก่นิสิตในคณะแทนตัวผู้วิจัย ซึ่งช่วยให้การเก็บข้อมูลครั้งนี้มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ คุณย่า และคุณอาสมศักดิ์ วิแก้วมรกต ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในเรื่องเงินทุนสำหรับการศึกษาต่อครั้งนี้ รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดความรู้และอบรมสั่งสอนจริยธรรมแก่ผู้วิจัยตลอดมาตั้งแต่เด็กจนเติบโตใหญ่ทุกวันนี้

สุดท้ายนี้ต้องขอขอบใจเพื่อนๆ ทุกคนที่ช่วยให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำวิจัย อีกทั้งคอยให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน จนทำให้การทำสารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีทุกขั้นตอน

สกัณฑ์ วิแก้วมรกต

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	5
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
นิยามปฏิบัติการ.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
สมมติฐานทางการวิจัย.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
ความวิตกกังวล.....	15
ความหมายของความวิตกกังวล.....	15
สาเหตุและกระบวนการเกิดความวิตกกังวล.....	18
ประเภทของความวิตกกังวล.....	29
ระดับของความวิตกกังวล.....	31
การวัดระดับความวิตกกังวล.....	32
พฤติกรรมของบุคคลที่มีความวิตกกังวล.....	33
อาการที่แสดงออกถึงความวิตกกังวล.....	34
การเผชิญปัญหา.....	35
ความหมายของการเผชิญปัญหา.....	35
กระบวนการเผชิญปัญหา.....	36
วิธีเผชิญปัญหา.....	39
ความคาดหวัง.....	46
ความหมายของความคาดหวัง.....	46
ประเภทของความคาดหวัง.....	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวัง	48
สัมพันธภาพในครอบครัว.....	51
ความสำคัญของสัมพันธภาพในครอบครัว	51
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวล.....	53
เพศกับความวิตกกังวล	53
ขณะที่เรียนกับความวิตกกังวล	56
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความวิตกกังวล.....	57
ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับความวิตกกังวล	59
อาชีพของผู้ปกครองกับความวิตกกังวล.....	60
ความคาดหวังในการเรียนของผู้เรียนกับความวิตกกังวล	61
ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครองกับความวิตกกังวล	61
สัมพันธภาพในครอบครัวกับความวิตกกังวล	62
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเผชิญปัญหา	63
เพศกับการเผชิญปัญหา	63
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการเผชิญปัญหา.....	65
ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับการเผชิญปัญหา.....	66
อาชีพของผู้ปกครองกับการเผชิญปัญหา	68
ความคาดหวังในการเรียนของผู้เรียนกับการเผชิญปัญหา.....	68
ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครองกับการเผชิญปัญหา.....	69
สัมพันธภาพในครอบครัวกับการเผชิญปัญหา	69
ความวิตกกังวลกับการเผชิญปัญหา.....	70
3	
วิธีดำเนินการวิจัย.....	72
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	72
ประชากร.....	72
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	72
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	73
แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนิสิต.....	73
แบบสอบถามวัดความวิตกกังวลในการเรียน.....	73

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
แบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหา.....	75
แบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียน.....	77
แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว.....	79
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	80
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป.....	83
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนและการเผชิญ ปัญหา จำแนกตามตัวแปรเพศ คณะที่เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง ความคาดหวัง ในการเรียนของนิสิต ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพในครอบครัว	85
ตอนที่ 3 ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลในการเรียน กับการเผชิญปัญหา	98
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	99
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	99
ความสำคัญของการวิจัย.....	99
ขอบเขตของการวิจัย.....	99
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	99
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	100
ตัวแปรที่ศึกษา.....	100
สมมติฐานทางการวิจัย.....	101
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	103
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	103
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	104

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ) สรุปผลการวิจัย.....	104
อภิปรายผล.....	106
ข้อเสนอแนะ.....	117
บรรณานุกรม.....	119
ภาคผนวก.....	127
ภาคผนวก ก ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	128
ภาคผนวก ข คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	141
ภาคผนวก ค จดหมายขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย.....	148
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	155

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มไว้ แบบสอบถามที่ได้รับกลับมา และมีความสมบูรณ์ โดยจำแนกตามคณะต่างๆ.....	83
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรทางชีวสังคม.....	84
3	ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนระหว่างนิสิตชายกับนิสิตหญิง.....	85
4	ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนระหว่างนิสิตที่เรียนใน คณะสายวิทยาศาสตร์ กับ นิสิตที่เรียนในคณะสายศิลปศาสตร์.....	86
5	ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนระหว่างนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูง กับ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ.....	86
6	ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนระหว่างนิสิตที่ครอบครัว มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง กับ นิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ.....	87
7	ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนระหว่างนิสิตที่ผู้ปกครอง ประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก กับ นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบ อาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก.....	87
8	ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนระหว่างนิสิตที่มีความคาดหวัง ในการเรียนสูงกว่าระดับปกติ กับ นิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียน ระดับปกติ.....	88
9	ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนระหว่างนิสิตที่ผู้ปกครอง มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติ กับ นิสิตที่ผู้ปกครองมี ความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ.....	88
10	ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนระหว่างนิสิตที่มีสัมพันธภาพ ในครอบครัวที่ดี กับ นิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดี.....	89
11	ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาระหว่าง นิสิตชาย กับ นิสิตหญิง.....	89
12	ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ระหว่าง นิสิตชาย กับ นิสิตหญิง.....	90
13	ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาระหว่างนิสิตที่เรียน ในคณะสายวิทยาศาสตร์ กับ นิสิตที่เรียนในคณะสายศิลปศาสตร์.....	90
14	ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ระหว่างนิสิตที่เรียน ในคณะสายวิทยาศาสตร์ กับ นิสิตที่เรียนในคณะสายศิลปศาสตร์.....	91

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
15	ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาระหว่างนิสิต ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ.....	91
16	ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ระหว่าง นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ.....	92
17	ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาระหว่าง นิสิตที่ครอบครัวยุติฐานะทางเศรษฐกิจสูง กับ นิสิตที่ครอบครัวยุติฐานะ ทางเศรษฐกิจต่ำ	92
18	ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ระหว่าง นิสิตที่ครอบครัวยุติฐานะทางเศรษฐกิจสูง กับ นิสิตที่ครอบครัวยุติฐานะ ทางเศรษฐกิจต่ำ	93
19	ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาระหว่าง นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก กับ นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก.....	93
20	ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ระหว่าง นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก กับ นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก	94
21	ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา ระหว่างนิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติ กับ นิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ.....	94
22	ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ ระหว่างนิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติ กับ นิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ.....	95
23	ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา ระหว่างนิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติ กับ นิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ.....	95
24	ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ ระหว่างนิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติ กับ นิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ.....	96

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

25	ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาระหว่าง นิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดี กับ นิสิตที่มีสัมพันธภาพ ในครอบครัวที่ไม่ดี.....	96
26	ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ระหว่าง นิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดี กับ นิสิตที่มีสัมพันธภาพ ในครอบครัวที่ไม่ดี.....	97
27	ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลในการเรียนกับ การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาและการเผชิญปัญหา แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์.....	98
28	แสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัด ความวิตกกังวลในการเรียน.....	142
29	แสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัด การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา.....	143
30	แสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัด การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์.....	144
31	แสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัด ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต.....	145
32	แสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัด ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง.....	146
33	แสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัด สัมพันธภาพในครอบครัว.....	147

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภูมิแสดงวงจรความวิตกกังวล.....	24
2 ต้นเหตุของกลุ่มอาการวิตกกังวล.....	26
3 กลไกที่ทำให้เกิดความวิตกกังวล.....	27
4 ปฏิกริยาที่เกิดจากความวิตกกังวล.....	28
5 แผนภูมิการเผชิญปัญหา.....	38

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของประเทศไทย เปิดการสอนทุกระดับการศึกษา ตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ปัจจุบันในระดับปริญญาตรีมีการเปิดสอนจำนวน 12 คณะ ซึ่งแต่เดิมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เคยเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง ก่อนที่จะเปลี่ยนมาเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา จนในที่สุดได้มีการยกฐานะมาเป็นมหาวิทยาลัยสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2517 โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานนามว่า “มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” ซึ่งมีความหมายว่า “มหาวิทยาลัยที่เจริญเป็นศรีสง่าแก่มหานคร” (คณะกรรมการนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2544 : ไม่ปรากฏเลขหน้า)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีปรัชญาว่า “การศึกษา คือ ความเจริญงอกงาม” โดยมีปณิธานว่า “มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความมุ่งมั่นในการผลิตและพัฒนาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยทุกคน ให้มีความรู้ประจุนักปราชญ์ และมีความประพฤติประดุจผู้ทรงศีล” (คณะกรรมการนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2544 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) การที่นิสิตจะมีลักษณะที่เป็นไปตามปณิธานดังกล่าวว่า “ให้มีความรู้ประจุนักปราชญ์” ได้นั้น ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญหลายประการ แต่ที่สำคัญที่สุด คือ “ความเพียร” การที่บุคคลจะสามารถเรียนรู้ได้ผลนั้น บุคคลนั้นจะต้องมีความพากเพียรต่อการศึกษาอย่างสูง เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ที่รับจากการถ่ายทอดจากคณาจารย์ผู้สอน แต่การที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษาได้นั้นจะต้องมีความพากเพียรอยู่ในระดับที่เหมาะสม กล่าวคือ มีความพากเพียรเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ โดยที่ไม่เหน็ดเหนื่อยกว่าความสามารถและพลังกำลังของตน บุคคลที่มีความพากเพียรเกินระดับที่เหมาะสมจะส่งผลให้บุคคลนั้นเกิดความคาดหวังในการเรียนสูง ซึ่งจะทำให้เกิดเป็นความวิตกกังวลขึ้นมาได้ และความวิตกกังวลนี้จะส่งผลเสียต่อประสิทธิภาพของการเรียนได้

สติเวนสันและอดัม (วรวณี รักธรรม. 2515 : 8 ; อ้างอิงจาก Stevenson ; & Adam. 1965 : 1003) กล่าวว่า ความวิตกกังวลมีผลต่อการเรียนรู้ ถ้ามีความวิตกกังวลน้อย ผลสัมฤทธิ์จะสูง และถ้ามีความวิตกกังวลสูง ผลสัมฤทธิ์จะต่ำ จากคำกล่าวนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่าความวิตกกังวลในระดับเกินปกติไม่ได้ส่งผลให้บุคคลนั้นได้รับความรู้อย่างเต็มที่ แต่กลับเป็นการบั่นทอนความสามารถในการเรียนรู้ของบุคคลนั้นได้ ฉะนั้นหากนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีแต่บุคคลที่อยู่ในสภาพที่มีความวิตกกังวลสูง ย่อมส่งผลให้มหาวิทยาลัยไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามปณิธานได้

จากการสำรวจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับนิสิตนักศึกษาที่ประสบในระหว่างการเรียนรู้ว่า มีหลายประการ ปัญหาที่สำคัญได้แก่ ปัญหาด้านการเรียน เนื่องจากการศึกษาในอุดมศึกษาเป็นการ

ส่งเสริมให้นิสิตค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเอง รู้จักค้นคว้า รู้จักหาข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการสังเกตซักถาม จดจำ สำรองปฏิบัติจริงจากการอ่าน การศึกษาระดับนี้จึงยากกว่าระดับมัธยมศึกษา และนักศึกษาระดับนี้มีความใกล้ชิดกับอาจารย์น้อย จึงต้องรู้จักค้นคว้า ไม่มีอาจารย์คอยควบคุมดูแลหรือบังคับให้เข้าชั้นเรียน จึงเป็นเหตุให้นักศึกษาหลายคนไม่รู้จักรับบังคับใจตนเอง ถึงเวลาเรียนก็สนทนากันบ้าง จดคำบรรยายไม่ทันบ้าง ผลการเรียนปีแรก นักศึกษาจึงมักสอบตกเป็นส่วนมาก เมื่อได้คะแนนไม่ดีก็จะเกิดการท้อถอย ไม่มีกำลังใจในการค้นคว้าหาความรู้ต่อไป (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2530 : 15-23)

เมื่อนิสิตให้ความสำคัญกับปัญหาด้านการเรียนมากที่สุด ย่อมแสดงให้เห็นว่าโอกาสที่นิสิตมีความวิตกกังวลย่อมเกิดจากปัญหาการเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อนิสิตเป็นอย่างมาก

ไรครอฟท์ (นียดา พงศ์พาศานาญเวช. 2535 : 13 ; อ้างอิงจาก Rycroft. 1978 : 12) อธิบายว่าความวิตกกังวลเป็นความรู้สึกของการเตรียมพร้อมเพื่อเผชิญหน้ากับสิ่งที่จะเกิดขึ้นและความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่ไม่คุ้นเคย ภาวะเช่นนี้เกิดขึ้นเมื่อบุคคลตระหนักว่ามีอะไรบางอย่างที่เป็นอันตรายต่อตน แต่ยังไม่สามารถลงมือจัดการกับสิ่งนั้นได้ เนื่องจากยังไม่ได้เกิดขึ้นจริงๆ หากสิ่งนั้นเกิดขึ้นแล้ว หรือบุคคลรับรู้อย่างแจ่มชัดแล้ว ความวิตกกังวลก็จะหมดไป เพราะไม่ต้องเตรียมพร้อมที่จะเผชิญปัญหา เหลืออยู่แต่การลงมือปฏิบัติจริง และภาวะอารมณ์ชนิดอื่นจะเข้ามาแทนที่ความวิตกกังวล

จากข้อความดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า นิสิตที่อยู่ในระดับมหาวิทยาลัยต้องพบกับสภาพการเรียนที่ไม่คุ้นเคย และต้องเรียนในวิชาที่ตนเองไม่เคยเรียน ย่อมทำให้นิสิตไม่ทราบวิธีที่จะเรียนให้ได้ผลสำเร็จ ไม่รู้ต้องปรับตัวอย่างไรกับสภาพการเรียนแบบใหม่ ไม่รู้ว่าจะเรียนสำเร็จหรือไม่ และไม่รู้ว่าจะมีปัญหากับการเรียนมากน้อยแค่ไหน เป็นต้น ซึ่งความกลัวเหล่านี้นำมาซึ่งความวิตกกังวลในการเรียนได้ ซึ่งถ้าอยู่ในระดับที่เหมาะสมจะทำให้ นิสิตนั้นเกิดความมุ่งมั่นในการเรียน หรือเกิดความพากเพียรในการเรียนได้ แต่ถ้าความวิตกกังวลอยู่ในระดับที่สูงผิดปกติย่อมส่งผลต่อนิสิตผู้นั้นได้

ความวิตกกังวลย่อมนำมาซึ่งผลเสียต่อร่างกาย จิตใจ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม ซึ่ง ริชาร์ด ลิฟวิงสตัน (ทวี สุวรรณกิจ. 2541 : 11-12) ได้รวบรวมผลที่เกิดจากความวิตกกังวลไว้ดังต่อไปนี้ มีอาการใจสั่น หัวใจเต้นเร็ว ความดันเลือดสูงขึ้นเล็กน้อยถึงปานกลาง หน้าแดงหรือซีด หายใจได้ไม่เต็มที่ หายใจถี่ขึ้น ผื่นขึ้น เหงื่อออกมากขึ้น ตัวสั่น กล้ามเนื้อเกร็ง ท้องเดิน คลื่นไส้ ปวดท้อง ปวดศีรษะ เจ็บหน้าอก ตกใจง่าย มึนงง นอนไม่หลับ เป็นลม ปัสสาวะบ่อยกลัว ดึงเครียด ประหม่า กังวล หงุดหงิดโกรธง่าย กระสับกระส่าย อึดอัดใจ ตื่นตระหนก ผันรำย ชอบติดคนอื่น ต้องพึ่งพาผู้อื่น ขี้อาย แยกตัว เรือร่องจากผู้อื่นมากเกินไป ไม่กล้าเข้าสังคม และลังเลไม่กล้าตัดสินใจ เป็นต้น

เมื่อความวิตกกังวลส่งผลเสียต่อบุคคลตามที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้น ย่อมนำมาซึ่งความทุกข์อย่างใหญ่หลวงต่อบุคคลนั้น ด้วยเหตุนี้การที่นิสิตมีความวิตกกังวลในการเรียนสูง ย่อมส่งผล

เสียต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นตัวบั่นทอนกำลังใจในการดำเนินชีวิต ทำลายความเชื่อมั่นในการทำหน้าที่ของตน นั่นคือ หน้าที่ในการเรียน ซึ่งอาจส่งผลให้นิสิตประสบความล้มเหลวในการเรียนได้

บุคคลแต่ละคนเมื่อเกิดความวิตกกังวลจะมีการเผชิญปัญหาที่แตกต่างกัน ซึ่งคาร์เวอร์และคณะ (สึนวล จำคำ. 2544 : 19) ได้แบ่งรูปแบบการเผชิญปัญหาออกเป็น 3 แบบ คือ การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และการเผชิญปัญหาแบบได้ประโยชน์น้อย ซึ่งแต่ละคนจะใช้ทั้งสามแบบมากน้อยแตกต่างกันไป ซึ่งความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามีประโยชน์มากที่สุด รองลงมาคือการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และที่มีประโยชน์น้อยที่สุด คือ การเผชิญปัญหาแบบได้ประโยชน์น้อย

ลาซารัสและฟอล์คแมน (นิยดา พงศ์พานานาญเวช. 2535 : 31 ; อ้างอิงจาก Lazarus ; & Folkman.1984) กล่าวว่าในการเผชิญปัญหาของบุคคลนั้น พบว่า ปัจจัยด้านตัวบุคคลจะมีผลต่อการเลือกใช้วิธีเผชิญปัญหา ได้แก่ ประสบการณ์ในอดีต ความเชื่อ ภาวะสุขภาพ ความชำนาญในการแก้ไขปัญห บุคลิกภาพ และการได้รับความเกื้อหนุน เป็นต้น

จากที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงมีความคิดที่จะศึกษาถึงอิทธิพลของตัวแปรบางชนิดที่จะส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนและการเผชิญปัญหาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งผู้วิจัยเลือกประชากรเป็นนิสิตชั้นปี 2 เนื่องจากผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการเรียนในชั้นปี 2 ของนิสิตทุกคน เริ่มมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เกิดจากการที่นิสิตแต่ละคนจะเริ่มศึกษาอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับสาขาวิชาเอกของตนเป็นปีแรก ในขณะที่นิสิตชั้นปี 1 ทุกคน ยังต้องเรียนวิชาพื้นฐานทางการศึกษาเหมือนกันหมดทุกคน ซึ่งวิชาพื้นฐานเหล่านี้ นิสิตทุกคนเคยได้เรียนมาแล้วบ้าง ฉะนั้นเมื่อนิสิตชั้นปี 2 นิสิตแต่ละคนย่อมเผชิญกับปัญหาการเรียนในเนื้อหาที่ตนไม่เคยเรียนรู้มาก่อน หรือมีความลึกซึ้งและยากมากกว่าตอนที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้นิสิตชั้นปี 2 มีความวิตกกังวลในการเรียนเพิ่มขึ้นจากเมื่อเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยใหม่ๆ สรุปได้ว่า เหตุผลประการแรกที่ผู้วิจัยเลือกนิสิตชั้นปี 2 เป็นกลุ่มประชากร เป็นเพราะนิสิตชั้นปี 2 ต้องปรับตัวเข้ากับการเรียนใหม่ นอกจากนี้ผู้วิจัยมีความต้องการที่จะศึกษาว่านิสิตคณะใดมีความวิตกกังวลในการเรียนมากน้อยเพียงใดและแตกต่างกันเพียงใด ฉะนั้นจึงเป็นเหตุผลอีกประการที่ผู้วิจัยเลือกประชากรเป็นนิสิตชั้นปี 2 เนื่องจากนิสิตชั้นปี 2 เริ่มจะได้เรียนในวิชาเฉพาะสาขา ซึ่งแต่ละสาขามีความยากในการเรียนต่างกันไป

ในการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีความคิดว่า เพศ คณะที่เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพในครอบครัว น่าจะส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนและการเผชิญปัญหา ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงอิทธิพลของตัวแปรเหล่านี้ว่าส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนและการเผชิญปัญหา นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษาต่อไปเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลในการเรียนกับการเผชิญปัญหาแต่ละแบบด้วย

เพื่อเป็นการตอบแทนคุณของมหาวิทยาลัยที่ได้ให้ความรู้และอบรมจริยธรรมให้แก่ผู้วิจัย ตั้งแต่สมัยที่ผู้วิจัยศึกษาระดับปริญญาตรี ในคณะมนุษยศาสตร์ ต่อเนื่องถึงระดับปริญญาโท ในสาขา จิตวิทยาพัฒนาการนี้ ผู้วิจัยจึงมีความคิดที่จะทำการศึกษาเรื่องนี้กับนิสิตของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องนำผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ไปใช้เพื่อ ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ต่อไปในอนาคต เพื่อช่วยสนองปณิธานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ว่า “มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความมุ่งมั่นในการผลิตและพัฒนาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยทุกคน ให้มีความรู้ประจักษ์ นักปราชญ์ และมีความประพฤติประดุจผู้ทรงศีล” ซึ่งผู้วิจัยหวังว่าจะเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตและพัฒนาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพออกสู่ประเทศชาติ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตชั้นปี 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตามตัวแปรเพศ คณะที่เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพในครอบครัว
2. เพื่อเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาของนิสิตชั้นปี 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตามตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพในครอบครัว
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลในการเรียนกับการเผชิญปัญหาแต่ละรูปแบบ

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญดังนี้

1. ผลการวิจัยในครั้งนี้จะช่วยให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง อาจารย์ ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับนิสิตทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความวิตกกังวลในการเรียนและการเผชิญปัญหาของนิสิต เพื่อเกิดความเข้าใจร่วมกันอันจะนำไปสู่การหาแนวทางเพื่อช่วยลดความวิตกกังวลในการเรียน และช่วยให้คำแนะนำถึงการเผชิญปัญหาที่เหมาะสมแก่นิสิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผลการวิจัยในครั้งนี้จะช่วยให้นิสิตตระหนักถึงผลที่ตามมาของความวิตกในการเรียนและการเผชิญปัญหาที่ไม่เหมาะสม เพื่อช่วยให้นิสิตปรับระดับความวิตกกังวลในการเรียนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และเรียนรู้การเผชิญปัญหาที่มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้นิสิตประสบความสำเร็จในการเรียนได้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตชั้นปี 2 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2547 จำนวนทั้งสิ้น 1,699 คน เป็น ชาย จำนวน 477 คน หญิง จำนวน 1,222 คน กลุ่มหนึ่งเป็นนิสิตจากคณะที่เรียนในสายวิทยาศาสตร์ จำนวน 617 คน ประกอบด้วยนิสิตจากคณะต่างๆ ดังนี้ คณะแพทยศาสตร์ จำนวน 97 คน คณะทันตแพทยศาสตร์ จำนวน 53 คน และคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 467 คน อีกกลุ่มเป็นนิสิตจากคณะที่เรียนในสายศิลปศาสตร์ จำนวน 1,082 คน ประกอบด้วยนิสิตจากคณะต่างๆ ดังนี้ คณะมนุษยศาสตร์ จำนวน 418 คน คณะสังคมศาสตร์ จำนวน 458 คน และคณะศิลปกรรมศาสตร์ จำนวน 206 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตชั้นปี 2 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2547 จำนวนทั้งสิ้น 540 คน กลุ่มหนึ่งเป็นนิสิตจากคณะที่เรียนในสายวิทยาศาสตร์ จำนวน 247 คน ประกอบด้วยนิสิตจากคณะต่างๆ ดังนี้ คณะแพทยศาสตร์ จำนวน 39 คน คณะทันตแพทยศาสตร์ จำนวน 21 คน และคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 187 คน อีกกลุ่มเป็นนิสิตจากคณะที่เรียนในสายศิลปศาสตร์ จำนวน 293 คน ประกอบด้วยนิสิตจากคณะต่างๆ ดังนี้ คณะมนุษยศาสตร์ จำนวน 115 คน คณะสังคมศาสตร์ จำนวน 122 คน และคณะศิลปกรรมศาสตร์ จำนวน 56 คน

สำหรับการหากลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ประมาณจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดจากตารางประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยจะทำการคำนวณหาจำนวนนิสิตที่ต้องใช้ในแต่ละคณะ โดยคิดเป็นสัดส่วนดังต่อไปนี้ คณะที่เรียนในสายวิทยาศาสตร์จะใช้กลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 40 ของจำนวนนิสิตที่เรียนในสายวิทยาศาสตร์ และคณะที่เรียนในสายศิลปศาสตร์จะใช้กลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 27 ของจำนวนนิสิตที่เรียนในสายศิลปศาสตร์ เพื่อให้ได้จำนวนนิสิตจากคณะทั้งสองสายใกล้เคียงกัน และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายภายในชั้นเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 เพศ แบ่งเป็น

1.1.1 เพศชาย

1.1.2 เพศหญิง

1.2 คณะที่เรียน แบ่งเป็น

1.2.1 คณะที่เรียนในสายวิทยาศาสตร์ ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์

1.2.2 คณะที่เรียนในสายศิลปศาสตร์ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์

1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งเป็น

1.3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

1.3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

1.4 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว แบ่งเป็น

1.4.1 ฐานะทางเศรษฐกิจสูง

1.4.2 ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

1.5 อาชีพของผู้ปกครอง แบ่งเป็น

1.5.1 กลุ่มอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก

1.5.2 กลุ่มอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก

1.6 ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต แบ่งเป็น

1.6.1 ความคาดหวังสูงกว่าระดับปกติ

1.6.2 ความคาดหวังระดับปกติ

1.7 ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง แบ่งเป็น

1.7.1 ความคาดหวังสูงกว่าระดับปกติ

1.7.2 ความคาดหวังระดับปกติ

1.8 สัมพันธภาพในครอบครัว แบ่งเป็น

1.8.1 สัมพันธภาพในครอบครัวดี

1.8.2 สัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 ความวิตกกังวลในการเรียน

2.2 การเผชิญปัญหา แบ่งเป็น

2.2.1 การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา

2.2.2 การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นิสิตชั้น ปี 2 หมายถึง นิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรที่ลงทะเบียนเรียนเป็นภาคเรียนที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2547

2. เพศ หมายถึง คุณลักษณะที่บ่งบอกถึงความเป็นชายและความเป็นหญิง

3. **คณะที่เรียน** หมายถึง คณะที่นิสิตชั้นปี 2 กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในที่นี้แบ่งเป็น 2 สาย คือ

3.1 คณะที่เรียนในสายวิทยาศาสตร์ หมายถึง คณะที่เน้นในกลุ่มวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์

3.2 คณะที่เรียนในสายศิลปศาสตร์ หมายถึง คณะที่เน้นในกลุ่มภาษา ศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปศาสตร์ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์

4. **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง เกรดเฉลี่ยสะสมของนิสิตตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 จนถึง ภาคเรียนที่ 3 ในที่นี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

4.1 กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง นิสิตที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง นิสิตที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

5. **ผู้ปกครอง** หมายถึง พ่อหรือแม่หรือญาติของนิสิต หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ให้ความอุปการะนิสิตเกี่ยวกับการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย

6. **ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว** หมายถึง รายได้ที่ได้รับประจำของพ่อแม่ รวมกันในแต่ละเดือน ในกรณีที่นักเรียนไม่มีพ่อแม่ ให้ถือรายได้ของผู้ปกครองแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

6.1 ฐานะทางเศรษฐกิจสูง หมายถึง ผู้ปกครองของนิสิตที่มีรายได้ต่อเดือนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

6.2 ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ หมายถึง ผู้ปกครองของนิสิตที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

7. **อาชีพของผู้ปกครอง** หมายถึง อาชีพหลักของพ่อในกรณีที่นิสิตยังมีพ่อแม่อยู่ หรืออาศัยอยู่กับพ่อแม่ หรือในกรณีที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่แต่อยู่กับแม่ให้ถืออาชีพของแม่ แต่ในกรณีที่ทั้งพ่อแม่เสียชีวิตแล้วหรือนิสิตไม่ได้อยู่กับพ่อแม่แล้ว ให้ถือเอาอาชีพของผู้ที่ให้ความอุปการะด้านการศึกษาหรือบุคคลที่นิสิตพักอาศัยอยู่ด้วยแทน ในที่นี้ลักษณะอาชีพแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

7.1 กลุ่มอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก ในที่นี้หมายถึง อาชีพที่ต้องใช้วุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปในการทำงาน ได้แก่ แพทย์ พยาบาล นักธุรกิจ นักการเมือง ข้าราชการ ผู้ประกอบกิจการขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และอื่นๆ ตามดุลยพินิจของผู้วิจัย

7.2 กลุ่มอาชีพที่ไม่จำเป็นต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก ในที่นี้หมายถึง อาชีพที่ไม่ต้องใช้วุฒิการศึกษาหรือใช้วุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีในการทำงานได้ ได้แก่

เกษตรกร กสิกร กรรมกร รับจ้างทั่วไป ค้าขาย ผู้ประกอบกิจการขนาดย่อม และอื่นๆตามดุลยพินิจของผู้วิจัย

นิยามปฏิบัติการ

1. ความวิตกกังวลในการเรียน หมายถึง สภาพทางอารมณ์ซึ่งบุคคลรู้สึกไม่สบายใจ ตึงเครียด ขาดความมั่นคงปลอดภัย หรือเกิดความกลัว เมื่อบุคคลถูกเร้าให้เกิดความรู้สึกหรืออยู่ในสภาพทางอารมณ์ดังกล่าว บุคคลจะแสดงพฤติกรรมต่างๆ เช่น ห่มหมอง เศร้าซึม เคร่งเครียด หงุดหงิด อารมณ์เสียได้ง่าย กังวลใจ หวาดระแวง หวาดกลัว คิดฟุ้งซ่าน เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้มีสาเหตุมาจากการที่นิสัยต้องเผชิญปัญหาทางด้านการเรียน

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Cattell มาใช้ในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความวิตกกังวลจะแบ่งออกเป็น 6 องค์ประกอบใหญ่ได้แก่

1.1 องค์ประกอบเกี่ยวกับพฤติกรรมซึ่งแสดงว่าตื่นเต้นตกใจง่าย รุกเร้า รุนแรง ใจร้อน ขาดความรอบคอบ ขาดความอดทนต่อสิ่งเร้า

1.2 องค์ประกอบเกี่ยวกับพฤติกรรมซึ่งแสดงว่ามีความหวาดกลัว กังวลใจ ใจคอเศร้าหมอง มีความทุกข์ รู้สึกว่าตนเองผิดอยู่เสมอ

1.3 องค์ประกอบเกี่ยวกับพฤติกรรมซึ่งแสดงว่ามีอารมณ์ตึงเครียด เคร่งเครียด เอาจริงเอาจัง เกิดความคับข้องใจ และหงุดหงิดอยู่เสมอ

1.4 องค์ประกอบเกี่ยวกับพฤติกรรมซึ่งแสดงว่ามีอารมณ์หวั่นไหวง่าย อารมณ์ไม่มั่นคง อารมณ์เสียง่าย เปลี่ยนความสนใจได้ง่าย ไม่เป็นตัวของตัวเอง

1.5 องค์ประกอบเกี่ยวกับพฤติกรรมซึ่งแสดงว่าขี้อาย ประหม่า ไม่กล้าแสดงออก ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

1.6 องค์ประกอบเกี่ยวกับพฤติกรรมซึ่งแสดงว่า มีความขัดแย้งในตนเอง เนื่องจากควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยไม่ได้ คือ มีจิตใจวุ่นวาย คิดฟุ้งซ่าน ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ชอบทำอะไรตามใจตนเอง ไม่สนใจต่อระเบียบกฎเกณฑ์ของหมู่คณะ และสังคม

แบบสอบถามวัดความวิตกกังวลในการเรียนนี้ มีจำนวน 20 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อประกอบด้วยข้อความและมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงระดับเดียว จาก “ไม่จริงเลย” ถึง “จริงที่สุด” ซึ่งแต่ละข้อจะมีคะแนนอยู่ในช่วง 1-4 คะแนน เกณฑ์การให้คะแนน 4 คะแนนในข้อนั้นสำหรับผู้ที่ไม่มีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่ามีความวิตกกังวลในการเรียนมากที่สุด และ 1 คะแนนสำหรับผู้ที่ไม่มีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่ามีความวิตกกังวลในการเรียน ตามลำดับ

2. วิธีการเผชิญปัญหา หมายถึง การตอบสนองทางด้านความคิดหรือพฤติกรรมต่างๆ ที่บุคคลใช้เพื่อลดหรือแก้ไขความตึงเครียดหรือความกดดันทางจิตใจ จากสิ่งทีบุคคลประเมินว่าเป็นสิ่งที่คุกคาม และเป็นสิ่งที่กระทำเสมอเมื่อมีความเครียด แบ่งเป็น 2 วิธีคือ

2.1 วิธีการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา (Problem Focused Coping) วิธีนี้เมื่อบุคคลมีความเครียดจะแสดงพฤติกรรมกับสิ่งที่มากระตุ้นให้เกิดความเครียดโดยตรง (Folkman, et al. 1986) เป็นการแก้ปัญหาโดยการตัดสินใจเลือกวิธีที่จะจัดการกับสถานการณ์เครียด โดยมุ่งเน้นที่ต้นเหตุของปัญหา ประกอบด้วยพฤติกรรมดังต่อไปนี้ซึ่งบุคคลอาจเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหลายวิธีร่วมกัน คือ การแสดงพฤติกรรมตรง การวางแผนในการแก้ไขปัญหา การยังยั้งกิจกรรมอื่น การควบคุมสถานการณ์ การแสวงหาแหล่งสนับสนุนทางสังคมเพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา

2.2 วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ (Emotional Focused Coping) วิธีนี้เมื่อมีความเครียดเกิดขึ้น บุคคลจะแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อลดความกดดันทางอารมณ์โดยการปรับสภาพอารมณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ของความตึงเครียดมากกว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองหรือเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ ทำให้มีความรู้สึกว่าอันตรายจากสถานการณ์นั้นลดลง แต่ความจริงแล้วอันตรายนั้นไม่ได้ลดลง สถานการณ์ไม่ได้เปลี่ยนไป แต่ขึ้นอยู่กับ การปรับอารมณ์ต่อสถานการณ์นั้น ได้แก่ การแสวงหาแหล่งสนับสนุนทางสังคมเพื่อประคับประคองอารมณ์ การให้ความหมายในเชิงบวก การปฏิเสธ การยอมรับ การพึ่งศาสนา

ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัดที่สร้างขึ้นโดย สีนวล จำคำ ซึ่งได้ปรับปรุงมาจากแบบวัดวิธีเผชิญปัญหาของคาร์เวอร์และคณะ (The COPE) (Carver. 1989) โดยใช้ประโยคประกอบด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 4 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ประกอบเป็นประโยคจำนวน 40 ประโยค วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาและวิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ แต่ละวิธีประกอบด้วย 20 ประโยค คะแนนวิธีเผชิญปัญหาแต่ละวิธีของแต่ละคนจึงมีพิสัยระหว่าง 20-80 คะแนน ผู้ที่ตอบ “จริงที่สุด” ในประโยคแสดงวิธีเผชิญปัญหาแบบใดๆ จะได้คะแนนสูง ส่วนผู้ที่ตอบ “ไม่จริงเลย” จะได้คะแนนน้อย

3. ความคาดหวังในการเรียน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือความคิดเห็นในการคาดการณ์เกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้และการศึกษาต่อ อันแสดงให้เห็นถึงเป้าหมายที่บุคคลมุ่งหวังจะให้ได้มาหรือให้เป็นไปตามความต้องการของตน โดยที่บุคคลนั้นจะกระทำการต่างๆ เพื่อให้ตนบรรลุเป้าหมายนั้นๆ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งความคาดหวังในการเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

3.1 ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

3.1.1 ความคาดหวังสูงกว่าระดับปกติ หมายถึง ความคาดหวังเกี่ยวกับการศึกษา เกินกว่าสภาพความจริงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หรือเกินกว่าระดับที่บุคคลสามารถกระทำได้

3.1.2 ความคาดหวังระดับปกติ หมายถึง ความคาดหวังเกี่ยวกับการศึกษา ตรงกับสภาพความจริงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หรือ อยู่ในระดับความสามารถที่บุคคลสามารถกระทำ ได้

3.2 ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

3.2.1 ความคาดหวังสูงกว่าระดับปกติ หมายถึง ความคาดหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรเกินกว่าสภาพความจริงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หรือเกินกว่าระดับที่บุตรของตน สามารถกระทำได้

3.2.2 ความคาดหวังระดับปกติ หมายถึง ความคาดหวังเกี่ยวกับการศึกษา ของบุตรตรงกับสภาพความจริงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หรือ อยู่ในระดับความสามารถที่บุตรของตน สามารถกระทำได้

แบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็น แบบวัดมาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ จำนวน 30 ข้อ สำหรับ 15 ข้อแรกเป็นแบบสอบถามวัดความ คาดหวังในการเรียนของนิสิต และ 15 ข้อสุดท้ายเป็นแบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียนของ ผู้ปกครอง ซึ่งแต่ละข้อจะมีคะแนนอยู่ในช่วง 1-4 คะแนน เกณฑ์การให้คะแนน 4 คะแนนในข้อนั้น สำหรับผู้ที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงสุด และ 1 คะแนนในข้อนั้นสำหรับผู้ที่มีความคาดหวังใน การเรียนน้อยที่สุด ตามลำดับ

ในกรณีที่มีการแบ่งเป็นกลุ่มสูงกว่าระดับปกติ-กลุ่มระดับปกติ สำหรับผู้ที่ได้คะแนน จากแบบสอบถามสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่า ระดับปกติ และผู้ที่ได้คะแนนจากแบบสอบถามต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จัดอยู่ในกลุ่มที่มี ความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ เกณฑ์นี้นำไปใช้ได้ทั้งความคาดหวังในการเรียนของนิสิตและ ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง

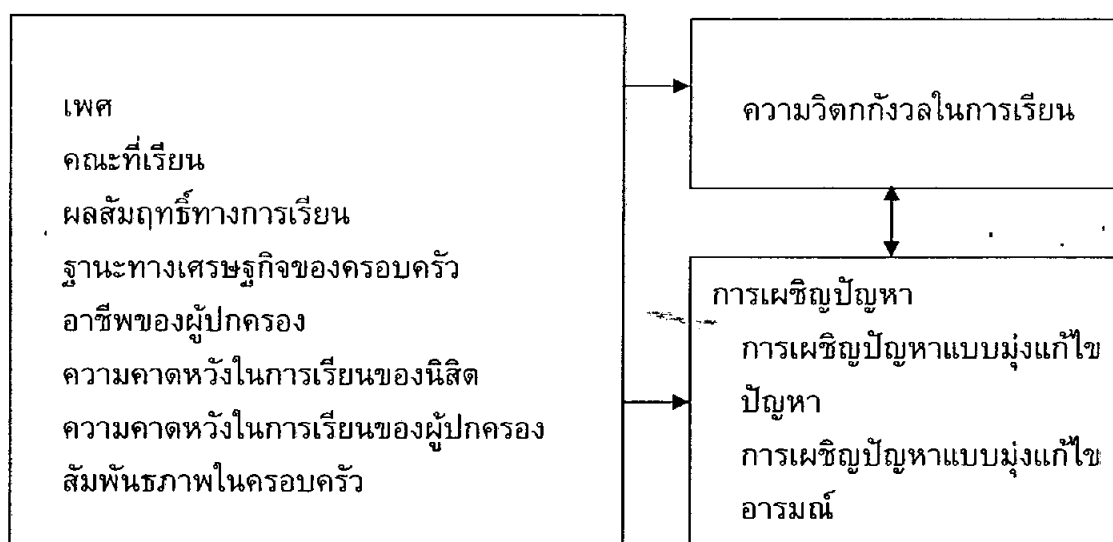
4. สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูก พฤติกรรมที่ลูกปฏิบัติต่อพ่อแม่ และพฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อกัน ดังเช่น พ่อแม่ให้ความรัก ความ ห่วงใย ไว้วางใจลูก ให้ลูกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแสดงความคิดเห็น มีการพักผ่อนร่วมกันใน ครอบครัว ให้กำลังใจลูกและไม่เข้มงวดกวดขันหรือควบคุมมากเกินไป ลูกให้ความรักความเคารพ ต่อพ่อแม่ ยอมรับเกณฑ์มาตรฐานของพ่อแม่ ตลอดจนความกลมเกลียวที่พ่อแม่มีต่อกัน เป็นต้น สัมพันธภาพในครอบครัววัดด้วยแบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แนวคิดของ กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ

แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว เป็นแบบวัดมาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อจะมีคะแนนอยู่ในช่วง 1-4 คะแนน เกณฑ์การให้คะแนน 4 คะแนนในข้อ นั้นสำหรับผู้ที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดีที่สุด และ 1 คะแนนในข้อนั้นสำหรับผู้ที่มีสัมพันธภาพใน ครอบครัวที่ไม่ดีที่สุด ตามลำดับ

ในการนี้ที่มีการแบ่งเป็นกลุ่มที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี-ไม่ดี สำหรับผู้ที่ได้คะแนนจากแบบสอบถามสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จัดอยู่ในกลุ่มที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี และผู้ที่ได้คะแนนจากแบบสอบถามต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จัดอยู่ในกลุ่มที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนและการเผชิญปัญหาสองรูปแบบ ได้แก่ แบบมุ่งแก้ไขปัญหา และแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ โดยปัจจัยที่น่าจะส่งผลต่อตัวแปรตามทั้งสองนี้ ได้แก่ เพศ คณะที่เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพในครอบครัว นอกจากนี้การวิจัยครั้งนี้ยังศึกษาไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลในการเรียนกับการเผชิญปัญหาทั้งสองรูปแบบด้วย และเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง ผู้วิจัยได้นำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยประกอบไว้ดังแสดงในภาพด้านล่าง

สมมติฐานทางการวิจัย

1. นิสิตหญิงมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตชาย
2. นิสิตที่เรียนในคณะสายวิทยาศาสตร์ มีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่เรียนในคณะสายศิลปศาสตร์
3. นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
4. นิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจสูง

22. นิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดีใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มากกว่านิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดี

23. ความวิตกกังวลในการเรียนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา แต่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้การศึกษาเรื่องความคาดหวังในการเรียนและสัมพันธภาพในครอบครัวกับความวิตกกังวลในการเรียนและการเผชิญปัญหาของนิสิตชั้นปี 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้บรรลุตามความมุ่งหมาย และเพื่อให้ครอบคลุมตัวแปรที่นำมาศึกษา ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเรียงลำดับเนื้อหาให้เข้าใจง่ายโดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาเกี่ยวกับความวิตกกังวล การศึกษาเกี่ยวกับการเผชิญปัญหา การศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวัง การศึกษาเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว และการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลและการเผชิญปัญหา ซึ่งในตอนท้ายผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจในกระบวนการวิจัยของผู้วิจัย ก่อนที่จะดำเนินการตั้งสมมติฐานทางการศึกษาค้นคว้าในตอนท้ายของบท โดยนำข้อมูลที่ค้นคว้าได้มาเป็นส่วนช่วยในการตั้งสมมติฐานนี้

รายละเอียดของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีลำดับการนำเสนอ ดังต่อไปนี้

1. ความวิตกกังวล

- 1.1 ความหมายของความวิตกกังวล
- 1.2 สาเหตุและกระบวนการเกิดความวิตกกังวล
- 1.3 ประเภทของความวิตกกังวล
- 1.4 ระดับของความวิตกกังวล
- 1.5 การวัดระดับความวิตกกังวล
- 1.6 พฤติกรรมของบุคคลที่มีความวิตกกังวล
- 1.7 อาการที่แสดงออกถึงความวิตกกังวล

2. การเผชิญปัญหา

- 2.1 ความหมายของการเผชิญปัญหา
- 2.2 กระบวนการเผชิญปัญหา
- 2.3 วิธีเผชิญปัญหา

3. ความคาดหวัง

- 3.1 ความหมายของความคาดหวัง
- 3.2 ประเภทของความคาดหวัง
- 3.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวัง

4. สัมพันธภาพในครอบครัว

5. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวล

- 5.1 เพศกับความวิตกกังวล
- 5.2 หน้าที่เรียน กับ ความวิตกกังวล

- 5.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความวิตกกังวล
- 5.4 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับความวิตกกังวล
- 5.5 อาชีพของผู้ปกครองกับความวิตกกังวล
- 5.6 ความคาดหวังในการเรียนของผู้เรียนกับความวิตกกังวล
- 5.7 ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครองกับความวิตกกังวล
- 5.8 สัมพันธภาพในครอบครัวกับความวิตกกังวล
- 6. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเผชิญปัญหา
 - 6.1 เพศกับการเผชิญปัญหา
 - 6.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการเผชิญปัญหา
 - 6.3 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับการเผชิญปัญหา
 - 6.4 อาชีพของผู้ปกครองกับการเผชิญปัญหา
 - 6.5 ความคาดหวังในการเรียนของผู้เรียนกับการเผชิญปัญหา
 - 6.6 ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครองกับการเผชิญปัญหา
 - 6.7 สัมพันธภาพในครอบครัวกับการเผชิญปัญหา
- 7. ความวิตกกังวลกับการเผชิญปัญหา

1. ความวิตกกังวล

1.1 ความหมายของความวิตกกังวล

มีนักทฤษฎีทางจิตวิทยาของต่างประเทศหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า ความวิตกกังวล (Anxiety) เอาไว้มากมาย จากที่รวบรวมมาเพียงบางส่วนกล่าวถึงความวิตกกังวลว่ามีความหมายดังต่อไปนี้

ฮิลการ์ด (เพ็ญพิศ ทิพย์รักษ์. 2541 : 9 ; อ้างอิงจาก Hilgard. 1962 : 173-174) กล่าวว่า ความวิตกกังวลเป็นภาพคล้ายความกลัวและมีความสัมพันธ์กับความกลัวอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์ในด้านการจูงใจ ทั้งนี้เนื่องจากความวิตกกังวลเป็นสภาวะที่บุคคลรู้สึกกระวนกระวายใจ เป็นความกลัวซึ่งต่างจากความกลัวธรรมดา คือ ความกลัวธรรมดานั้นมีวัตถุที่ทำให้กลัว หรือสิ่งที่ทำให้กลัวปรากฏเป็นรูปร่างให้เห็น ดังนั้นอาจพูดได้ว่าความวิตกกังวลเป็นความกลัวที่เลื่อนลงไม่แจ่มชัด แต่คล้ายความกลัวในแง่ที่ว่า เป็นสภาวะที่ทำให้บุคคลรู้สึกไม่สบายใจเกิดความตึงเครียด

เลวิตท์ (เพ็ญพิศ ทิพย์รักษ์. 2541 : 9 ; อ้างอิงจาก Levitt. 1967 : 8-9) กล่าวว่า ความวิตกกังวลและความกลัวมีลักษณะร่วมกัน ต่างกันที่ความกลัวเป็นภาวะที่เกิดขึ้นอย่างมีเป้าหมาย คือ บุคคลรู้ว่าตนกลัวสิ่งใดหรือสภาวะการณ์ใด แต่ความวิตกกังวลเป็นอารมณ์ที่บุคคลคิดว่าเหตุการณ์ที่น่ากลัวกำลังจะเกิดขึ้น แต่ไม่รู้ชัดว่าเป็นสิ่งใด ความวิตกกังวลที่เฉพาะเจาะจง คือรู้สิ่งเร้าชัดเจนจะใช้คำว่า “ความกลัว” แทน

ออซูเบล (เพ็ญพิศ ทิพย์รักษ์. 2541 : 8 ; อ้างอิงจาก Ausubel. 1968 : 245) เขามองว่า ความวิตกกังวลเป็นแนวโน้มของบุคคลที่จะตอบสนองต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่างๆ ด้วยความกลัวเพราะมีความรู้สึกว่าการเกิดเหตุการณ์หรือสถานการณ์นั้นๆ จะทำให้เขาต้องสูญเสียความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-esteem) ความวิตกกังวลต่างจากความกลัวในแง่ที่ว่า สิ่งที่มากระทำนั้นมักจะกระทำต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลมากกว่าที่จะกระทำต่อร่างกายของบุคคลนั้น

เพิร์ลส์ (เพ็ญพิศ ทิพย์รักษ์. 2541 : 8 ; อ้างอิงจาก Perls. 1973 : 348) กล่าวว่า ความวิตกกังวลเป็นช่องว่างระหว่างปัจจุบันกับอนาคต นั่นคือเมื่อบุคคลคิดถึงเรื่องที่ยังไม่เกิดขึ้นความคิดของบุคคลจะกระโดดจากปัจจุบันไปสู่อนาคต ทำให้เกิดความรู้สึกวิตกกังวล

เจอร์ซิลด์ (เพ็ญพิศ ทิพย์รักษ์. 2541 : 8 ; อ้างอิงจาก Jersild n.d.) อธิบายว่า ความวิตกกังวลหมายถึง ความวุ่นวายใจที่เกิดขึ้นจากการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าจะมีสิ่งใดเกิดขึ้นหรือมีภัยอันตรายใดๆ เกิดขึ้นแก่ตน เป็นสภาพทางจิตใจที่ไม่พึงปรารถนา เป็นการตอบสนองต่อสิ่งที่เป็นอันตราย หรือสิ่งที่มาข่มขู่ และถ้าเกิดความกลัวหรือความวิตกกังวลในอัตราที่ค่อนข้างสูงแล้วก็จะทำให้มีปฏิกิริยาทางร่างกายเกิดขึ้น เช่น กลไกของระบบประสาท ทำให้ต่อมอะดรีนัลทำงานมากขึ้น มีผลทำให้หัวใจเต้นเร็ว ระบบย่อยอาหารทำงานช้าลง มีเหงื่อออกตามฝ่ามือ และมีการเปลี่ยนแปลงอื่นๆ อีกด้วย

อิงลิช และอิงลิช (ฉวีวรรณ ไหม่คามิ. 2541 : 11-12 ; อ้างอิงจาก English; & English. 1976 : 35) ได้กล่าวถึงลักษณะของความวิตกกังวล ซึ่งสรุปได้เป็นข้อๆ ดังนี้

1. ความวิตกกังวลเป็นสภาวะของความไม่สบายใจอันเนื่องมาจากความปรารถนาอันแรงกล้า ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้
2. ความวิตกกังวล หมายถึง ความกลัวอันว่าวุ่นสับสนว่าอาจมีสิ่งเลวร้ายเกิดขึ้นในอนาคต
3. ความวิตกกังวล หมายถึง ความรู้สึกที่ตนเองถูกขู่เข็ญ แต่ไม่ทราบว่ามีสิ่งที่มาขู่เข็ญคืออะไร

ไรครอฟท์ (เพ็ญพิศ ทิพย์รักษ์. 2541 : 8 ; อ้างอิงจาก Rycroft. 1978 : 12) อธิบายว่า ความวิตกกังวลเป็นความรู้สึกของการเตรียมพร้อม เพื่อเผชิญหน้ากับสิ่งที่จะเกิดขึ้นและความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่ไม่คุ้นเคย ภาวะเช่นนี้เกิดขึ้นเมื่อบุคคลตระหนักว่ามีอะไรบางอย่างที่เป็นอันตรายต่อตน แต่ยังไม่สามารถลงมือจัดการกับสิ่งนั้นได้ เนื่องจากยังไม่ได้เกิดขึ้นจริงๆ หากสิ่งนั้นเกิดขึ้นแล้ว หรือบุคคลรับรู้อย่างแจ่มชัดแล้ว ความวิตกกังวลก็จะหมดไป เพราะไม่ต้องเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาแล้ว เหลืออยู่แต่การลงมือปฏิบัติจริง และภาวะอารมณ์ชนิดอื่นจะเข้ามาแทนที่ความวิตกกังวล นอกจากนี้ไรครอฟท์ยังเชื่อว่าเมื่อความวิตกกังวลเกิดกับสิ่งที่บุคคลไม่รู้จักย่อมแสดงว่า ประสบการณ์ใหม่ทั้งหลายที่บุคคลไม่เคยพบมาก่อน สามารถก่อให้เกิดความวิตกกังวลได้ทั้งสิ้นไม่ว่าประสบการณ์นั้นจะน่าพึงพอใจหรือไม่ก็ตาม

ซิลเวอร์แมน (2539 : 217) กล่าวว่า ความวิตกกังวลคล้ายคลึงกับความกลัวแต่เป็นการกลัวต่อสิ่งที่ไม่ได้เกิดขึ้นหรือยังไม่รู้ว่าเป็นอะไร มักจะเกิดขึ้นกับสถานการณ์ที่เราทำนายว่าจะ

เกิดขึ้นในอนาคตและมักเกี่ยวข้องกับความคาดหวังของสังคม (Social Expectation) คนทุกคนเรียนรู้ถึงระเบียบขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ เมื่อทำอะไรผิดไป ถึงแม้ใครจะไม่เห็นก็ทำให้ผู้ทำรู้สึกผิดและทำนายเหตุการณ์ในอนาคตไปต่าง ๆ นานา ทำให้เกิดความวิตกกังวล เช่น คนที่เตรียมตัวไม่พร้อมที่จะสอบเมื่อใกล้สอบ จะมีความวิตกกังวลมาก

จากความหมายของความวิตกกังวลที่นักทฤษฎีทางจิตวิทยาของต่างประเทศได้ให้ไว้ ปรากฏว่ามีความสอดคล้องกับความหมายของความวิตกกังวลที่นักทฤษฎีทางจิตวิทยาของไทยได้ให้ไว้ ซึ่งพอรวบรวมได้ดังนี้

ก่อน สวัสดิทานิชย์ และนาฏเจลิยว สุมาวงศ์ (ฉวีวรรณ ใหม่คามิ: 2541 : 12 ; อ้างอิงจาก ก่อน สวัสดิทานิชย์; และนาฏเจลิยว สุมาวงศ์. 2514 : 252-253) กล่าวว่า ความวิตกกังวลมีลักษณะคล้ายกับความกลัว กล่าวคือ คนส่วนใหญ่มักวิตกกังวลโดยไม่มีเหตุผลเพียงพอ ความวิตกกังวลนี้มีอิทธิพลร้ายแรง เพราะเป็นอารมณ์ที่เกิดติดต่อกันได้เป็นระยะเวลานานๆ สามารถทำลายสุขภาพจิตของคนลงได้มาก ความวิตกกังวลเป็นอารมณ์ซึ่งคนปกติมักจะมีเหมือนๆ กัน คนที่มีสุขภาพจิตดีมักจะวิตกกังวลโดยมีเหตุผล คือวิตกกังวลในเรื่องที่ควรวิตกกังวลและพยายามหาทางแก้ไขเรื่องที่วิตกกังวลนั้นให้หมดไป ส่วนคนที่สุขภาพจิตไม่ดีมักวิตกกังวลโดยไม่มีเหตุผล ซึ่งบุคคลที่มีลักษณะเช่นนี้ควรได้รับความเอาใจใส่เป็นพิเศษ เพราะถ้าปล่อยไว้อาจเกิดผลร้ายได้มาก

โสภา ชูพิกุลชัย (2518 : 122-123) กล่าวว่าความวิตกกังวลเป็นสภาวะซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับความกลัว ซึ่งมีความหมายว่า

1. เป็นสภาวะของความกลัว ความรู้สึกอึดอัดไม่สบาย ความวิตกกังวลนี้ถือว่าเป็นชนิดหนึ่งของความกลัว ซึ่งตามปกติความกลัวจะต้องมีสิ่งที่เป็นตัวทำให้เกิดความกลัว ส่วนของความวิตกกังวลนี้ไม่มีสิ่งที่เป็นตัวให้เกิดความกลัว หรือเราสามารถที่จะกล่าวได้ว่า ความวิตกกังวลนั้นก็คือความกลัวในสิ่งซึ่งไม่มีตัวตน

2. เป็นสภาวะของความรู้สึกไม่ปลอดภัย ซึ่งตามความหมายข้างบนนี้ ความวิตกกังวลจะมีพื้นฐานเกี่ยวข้องกับด้านสังคม ซึ่งเริ่มต้นมาตั้งแต่วัยเด็ก ขณะที่เด็กยังช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ต้องอาศัยผู้ใหญ่ดูแลความรู้สึกไม่ปลอดภัยนี้จะเกิดขึ้นในเด็กตอนนี้ เนื่องจากเด็กเกิดความรู้สึกขาดความอบอุ่น ถูกทอดทิ้ง หรือขาดความรัก และความรู้สึกนี้เองที่ทำให้ เด็กเกิดความรู้สึกกลัวขึ้น ความรู้สึกกลัวไม่ปลอดภัยนี้ถือว่าเป็นพื้นฐานของความวิตกกังวล เมื่อเราได้ความหมายของความวิตกกังวลว่าเป็นความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัย จึงทำให้ต่างกับ คำว่า กลัว เพราะวัตถุสามารถทำให้เกิดความกลัวได้ แต่สำหรับมนุษย์เท่านั้นที่จะทำให้เกิดความวิตกกังวลได้

3. เป็นสภาวะที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เราสร้างขึ้นเอง เป็นต้นว่าความรู้สึกผิดชอบ ฯลฯ ซึ่งความวิตกกังวลในกรณีนี้จะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกของเราเองในการที่เรากระทำไปในสิ่งที่ผิด

สุจินต์ ปรีชามารภ (2535 : 606) กล่าวว่า โรคประสาทแบบวิตกกังวล (Anxiety state) เป็นโรคทางจิตเวชอย่างหนึ่งที่พบได้บ่อยที่สุดในสังคมปัจจุบัน โดยอาการเริ่มแรกจะมีความรู้สึกว้าวุ่น ใดๆ ไม่แจ่มชัด ความคิดเลื่อนลอย คิดไปเรื่อย ๆ คิดนั้นคิดนี้ อัดคิดไม่ได้ ยิ่งเวลานานก็ยิ่งคิด เกิดอาการแสดงออกของความวิตกกังวลร่วมกันทั้งทางร่างกายและจิตใจ ไม่เกี่ยวกับอันตรายจริง อาจ

เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือเป็นประจำในระยะเวลาสั้นก็ได้ ความวิตกกังวลมักจะแผ่กระจายโดยทั่วไป และอาจขยายออกเป็นอาการกลัวอย่างสุดขีด หรืออาจมีอาการของโรคประสาทแบบอื่นๆ เช่น ย้ำคิดหรืออาการของฮิสทีเรียร่วมด้วยได้ แต่ไม่ใช่ลักษณะที่สำคัญทางคลินิก

นอกจากนี้เขายังกล่าวต่อไปว่า ความวิตกกังวลเป็นความกลัวเรื้อรัง เป็นปฏิกิริยาของบุคคลที่อาจจะเกิดขึ้น ความกลัวเฉียบพลันทำให้หัวใจเต้นช้า แรงดันเลือดตก ความตึงของกล้ามเนื้อคลายลง อาจเป็นลมหน้ามืดได้ มักเกี่ยวข้องกับประสาทอัตโนมัติทำงานมากกว่าผิดปกติ ซึ่งแตกต่างจากความวิตกกังวลที่เป็นความกลัวเรื้อรังในระยะเวลายาวนาน เป็นอันตรายที่ยังไม่ถึงตัว จะทำให้แรงดันเลือดสูง และหัวใจเต้นเร็ว เป็นต้น

กวี สุวรรณกิจ (2541 : 1) ได้ให้ความหมายของความวิตกกังวลว่า เป็นอารมณ์หรือความรู้สึกกลัวที่อยู่ลึกๆ กังวลอัดอัดใจว่าจะมีสิ่งที่ไม่ดี นรกกลัว หรืออันตรายเกิดขึ้น นอกจากนี้เขายังกล่าวว่าเราจำเป็นต้องแยกออกจากความกลัว (fear) ซึ่งเป็นอารมณ์ตอบสนองเมื่อมีสิ่งที่เป็นอันตรายให้เห็นได้อย่างชัดเจน แม้ว่าทั้ง anxiety และ fear จะมีการตอบสนองทาง สรีรวิทยา และอาการแสดงออกมาเป็นแบบเดียวกัน ก็มีผู้ให้แนวคิดที่ว่า anxiety เป็นอาการของการตอบสนองต่ออันตรายที่ไม่อยู่ใน conscious awareness

จากการประมวลความหมายของความวิตกกังวลมาทั้งหมด สามารถสรุปได้ว่า ความวิตกกังวล เป็นอารมณ์คล้ายกับความกลัว แต่เป็นความกลัวในสิ่งที่ไม่มีความชัดเจน เป็นความรู้สึกที่ไม่สบายใจ เพราะกลัวว่าจะเกิดสิ่งไม่ดี สิ่งที่เป็นอันตราย สิ่งที่มาคุกคามทำให้ตนรู้สึกไม่ปลอดภัย เกิดขึ้นในอนาคต เป็นความกลัวที่เกิดจากการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตที่ยังไม่เกิดขึ้นในปัจจุบัน หรือ เป็นความรู้สึกอัดอัดใจที่ว่าตัวเองกำลังถูกขู่เข็ญจากสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งที่ไม่รู้ว่าสิ่งที่มาขู่เข็ญนั้นคืออะไร ถึงแม้ความวิตกกังวลจะมีผลต่ออยู่บ้าง แต่ความวิตกกังวลที่เรื้อรังจะส่งผลเสียต่อร่างกายและจิตใจเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจทำให้บุคคลนั้นกลายเป็นโรคประสาทได้

1.2 สาเหตุและกระบวนการเกิดความวิตกกังวล

ในส่วนต่อไปนี้จะพูดถึงสาเหตุของความวิตกกังวล ซึ่งมีนักทฤษฎีหลายท่านได้ให้ความคิดเห็นถึงสาเหตุของความวิตกกังวลของมนุษย์ไว้หลายรูปแบบ ดังต่อไปนี้

1.2.1 ทฤษฎีของฟรอยด์ (Freudian theory)

พิเชษฐ อุดมรัตน์ (2533 : 567-568) ได้กล่าวถึงทฤษฎีของฟรอยด์ที่ได้อธิบายถึงความวิตกกังวลของมนุษย์ไว้ดังนี้ แนวคิดเริ่มต้นของฟรอยด์คิดว่าความวิตกกังวลเปลี่ยนรูปมาจากแรงขับหรือพลังงานทางเพศ (sexual energy) เขาได้เสนอให้แยก anxiety neurosis ออกมาต่างหากจากกลุ่มโรค Neurotic syndromes อื่นๆ โดยฟรอยด์เรียกผู้ป่วย anxiety neurosis ว่าเป็น "actual neurosis" ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มผู้ป่วยที่ฟรอยด์เรียกว่า "psychoneurosis" เพราะใน actual neurosis นี้ ฟรอยด์ไม่พบว่ามีการกลไกทางจิตใจ (psychological mechanisms) ใดๆ เช่น ไม่มี conversion process เหมือนกับที่พบใน hysteria

ต่อมา فروยด์ ได้อธิบายทฤษฎีของเขาขึ้นมาใหม่ โดยเสนอกลไกป้องกันทางจิตที่เรียกว่า การเก็บกด (repression) โดยแนวคิดกล่าวว่าอารมณ์, ความคิด, และแรงผลักดันใดๆ ซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับของ ego ในระดับจิตสำนึกนั้นจะถูกกดเก็บให้ไปอยู่ในส่วนของจิตใต้สำนึกแทน โดยแนวคิดนี้ความวิตกกังวลจึงเป็นผลของความเก็บกด อย่างไรก็ตามเมื่อ فروยด์ ได้ศึกษาผู้ป่วยมากขึ้น เขาจึงค้นพบว่าความวิตกกังวลนอกจากจะเปลี่ยนอนุพันธ์เปลี่ยนรูป (derivative) มาจาก sexual libido แล้ว ความวิตกกังวลยังเป็นปฏิกิริยาทางจิตใจของ ego ที่เตือนให้ทราบว่าการคุกคามเกิดขึ้นด้วย

เมื่อ فروยด์ ได้พัฒนาความคิดขึ้นมาอีก เขาจึงพบว่าความวิตกกังวลเป็นปฏิกิริยาของ ego ต่อ instinctual forces ที่มาจาก id ซึ่งหากไม่ได้รับการควบคุมแล้วก็จะเป็นอันตรายต่อตัวเองได้ ความวิตกกังวลจึงมีจุดกำเนิดมาจาก ego เอง และเป็น ego affect ทำหน้าที่เสมือนเป็นตัวให้สัญญาณว่ามีอันตราย และกระตุ้นให้ ego ได้ใช้การเก็บกดและหรือกลไกป้องกันทางจิตชนิดอื่นๆ เพื่อที่จะควบคุมแรงขับ และอารมณ์ต่างๆ ด้วยเหตุนี้ความวิตกกังวลจึงไม่ใช่ผลของการเก็บกดอีกต่อไป แต่ที่แท้กลับเป็นสาเหตุของการเก็บกดนั่นเอง

จากแนวคิดของกลุ่มทฤษฎีจิตวิเคราะห์นั้น ความวิตกกังวลสามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มคือ

1. Superego anxiety เป็นความวิตกกังวลที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่าง superego กับ id กล่าวคือ มโนธรรมหรือความรู้สึกผิดชอบชั่วดีต้องการให้มีการลงโทษ (punitive superego) ทำให้เกิดความสำนึกผิดตามมา

2. Castration anxiety เชื่อว่าความวิตกกังวลในผู้ชายอาจมีสาเหตุมาจากความกลัวว่าอวัยวะเพศของตนจะถูกตัดออกไป (fear of castration) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ Oedipus complex ความวิตกกังวลเช่นนี้จึงมักจะแสดงออกในรูปของความกลัวว่าร่างกายอาจถูกทำลาย อวัยวะบางส่วนอาจถูกตัดออกไป หรือความสามารถของตนจะถูกทำให้ด้อยลง

3. Separation anxiety เป็นความวิตกกังวลที่เกี่ยวข้องกับความกลัวว่าอาจจะถูกทอดทิ้งหรือสูญเสียบุคคลที่ต้องการ พบได้บ่อยในเด็กที่ยังต้องพึ่งพาพ่อแม่ คนที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะทางอารมณ์ separation anxiety อาจเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งของโรคกลัวโรงเรียน (school phobia) นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ป่วย panic disorder ส่วนหนึ่งก็มีประวัติของ separation anxiety disorder ในวัยเด็กหรือวัยรุ่นมาก่อน

4. Id หรือ Impulse anxiety บางครั้งพบว่าผู้ป่วยบางรายจะแสดงความกลัวหรือความวิตกกังวลอย่างสุดขีดออกมา และรู้สึกว่าตนเองไม่สามารถควบคุมแรงผลักดันภายในบางอย่างได้ อยากแสดงพฤติกรรมบางอย่างที่ไร้เหตุผลหรือทำอะไรที่ดูไม่เหมาะสม ในระยะที่มีอาการรุนแรงมากนั้นความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองคล้ายกับจะสูญหายไป อาจพบความวิตกกังวลแบบนี้ได้ในระยะเริ่มต้นของผู้ป่วยโรคจิต หรือในบางรายอาจเกิดพร้อมกับความโกรธและความก้าวร้าวอย่างรุนแรงก็ได้

นอกจากที่ พิชเชสตรู อุดมรัตน์ ได้เสนอมาแล้ว ลิขิต กาญจนานาภรณ์ (ม.ป.ป. : 172-173) ได้กล่าวถึงการแบ่งประเภทของความวิตกกังวลตามแนวคิดของ فروยด์ ซึ่งสามารถแบ่งประเภทความ

วิตกกังวลได้เป็น 3 ประเภท ซึ่งเป็นผลมาจากการขัดแย้งกันของสภาพจิตอาจจะอยู่ในสัญลักษณ์ id ขัดแย้งกับ ego หรือ id ขัดแย้งกับ superego ก็ได้ สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. Reality anxiety เป็นความวิตกกังวลจริง หมายถึงชีวิตของคนเราถูกคุกคาม โดยสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถวิเคราะห์หรือมองเห็นเป็นตัวตน เป็นอันตรายจริง ๆ ซึ่งบางทีเรียกว่าเป็น “ความกลัว” เช่น เด็กซึ่งอยู่ต่อหน้าพยาบาลที่กำลังจะฉีดยาให้แก่เด็ก เด็กเกิดความวิตกกังวลต่อสถานการณ์นี้ เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นจริง ๆ และจะเป็นภาวะคุกคามต่อความสุขของเด็ก ผู้ร้ายที่วิ่งหนีตำรวจแทบไม่คิดถึงชีวิต ชาวบ้านซึ่งกำลังผจญอัคคีภัย นักทัศนมาตรที่กำลังถูกลิงที่เขาวิ่งเพชฌฆาตไล่กัด เหล่านี้กำลังผจญกับ reality anxiety

2. Moral anxiety เป็นความกลัวที่สำนึกต่อบาปบุญคุณโทษ เรารู้สึกผิดเมื่อได้ทำหรือคิด หรือเมื่อได้ล่วงเกินหรือผิดผีไปแล้ว อันนี้ถ้ามีการแก้ไขได้เช่นมีการสำนึกผิด สารภาพผิด สารภาพบาปหรือเสียผีไปแล้ว ความรู้สึกผิดอาจจะลบหายไป ความวิตกกังวลประเภทนี้จะคอยควบคุมมิให้ตนกระทำความผิด หรือประพฤติออกนอกกลุ่มนอกทาง

3. Neurotic anxiety จัดว่าเป็นความกลัวที่ฝังลึกในจิตใจของคน อธิบายว่าเป็นความกลัวที่ฝังลึกอยู่ในสัญชาตญาณและอยู่ในลักษณะที่เราไม่สามารถควบคุมได้อีกต่อไป ความกลัวชนิดนี้ได้มักจะเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการถูกลงโทษ เด็กที่ถูกคนเลี้ยงลงโทษดุ หรือแสดงอารมณ์ไม่แน่นอน เตี้ยวตเตี้ยวร้าย จะพัฒนา neurotic anxiety ต่อผู้ใหญ่หรือคนแปลกหน้า นักเรียนที่ถูกครูดุลงโทษด้วยการตี ต่อไปจะพัฒนา neurotic anxiety ต่อครู เช่นเมื่อเข้าใกล้ครูหรือพูดกับครูจะตัวสั่นเสียงสั่นโดยควบคุมตัวเองไม่ได้ เด็กที่เคยถูกพ่อแม่ลงโทษอย่างรุนแรง เมื่อพบว่าเด็กเล่นอวัยวะเพศของตนเอง เด็กจะพัฒนา neurotic anxiety เกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศในภายหลังและเป็นสาเหตุที่ทำให้แสดงพฤติกรรมผิดปกติทางเพศในหลายๆ รูปแบบเมื่อเป็นผู้ใหญ่

ในทัศนะของ فروยด์ neurotic anxiety จะเกิดขึ้นเมื่อ id กับ superego มีความขัดแย้งกัน ภาวะความวิตกกังวลเป็นสัญญาณเตือน ego ให้ทำการประนีประนอมเพื่อการปรับตัวที่เหมาะสมหาทางออกที่เหมาะสม หรือ “รักษาหน้า” ของตนเองไว้ พฤติกรรมการรักษาหน้านี้จะช่วยให้คนคลายความวิตกกังวลได้ชั่วคราว แต่อาจจะไม่เป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับการปรับตัวที่ดี คนที่มีแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมรักษาหน้าบ่อยๆ ก็มีโอกาที่จะเกิดความกระตือรือร้นต่อสภาพจิตในภายหลังได้

จึงอาจกล่าวได้ว่า สาเหตุความวิตกกังวลเกิดจากความขัดแย้งระหว่าง id กับ ego และ id กับ superego นั่นเอง

1.2.2 แนวคิดของซุลลิแวน

Sullivan ได้กล่าวถึงความตึงเครียดของความวิตกกังวล (The Tension of Anxiety) ว่าเป็นความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัย แม้ว่าสิ่งที่มาสู่เชิงจะมีจริงหรือไม่ก็ตาม บุคคลอาจรู้สึกวิตกกังวลจากสิ่งที่ตนวาดภาพขึ้นมาเองก็ได้ Sullivan ให้กฎในเรื่องของความตึงเครียดของความวิตกกังวลว่า “การที่แม่แสดงความวิตกกังวลในสีหน้า น้ำเสียง และท่าทาง ทำให้ทารกเกิดความวิตกกังวลเช่นเดียวกับแม่ การถ่ายทอดดังกล่าวนี้เกิดขึ้นจากกระบวนการความสัมพันธ์ภายในระหว่างบุคคลซึ่งเกิดจากความรู้สึกร่วม” เหตุผลดังกล่าวนี้เขากล่าวว่าสามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริง ความตึงเครียดของความวิตกกังวลซึ่งเกิดกับทารกในระยะแรกๆ นี้จะคงอยู่ในตัวทารกและกลายเป็นสิ่งแวดล้อมส่วนตัว (Personal environment) ซึ่งผลที่เกิดขึ้นในระยะต่อมาเมื่อทารกเจริญเติบโตขึ้นก็จะกลายเป็นคนที่มีความรู้สึกไวต่อความวิตกกังวลในสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยเฉพาะความวิตกกังวลในเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (นวลละออสภาพล. 2527 : 161-162)

สรุปแล้วซุลลิแวน มองว่า ความวิตกกังวลในวัยผู้ใหญ่เกิดมาจากการรับรู้ความวิตกกังวลผ่านทางสีหน้า น้ำเสียง และท่าทางที่แม่แสดงออกมาให้เห็นในระยะแรกของชีวิต

1.2.3 แนวคิดของฮอว์นีย์

คาเรน ฮอว์นีย์ (Karen Horney) ได้กล่าวว่าความหวาดกลัวพื้นฐาน (Basic Anxiety) เกิดจากประสบการณ์ในวัยเด็ก เมื่อคนแรกเกิดและระหว่างอยู่ในวัยเด็กนั้น ต้องตกอยู่ในสภาพอ้างว้าง ช่วยตัวเองไม่ได้ ยังไม่เข้าใจและคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อม แต่ในขณะเดียวกันต้องติดต่อเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ มีพ่อ แม่ เป็นต้นเพื่อรักษาตัวให้รอด ลักษณะของความสัมพันธ์เป็นตัวกำหนดความหวาดกลัวพื้นฐาน กล่าวคือ ความหวาดกลัวพื้นฐานเพิ่มพูนมากเมื่อผู้ใหญ่สัมพันธ์กับเด็กในทางลบ เช่น การวางอำนาจข่มขู่ ความเข้มงวดกดขี่จนเกินพอควร ความเฉยเมยเมินเฉย การผิดสัญญา ความไม่ยุติธรรม การตามใจจนไร้เหตุผล การโอ้อวดเกินไป หรือในทางตรงข้าม ทอดทิ้งเกินไป เกิดสถานการณ์ที่เด็กจำต้องเข้าข้างพ่อหรือแม่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเมื่อเกิดการขัดแย้งกัน และเรื่องอื่นๆ ทำนองนี้ เมื่อเผชิญกับภาวะต่างๆ เหล่านี้จะเกิดพฤติกรรมเพื่อกลบอารมณ์หวาดกลัว อาจเกิดเป็นบางครั้งบางคราวแล้วจางไป หรือเกิดขึ้นอย่างถาวรจนติดตรึงเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพก็ได้ ขึ้นอยู่กับปริมาณของความหวาดกลัวพื้นฐานและการถูกเก็บกดพฤติกรรมเหล่านี้ เช่น ฝืนกลางวัน การเงยบงกชไม่นำพาต่อสังคม (เกือบ) สิ้นเชิง การบ่นเพื่อเพื่อให้ผู้อื่นเห็นใจ ฯลฯ ฮอว์นีย์เชื่อว่าเพราะคนเราเก็บกดความหวาดกลัวพื้นฐานจึงเกิดพฤติกรรมต่างๆ เช่นที่กล่าวมา มิใช่เพราะพลังขับเคลื่อนทางเพศและความก้าวร้าวตามคำอธิบายของฟรอยด์-ฮอว์นีย์เชื่อว่าทุกคนมีความหวาดกลัวพื้นฐานมากบ้างน้อยบ้าง คนที่เป็นโรคจิตโรคประสาทมีความหวาดกลัวพื้นฐานมากกว่าคนปกติ (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2539 : 80-81)

สรุปแล้วฮอว์นีย์ เชื่อว่า ความวิตกกังวลเกิดจากประสบการณ์เกี่ยวกับสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับพ่อแม่ในวัยทารกและวัยเด็ก ทำให้คนเราเก็บกดไว้ และกลายเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพของ

บุคคลเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งเขาเชื่อว่าคนทุกคนมีความวิตกกังวลทุกคนแต่มีปริมาณแตกต่างกันออกไป คนที่มีมากเกินไปจะเกิดเป็นโรคประสาทได้

1.2.4 แนวคิดของนักทฤษฎีการเรียนรู้

ในส่วนนี้จะขอกล่าวถึงนักทฤษฎีสองท่าน ได้แก่ มิลเลอร์ และ ดอลลาร์ดพร้อมคณะ

ในปี 1948 มิลเลอร์ (ลิขิต กาญจนารณ. ม.ป.ป. : 174 ; อ้างอิงจาก Miller. 1948) ได้ทำการทดลองเพื่อวางเงื่อนไขให้สัตว์ทดลองมีความกลัวต่อสิ่งเร้าที่เป็นธรรมชาติในการเรียนรู้แบบ Classical conditioning โดยทำการช็อตหนูซึ่งเป็นสัตว์ทดลองด้วยกระแสไฟฟ้าควบคู่กับการให้สิ่งเร้าที่เป็นเสียง ทุกครั้งที่ให้เสียงจะมีการช็อตด้วยไฟฟ้าตามมา ในการทดลองอย่างต่อเนื่องหลายๆ ครั้งพบว่า เพียงแต่มีเสียงดังหนูก็เกิดความกลัวแล้ว เสียงจึงเป็นสิ่งเร้าที่เป็นเงื่อนไขให้เกิดการตอบสนองในลักษณะเกิดความกลัวจากการถูกวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกแล้ว

ในการทดลองครั้งต่อไปนักทดลองได้เพิ่มสิ่งเร้าอย่างอื่นเข้าไปในกระบวนการทดลองเพื่อให้สัตว์ทดลองเรียนรู้ที่จะหลีกเลี่ยงหรือป้องกันมิให้เกิดเสียงขึ้นมา เช่น หนูจะต้องกดปุ่มหรือกดกระดิ่งตัดสวิสช์ผ่านของกระแสไฟฟ้าเพื่อมิให้เกิดการช็อตขึ้น ในสถานการณ์เรียนรู้ประเภทนี้เราเรียกว่า Operant conditioning หรือการวางเงื่อนไขแบบปฏิบัติการ ผลจากการกระทำของหนูคือการกดปุ่มป้องกันเสียงจะได้รับการเสริมแรงคือไม่ถูกช็อตด้วยไฟฟ้า หนูก็ไม่เจ็บปวด ความกลัวความวิตกกังวลก็ลดหายไป สิ่งที่น่าสนใจในการทดลองนี้ก็คือ หนูได้เรียนรู้ที่จะแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงจากการถูกช็อตหรือถูกลงโทษ การไม่ถูกลงโทษก็เท่ากับการได้รางวัล

ในปี 1939 ดอลลาร์ด พร้อมคณะ (ลิขิต กาญจนารณ. ม.ป.ป. : 174) ได้เปลี่ยนแนวทางการอธิบายสาเหตุของการเกิดความวิตกกังวลในทิศทางที่ตรงกันข้ามกับทัศนะของฟรอยด์ แทนที่จะอธิบายว่าความวิตกกังวลเป็นผลมาจากความขัดแย้งของพลังจิตได้แก่ id กับ ego และ id กับ superego นั้นมาว่าความวิตกกังวลเกิดจากการถูกวางเงื่อนไขให้เกิดการเรียนรู้ ความวิตกกังวลเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้และพฤติกรรม “การรักษาหน้า” ที่ฟรอยด์ได้พรรณนาไว้นั้น แท้ที่จริงก็คือพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเพราะต้องการหลีกเลี่ยงออกมาจากความเจ็บปวด หรือความวิตกกังวลนั่นเอง

ถึงแม้ทฤษฎีของนักจิตวิทยาการเรียนรู้ได้มาจากการทดลองกับสัตว์ แต่เราก็สามารถใช้อธิบายถึงพฤติกรรมของมนุษย์ได้ รวมทั้งอธิบายถึงสาเหตุของความวิตกกังวลในมนุษย์ได้ดีทีเดียว ยกตัวอย่างเช่น เราสามารถอธิบายถึงสาเหตุที่เด็กเล็กเกิดความวิตกกังวลมากเวลาที่พบว่าตัวเองป่วย เพราะเด็กเรียนรู้มาว่าเวลาที่ตนเจ็บป่วย คุณพ่อคุณแม่จะพาไปหาหมอ และจะถูกคุณหมอฉีดยาทุกครั้งไป เด็กก็เลยเกิดความวิตกกังวลต่อความเจ็บป่วยของตน หรือในกรณีที่ใช้อธิบายถึงความวิตกกังวลในการเรียน เด็กเรียนรู้ว่าความไม่พร้อมในการสอบ จะส่งผลให้สอบตก ฉะนั้นเด็กจึงเกิดความวิตกกังวลในการเรียน เป็นต้น

ดังนั้นเราสามารถสรุปได้ว่า ความวิตกกังวลของมนุษย์นั้นเกิดจากการที่มนุษย์เรียนรู้จากสิ่งเร้า ตลอดจนการเรียนรู้ผลของการกระทำจะทำให้เกิดความไม่สบายขึ้นกับตัวเอง ฉะนั้นมนุษย์จึงพยายามหาทางหลีกเลี่ยงสิ่งที่จะทำให้เกิดความวิตกกังวลเหล่านั้น

1.2.5 แนวคิดของ Humanistic – Existential

นักจิตวิทยากลุ่ม Humanistic และ Existential พิจารณาเห็นว่าความวิตกกังวลเป็นผลมาจากความล้มเหลว ทั้งนี้เพราะนักจิตวิทยาทั้ง 2 กลุ่มนี้มีความเห็นตรงกันว่ามนุษย์เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ มีความพยายามกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จในกิจการทุกอย่าง รวมทั้งในทุกสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน มนุษย์เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อชีวิตของตน โดยเฉพาะนักจิตวิทยากลุ่ม Humanistic มีความเห็นว่ามนุษย์จะพยายามทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งความภาคภูมิใจในตนเอง และการที่คนเราจะมีภาคภูมิใจในตนเองได้นั้นจะต้องพิจารณาความสำเร็จทั้งหลาย การที่ชีวิตของเราต้องพบอุปสรรค ปัญหาต่างๆ อันนำไปสู่ความล้มเหลว ความล้มเหลวและความผิดหวังจะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คนเกิดความวิตกกังวลขึ้นมา แม้แต่ความพยายามที่จะได้รับความสำเร็จก็มักจะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คนเกิดความวิตกกังวลขึ้นมา แม้แต่ความพยายามที่จะได้รับความสำเร็จก็มักจะถูกรบกวนด้วยความวิตกกังวลว่าจะพ่ายแพ้หรือไม่สมหวัง

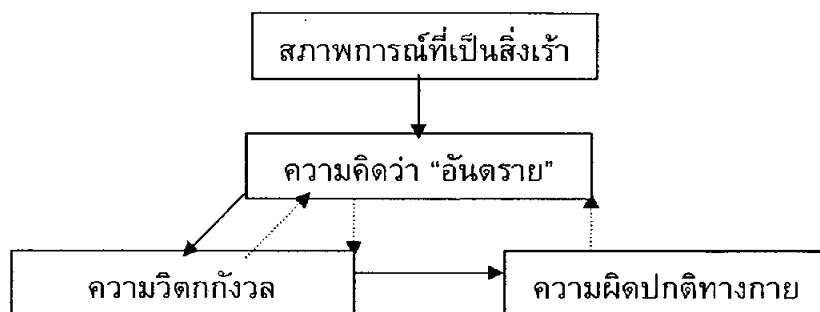
สิ่งที่นักจิตวิทยากลุ่ม Existential ได้เพิ่มเติมในแนวคิดนี้ก็คือการที่ได้พิจารณาว่าคนเราเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบและเพียรพยายามทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ความเพียรพยายามเหล่านี้เป็นแหล่งที่ทำให้เกิดความวิตกกังวลขึ้นมาและทำให้ชีวิตของคนคนนั้นไม่บรรลุความสำเร็จในภายหลัง (ลิชิต กาญจนารณ. ม.ป.ป. : 175-176)

ฉะนั้นตามแนวคิดของกลุ่มมนุษยนิยม และกลุ่มเอกซิสเทนซ์เห็นว่าความวิตกกังวลเกิดจากความเพียรพยายามในการกระทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งการพบกับอุปสรรค และปัญหาต่างๆ ยิ่งทำให้มนุษย์เกิดความวิตกกังวลมากยิ่งขึ้น

นอกจากนักทฤษฎีที่มีชื่อเสียงตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังมีนักทฤษฎีรุ่นใหม่จำนวนมากที่ให้คำอธิบายถึงการเกิดความวิตกกังวล ดังต่อไปนี้

เบค (เพ็ญพิศ ทิพย์รักษ์. 2541 : 9-10 ; อ้างอิงจาก Beck. 1972 : 349) กล่าวว่า แม้สภาพการณ์ที่กดดันจะมีส่วนสร้างให้เกิดความวิตกกังวลได้ แต่สภาพการณ์เหล่านี้เป็นตัวการทำให้เกิดความวิตกกังวลได้น้อยกว่าสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นตามการรับรู้ของบุคคล หากบุคคลใดรับรู้ถึงความกดดันมาก ก็มีแนวโน้มที่จะเกิดความวิตกกังวลได้ง่ายกว่าบุคคลที่รับรู้ได้น้อย นั่นคือองค์ประกอบด้านความคิดมีผลต่อการเกิดความวิตกกังวล ยิ่งกว่าตัวสภาพกดดันภายนอกที่แท้จริง ประสพการณ์ของบุคคลก็เป็นตัวการสำคัญตัวหนึ่งที่ทำให้สภาพการณ์ซึ่งอาจไม่มีอะไรร้ายแรง กลายเป็นสภาพที่กดดันขึ้นอย่างมากได้โดยบุคคลประเมินอันตรายที่จะเกิดขึ้นเกินจากความเป็นจริง และขณะเดียวกันก็ประเมินความสามารถของตนที่จะจัดการกับภาวะนั้นๆ ต่ำกว่าความเป็นจริงด้วย ซึ่งทั้ง 2 ประเด็นนี้จะเป็นตัวเร้าให้เกิดความวิตกกังวลขึ้น และความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นนี้ก็จะ

กลายเป็นตัวแนะถึงสัญญาณอันตรายของสภาพการณ์นั้น ทำให้เพิ่มความเข้มของความวิตกกังวลขึ้นไปอีกกลายเป็นวงจรต่อเนื่องของความวิตกกังวล และมีผลทำให้เกิดความแปรปรวนทางด้านสรีระได้ด้วย เช่น เกิดอาการเจ็บป่วยโดยมิได้มีสาเหตุมาจากกลไกทางด้านร่างกาย (Somatic Disorder) เบคได้แสดงแผนภูมิวงจรความวิตกกังวลไว้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงวงจรความวิตกกังวล

นอกจากนี้เบค (เพ็ญพิศ ทิพย์รักษ์. 2541 : 10 ; อ้างอิงจาก Beck. 1972 : 349) ยังได้เสนอวิธีการจัดการความวิตกกังวลโดยให้ใช้วิธีการใดๆ ก็ตามเพื่อตัดวงจรนี้เสีย เช่น นำบุคคลออกจากสภาพการณ์ที่เร้าให้เกิดความวิตกกังวลเสียชั่วคราว การปรับพฤติกรรมทางความคิด การใช้ยา หรือ การฝึกผ่อนคลาย เป็นต้น วิธีการเหล่านี้จะช่วยให้การตีความประสบการณ์ที่เกิดขึ้นเปลี่ยนไปในทางที่เหมาะสมและวงจรของความวิตกกังวลนี้ก็จะค่อยๆ หดไป

ฟิลิปส์ มาร์ติน และเมเยอร์ (เพ็ญพิศ ทิพย์รักษ์. 2541 : 10-11 ; อ้างอิงจาก Phillips; Martin; & Meyers. 1972 : 412) ได้แบ่งกระบวนการเกิดความวิตกกังวลออกเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับแรก เมื่อบุคคลปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นจะอยู่ในระบบรับความรู้สึก และการเคลื่อนไหว (Sensory Motor) ซึ่งเป็นกลไกทางสรีระ

ระดับที่ 2 ความวิตกกังวลที่บุคคลประสบจะแปรรูปไปสู่การรับรู้โดยประสบการณ์นั้นจะถูกแปลงไปเป็นภาพพจน์และจินตนาการต่างๆ

และในระดับที่ 3 ความวิตกกังวลจะผสมผสานกันระหว่างการสร้างสัญลักษณ์และการให้ความหมายซึ่งเกิดจากกระบวนการทางความคิด ในระดับสุดท้ายนี้ความวิตกกังวลจะแสดงออกในเชิงลบ เช่น การถดถอยและมีแนวโน้มที่จะเกิดกลไกป้องกันตนเองในรูปแบบต่างๆ

นอกจากนั้นทั้งสามยังได้สรุปว่า ความวิตกกังวลเกิดจากการกระตุ้นของภาวะการกดดันทางจิต และภาวะการกดดันทางจิตนี้เกิดขึ้นเพราะบุคคลเกรงว่าความคาดหวังของตนจะไม่ได้รับผลที่น่าพอใจ ทำให้บุคคลขาดความมั่นใจต่อเหตุการณ์ข้างหน้า ความหวั่นเกรงดังกล่าวเกิดขึ้นจากการปะทะกับสิ่งแวดล้อมและจากความคิดของบุคคลนั่นเอง ซึ่งเป็นทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่จะบ่งชี้ปฏิกิริยาวิตกกังวลของบุคคลต่อสถานการณ์ที่กดดันนั้นจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้น

จากแนวคิดของ ฟิลิปส์ มาร์ติน และเมเยอร์นี้ แสดงให้เห็นว่า ระบบการคิดเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเกิดความวิตกกังวล

ลาซารัสและเอเวอร์ริส (เพ็ญพิศ ทิพย์รักษ์. 2541 : 11 ; อ้างอิงจาก Lazarus; & Averill. 1972 : 242-244) ได้ศึกษากระบวนการทางความคิดที่เชื่อมโยงระหว่างสถานการณ์จากสภาพแวดล้อมกับปฏิกิริยาตอบสนองทางอารมณ์ โดยวิเคราะห์อารมณ์ว่าเกิดขึ้นได้จากการประเมิน 3 ขั้นตอน คือ การประเมินขั้นแรกนั้นบุคคลจะตัดสินว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นเกี่ยวข้องกับตนหรือไม่และจะก่อให้เกิดผลในทางดีหรือทางร้าย การประเมินขั้นที่ 2 บุคคลจะพิจารณาเพื่อเลือกวิธีจัดการกับสิ่งร้ายที่อาจเกิดขึ้น หรือส่งเสริมสิ่งดีที่น่าจะได้รับ การประเมินในขั้นที่ 3 เป็นการทบทวนและประสิทธิภาพของการตอบสนองและเปลี่ยนแปลงการตอบสนองที่บกพร่องเสียใหม่ ให้เหมาะสมกับข้อมูลเดิมซึ่งได้จากการประเมินในขั้นแรก การประเมินทั้ง 3 ขั้นนี้ได้อิทธิพลจากตัวแปร 2 ประเภทคือ ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อมทั้งหลายที่เป็นตัวเราให้เกิดการตอบสนองตัวเรานี้อาจมีอยู่โดยที่บุคคลรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้ ตัวแปรประเภทที่ 2 คือ ตัวแปรด้านลักษณะบุคคล เช่น เจื่อนไขทางสรีระ การสั่งสมทางสังคม และความเป็นมาจากอดีตของบุคคล เป็นต้น การประเมินขั้นที่แสดงออกในรูปของการจัดการต่อสิ่งเร้านั้น แยกได้เป็น 2 ประเภท คือ การแสดงออกเป็นพฤติกรรมโดยตรง ได้แก่ การสู้ การหลีกเลี่ยง การดิ้นรนให้ถึงเป้าหมาย เป็นต้น ส่วนอีกประเภทหนึ่ง คือ การแสดงออกเป็นกระบวนการภายในของบุคคล เช่น ความฟุ้งซ่าน การคิดฝัน การป้องกันตนเอง เป็นต้น

จากแนวคิดนี้ ลาซารัส และเอเวอร์ริส นำความวิตกกังวลมาวิเคราะห์ว่า เป็นอารมณ์พื้นฐานมาจากการประเมินของบุคคลต่อภาวะที่คุกคามตนเอง (เพ็ญพิศ ทิพย์รักษ์. 2541 : 11 ; อ้างอิงจาก Lazarus; & Averill. 1972 : 246)

เอฟสไตน์ (เพ็ญพิศ ทิพย์รักษ์. 2541 : 11-12 ; อ้างอิงจาก Epstein. 1972 : 303-305) สรุปว่า ความวิตกกังวลเกิดจากเงื่อนไขต่างๆ 3 แบบ ได้แก่

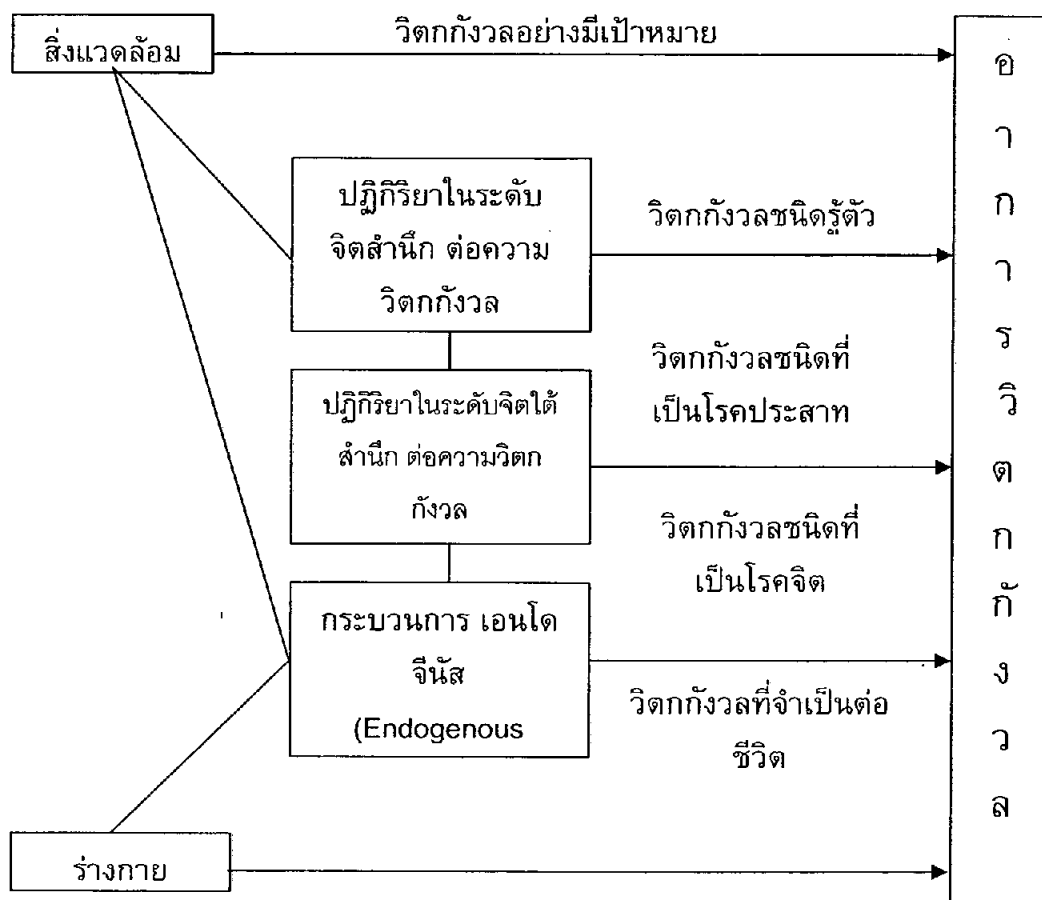
1. ความวิตกกังวลซึ่งเกิดจากการเร้าเกินระดับ เป็นการเร้าทางกายภาพ ซึ่งมีมากเกินไปขีดความสามารถที่อินทรีย์จะรับไว้ได้ ปฏิกิริยาตอบสนองของอินทรีย์ต่อสิ่งเร้านี้ เป็นการตอบสนองที่ถูกวางเงื่อนไขมาจากความเจ็บปวดทางกายภาพ แล้วก่อให้เกิดความกลัวและความวิตกกังวลขึ้น และขีดความสามารถของอินทรีย์ที่จะต้านรับสิ่งเร้าขึ้นอยู่กับความสำคัญของสิ่งเร้าที่อินทรีย์เคยถูกวางเงื่อนไขมาก่อน

2. ความวิตกกังวลซึ่งเกิดจากความไม่กลมกลืนกันของความคิด หมายถึง การจัดประสบการณ์ของตนไม่สอดคล้องกับความคาดหวัง นั่นคือ ความคาดหวังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ก็จะทำให้เกิดความกดดันและนำไปสู่ความวิตกกังวลได้

3. ความวิตกกังวลเกิดจากความไม่สามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นได้ เนื่องด้วยเงื่อนไขต่างๆ ที่ปิดกั้นไว้ ได้แก่ การไม่รู้ต้นตอของตัวเร้าที่ชัดเจน การตอบสนองที่ต้องใช้ระยะเวลา รอคอยที่ยาวนาน ความขัดแย้งระหว่างการตอบสนองที่ต้องเลือก หรือการตอบสนองที่ควรจะเป็นไม่

อยู่ในวิสัยที่จะจัดให้มีขึ้นได้ เจื่อนไขเหล่านี้ก่อให้เกิดความคับข้องใจ และนำไปสู่ความวิตกกังวล และสภาพความรู้สึกเฉพาะบุคคลที่สัมพันธ์กับความวิตกกังวล ลักษณะนี้ คือ ภาวะอับจนหนทาง

สำหรับการอธิบายถึงสาเหตุของความวิตกกังวลของนักจิตวิทยาของไทย วิจารย์ วิชัยยะ (2523 : 16-19) อธิบายว่า สาเหตุพื้นฐานของความวิตกกังวลคือความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกไม่ดี เด็กต้องพึ่งพาแม่เป็นเวลานานเมื่อเทียบกับสัตว์ เมื่อโตขึ้นถ้ารู้สึกว่าไม่สามารถพึ่งตนเองได้ก็จะทำให้เกิดความวิตกกังวล รวมทั้งความรู้สึกผิดก็เป็นเหตุที่สำคัญ

ภาพประกอบ 2 ต้นเหตุของกลุ่มอาการวิตกกังวล

ภาพประกอบ 2 เป็นแผนภาพที่ดัดแปลงมาจาก Binder และ Kielholz แสดงถึงสาเหตุต่างๆ ที่ทำให้เกิดกลุ่มอาการของความวิตกกังวล ซึ่งมีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมและร่างกาย ทางจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก

ความวิตกกังวลจากสิ่งแวดล้อมเรียกว่า Objective anxiety (วิตกกังวลอย่างมีเป้าหมาย) เป็นความวิตกกังวลที่แท้จริง มีประโยชน์สำหรับใช้ในการป้องกันตนเองให้พ้นภัย ความกังวลชนิดนี้ไม่ต้องรักษา ส่วน Vital anxiety (วิตกกังวลที่จำเป็นต่อชีวิต) เป็นความกังวลที่ช่วยให้ตนเองพ้นภัย

เช่น ผู้ที่เป็นโรคหัวใจจะเคลื่อนไหวช้าลง ออกกำลังกายน้อยลง นอกจากนั้นความวิตกกังวลยังพบได้ทั้งในคนไข้โรคจิต โรคประสาท

ความวิตกกังวลในเด็กและวัยรุ่นมักออกมาในรูปของนิสัยที่ผิดปกติ เช่น กัดเล็บ ดูดหัวแม่มือ ปัสสาวะรดที่นอน หรือความประพฤติดีเสีย ความกังวลในวัยรุ่นมักมีสาเหตุมาจากรู้สึกว่าตนเองขาดความหมายในหมู่เพื่อนฝูง ปรับตนเองให้เข้ากับสังคมไม่ได้ การครุ่นคิดในเรื่องการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง ความกลัวว่าอวัยวะเพศจะผิดปกติหรือไม่สามารถจะทำหน้าที่ทางเพศได้ การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

ความกลัว (ความวิตกกังวลอย่างเฉียบพลัน)

ความเก็บกด (จิตใต้สำนึก) และความขัดแย้ง

ความวิตกกังวลชนิดเรื้อรัง

การเร่งให้เกิดความเครียด

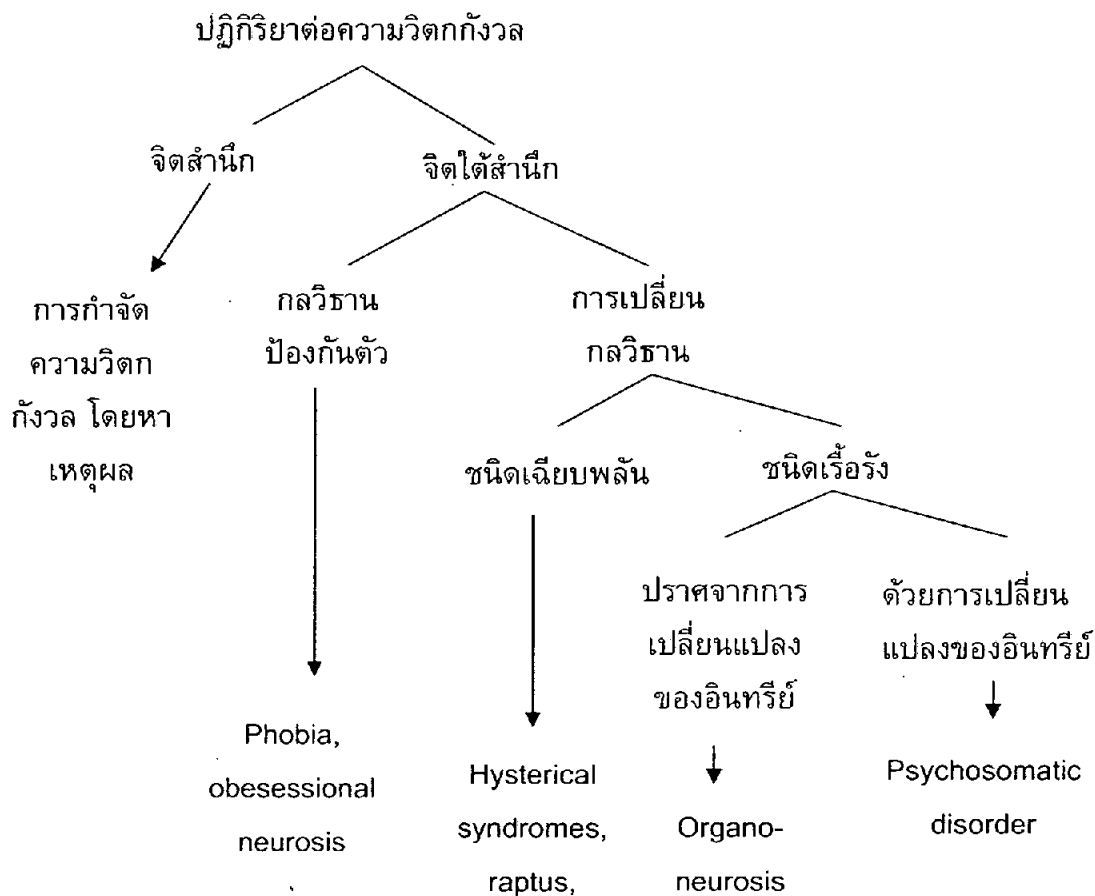
หาวิธีลดความวิตกกังวลโดยใช้กลวิธีปกป้องกันตัวและเผชิญความเครียด

ปฏิกิริยากลุ่มอาการวิตกกังวล

ภาพประกอบ 3 กลไกที่ทำให้เกิดความวิตกกังวล

การหาสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยวิตกกังวลอาจช่วยให้ผู้ป่วยสบายใจขึ้น โดยหาสาเหตุตามขั้นตอนตามภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 4 ปฏิกิริยาที่เกิดจากความวิตกกังวล

จากภาพประกอบ 4 จะเห็นได้ว่าเมื่อเกิดความวิตกกังวลจะมีปฏิกิริยาเป็น 2 ทาง คือ ทางจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก ทางจิตสำนึกจะลดความวิตกกังวลโดยหาเหตุผลมาแก้ความกังวลใจนั้นๆ ตัวอย่างเช่น นักเรียนสอบตกเกิดความกังวลใจก็อาจแก้ความกังวลใจของตนเองว่าการที่สอบตกเป็นเพราะมีเวลาเรียนไม่พอ เพราะมัวแต่ไปทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม เช่น มัวแต่ไปปลุกระดมมวลชน เช่นนี้เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การลดความวิตกกังวลจากจิตสำนึกนั้น ความกังวลใจอาจไม่หมดไปเสียทีเดียว จะผันแปรออกไปทางจิตใต้สำนึกโดยออกมาในรูปของ Defense mechanism ทำให้เกิด Phobia หรือ Obsessional neurosis หรืออาจผันแปรไปทาง Conversion mechanism ในรายเฉียบพลันทำให้เกิด Hysterical neurosis ในรายเรื้อรังออกมาในรูปการทำงานของอวัยวะภายในเสียหายที่หรือ Psychosomatic disorders

ธรณินทร์ กองสุข, สเปญ อุ่นอนงค์ และพิเชฐ อุดมรัตน์ (2545 : ออนไลน์) ได้สรุปสาเหตุของอาการวิตกกังวลว่าเกิดจากสาเหตุหลัก 2 สาเหตุ คือ

1. เป็นผลมาจากเหตุการณ์ในชีวิตและสิ่งทีก่อให้เกิดความเครียด (Stressor)

ความวิตกกังวล (Anxiety) จะเริ่มขึ้นเมื่อเรารู้สึกว่ามีความเครียดเพิ่มมากขึ้น เช่น การตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญ การทำงานที่ต้องทำให้ทันกำหนดเวลา หรือการเปลี่ยนงาน ปัญหาใหญ่ๆ เพียงปัญหาเดียว หรือปัญหาเล็กน้อยหลายๆ ปัญหา อาจมากเกินไปกว่าความสามารถในการปรับตัวที่มีอยู่ของเราและเมื่อความเครียดมีระดับสูงเกิดขึ้น ก็จะทำให้เกิดความวิตกกังวลตามมา

2. ผลจากบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพ หมายถึง วิธีที่บุคคลกระทำ รู้สึก และแสดงออก คนเราส่วนใหญ่ที่เข้ารับการรักษาโรควิตกกังวล มักจะบอกว่าตนเองเครียด วิตกกังวล รู้สึก เจ้าอารมณ์ และวิตกกังวลง่าย

การมองโลกในแง่ร้ายและในด้านลบ อาจจะทำให้เกิดความเครียดโดยไม่จำเป็นเกิดขึ้น บุคลิกภาพเหล่านี้เป็นบ่อเกิดแห่งปัญหาของความวิตกกังวล

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า สาเหตุของการเกิดความวิตกกังวลนั้น เกิดได้จากหลายสาเหตุ เช่น ความขัดแย้งในจิตใจ การรับรู้ความวิตกกังวลจากแม่ในวัยเด็ก สัมพันธภาพที่ไม่ดีระหว่างพ่อแม่ที่มีต่อลูกในวัยเด็ก การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้อง เกิดจากการเรียนรู้ถึงผลที่จะเกิดขึ้นของการกระทำบางอย่าง เกิดจากความกังวลใจต่ออุปสรรคที่มาขัดขวางการไปสู่ความสำเร็จ เกิดจากกระบวนการรับรู้ถึงอันตรายในอนาคต หรือเกิดจากสิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อมที่มากระทบ เหล่านี้เป็นต้น และกระบวนการในการเกิดความวิตกกังวล อาจเกิดผ่านจิตสำนึก หรือจิตใต้สำนึก ซึ่งมนุษย์จะพยายามลดความวิตกกังวลด้วยวิธีการต่างๆ บ้างก็เหมาะสม บ้างก็ไม่เหมาะสม ซึ่งถ้าความวิตกกังวลไม่ได้รับการกำจัดให้หมดไป อาจกลายเป็นความวิตกกังวลเรื้อรัง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต ทำให้กลายเป็นโรคจิต โรคประสาทได้

1.3 ประเภทของความวิตกกังวล

การแบ่งประเภทความวิตกกังวล มีนักทฤษฎี ตลอดจนนักวิชาการในสาขาจิตวิทยาจำนวนมาก ได้แบ่งประเภทของความวิตกกังวล เอาไว้ดังต่อไปนี้

ฟรอยด์ (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2539 : 22-23) แบ่งความวิตกกังวลเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. Reality Anxiety ได้แก่ความหวาดกลัวสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่อยู่รอบตัวเรา เป็นต้นกำเนิดของ Neurotic Anxiety และ Moral Anxiety เป็นความกังวลที่เกิดกับมนุษย์เราเป็นส่วนใหญ่

2. Neurotic Anxiety ได้แก่ความหวาดกลัวตัวเองว่า ตนจะไม่สามารถควบคุมสัญชาตญาณได้ จะทำสิ่งที่น่าอับอายขายหน้า จะถูกประจาน ประณาม และถูกลงโทษ

3. Moral Anxiety ได้แก่ ความหวาดกลัวที่เกิดจากความสำนึกผิดชอบชั่วดี

เลวิต (จวีวรรณ ใหม่คามิ. 2541 : 13-14 ; อ้างอิงจาก Levitt. 1967 : 13-15) แบ่งความวิตกกังวลออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.ความวิตกกังวลตามสถานการณ์ ความวิตกกังวลนี้มีชื่อเรียกในภาษาอังกฤษหลายชื่อ คือ "State Anxiety" หรือ "Situational Anxiety" หรือ "Acute Anxiety" และมีความหมายคล้ายๆ

กัน คือ เป็นความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นกับบุคคลในบางสถานการณ์เท่านั้น ความเข้มของความวิตกกังวลขึ้นอยู่กับความเข้มของสิ่งเร้า ความวิตกกังวลประเภทนี้จะมีค่าสูงแต่จะเกิดขึ้นและคงอยู่ในช่วงเวลาอันสั้น

2. ความวิตกกังวลอันเป็นลักษณะคงที่ในตัวบุคคล มีชื่อเรียกหลายชื่อ คือ “Trait Anxiety” หรือ “Anxiety Proneness” หรือ “Anxiety Predisposition” หรือ “Chronic Proneness” ความวิตกกังวลประเภทนี้มักเกิดกับบุคคลในสถานการณ์ทั่วไปทุกสถานการณ์จะมีความเข้มในระดับต่ำ แต่จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานานจนเป็นลักษณะประจำตัวของบุคคลและถือว่าเป็นลักษณะหนึ่งของบุคลิกภาพ (Personality Trait) บุคคลที่มีความวิตกกังวลประเภทนี้ มักเกิดความวิตกกังวลในสถานการณ์ต่างๆไป ทุกสถานการณ์ และโดยทั่วไปทุกคนจะมีความวิตกกังวลประเภทนี้โดยไม่รู้ตัว

สวณีย์ ดันติพัฒนานันต์ (เพ็ญพิศ ทิพย์รักษ์. 2541 : 12-13 ; อ้างอิงจาก สวณีย์ ดันติพัฒนานันต์) ได้กล่าวถึงชนิดของความวิตกกังวลในคนปกติและในคนป่วยที่ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. ความวิตกกังวลแบบปกติ (Normal Anxiety) ได้แก่ ความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เป็นแหล่งของพลังงานที่กระตุ้นให้บุคคลมีพลังในการต่อสู้ เพื่อดำรงชีวิต เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลคิดวางแผนเพื่อหาทางเอาชนะอุปสรรคที่มาขัดขวางความวิตกกังวลประเภทนี้จะเกิดขึ้นได้สัดส่วนกับสิ่งที่กระตุ้นนั้น และจะเกิดขึ้นไม่นานเมื่อตัวกระตุ้นลดลง ความวิตกกังวลก็จะลดลงตามไปด้วย พบได้ในขณะที่บุคคลประสบกับภาวะคุกคามต่อสวัสดิภาพของตน เช่น ความเจ็บป่วย ภาวะสอบไล่

2. ความวิตกกังวลในโรคประสาท (Neurotic Anxiety) เป็นภาวะความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นไม่ได้สัดส่วนกับตัวกระตุ้น นั่นคือ สาเหตุของความวิตกกังวลเพียงเล็กน้อย ทำให้บุคคลตื่นกลัว และตอบสนองต่อภาวะความวิตกกังวลเกินขอบเขต

3. ความวิตกกังวลเป็นพยาธิสภาพ หรือความวิตกกังวลเรื้อรัง (Pathologic or Chronic Anxiety) เป็นภาวะที่ตึงเครียดตลอดเวลา สาเหตุของความวิตกกังวลแบบนี้มักเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เก็บกดไว้ หรือข้อขัดแย้งที่บุคคลยอมรับไม่ได้ มีผลทำให้เกิดพฤติกรรมแปลกๆ เป็นพฤติกรรมชนิดโรคประสาท หรือโรคจิตทั้งหลาย

เจริญ สมวงษ์ศิริ (ฉวีวรรณ ไหมคามิ. 2541 : 14 ; อ้างอิงจาก เจริญ สมวงษ์ศิริ. 2523 : 4) ได้จัดแบ่งประเภทของความวิตกกังวลตามความเห็นของนักจิตวิทยาออกเป็น 3 ประเภท พอจะสรุปได้ดังนี้

1. ความวิตกกังวลเฉพาะสถานการณ์ (Situation Anxiety) เป็นความวิตกกังวลในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่บุคคลนั้นประสบโดยกระทันหัน

2. ความวิตกกังวลที่หาสาเหตุไม่ได้ (Free-Floating Anxiety) เป็นความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นโดยไม่รู้สาเหตุ

3. ความวิตกกังวลที่พบร่วมหรือเป็นผลมาจากโรคอื่น เช่น โรคซึมเศร้า โรคจิตเภท หรือโรคทางกายอื่นๆ

สรุปแล้วเราสามารถแบ่งความวิตกกังวลออกเป็นประเภทใหญ่ได้ 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่เกิดขึ้นเฉพาะสถานการณ์ทั่วไปซึ่งเกิดขึ้นได้บ่อยในมนุษย์ เป็นความวิตกกังวลตามสภาพความเป็นจริง และประเภทที่เป็นนิสัยเฉพาะบุคคลหรือประเภทเรื้อรัง เป็นลักษณะคล้ายโรคประสาท ไม่มีเหตุผล

1.4 ระดับของความวิตกกังวล

ความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นในบุคคลแต่ละครั้งนั้น มีความรุนแรงไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งกระตุ้น ความหมายของเหตุการณ์และบุคลิกภาพของบุคคลนั้นๆ ถ้าเป็นบุคคลที่หวั่นไหวง่าย เหตุการณ์เพียงเล็กน้อยก็ทำให้เกิดความวิตกกังวลในระดับรุนแรงได้เหมือนกัน ระดับความเข้มของความวิตกกังวลจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับบุคคล และเหตุการณ์โดยทั่วไป อาจใช้เครื่องหมาย (+) เป็นตัวบอกระดับความวิตกกังวล ซึ่งองค์การอนามัยโลก (ชมชื่น สมประเสริฐ, 2525 : 46 ; อ้างอิงจาก องค์การอนามัยโลก) ได้แบ่งความวิตกกังวลออกเป็น 6 ระดับ คือ

1. Ataraxy (+) เป็นระดับที่ปราศจากความวิตกกังวล คือ น้อยจนไม่สามารถจะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมได้ ถือว่าไม่ปกติ พบได้ในคนที่ได้รับความตกใจทันทีทันใดแล้วเงียบเฉยไปเลย หรือในผู้ป่วยที่ได้รับยากล่อมประสาทในขนาดหนัก และผู้ที่อยู่ในภาวะกึ่งหมดสติ (Semiconscious) หรือหมดสติ (Unconscious) ซึ่งไม่มีการรับรู้ความรู้สึกภายนอก

2. Well Being (0) เป็นระดับปกติ พบได้ทั่วไป เป็นระดับที่เกิดความรู้สึกสบายได้พักผ่อน เกิดขึ้นเมื่อได้รับประสบการณ์ที่พอใจ มีความวิตกกังวลได้ แต่ก็สามารถปรับตัวได้ในเวลาอันสมควร

3. Mild Anxiety (+1) เป็นความรู้สึกสบายน้อยๆ ความวิตกกังวลในระดับนี้จะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกตื่นเต้นมากขึ้น บุคคลยังสามารถสังเกตความแตกต่างของสิ่งแวดล้อมได้ สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทันที และสามารถอธิบายความแตกต่างได้ ความรู้สึกไม่สบายในระดับนี้จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลทำงานแก้ปัญหาได้ ช่วยให้ตื่นตัว ในการดูหนังสือ มีสมาธิ จดจำได้แม่นยำ เพื่อการรับรู้และความตั้งใจ ช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่สร้างความวิตกกังวลได้ ความวิตกกังวลในระดับนี้เป็นการเตรียมพร้อมที่จะรับรู้และปรับตัวเข้ากับเหตุการณ์ ในคนปกติเมื่อเกิด Mild Anxiety จะสามารถปรับกลับมาเป็น Well Being ได้

4. Moderate Anxiety (+2) ในระดับนี้บุคคลจะมีความรู้สึกไม่สบายใจมากขึ้น ขณะเผชิญกับสถานการณ์ การรับรู้ของบุคคลเริ่มแคบลง มีแรงผลักดันมากขึ้น ตื่นตัวมากขึ้น ว่องไวมากขึ้นจนเกือบจะลุลี่ลุลน อาจมีการปรับตัวแบบสู้หรือหนี

5. Severe Anxiety (+3) มีความกระวนกระวาย การรับรู้จะแคบมากไม่สามารถเข้าใจความจริงที่เกิดขึ้น ควบคุมตัวเองไม่ได้ รู้สึกกลัวเพิ่มมากขึ้น มีอาการกระสับกระส่ายเห็นได้ชัดเจน อาจจะพูดมากและเร็วขึ้น ไม่สามารถทำลายความรู้สึกไม่สบายใจได้

6. Panic (+4) เป็นความวิตกกังวลระดับรุนแรงที่สุด ตื่นกลัวสุดขีด เป็นภาวะที่ควบคุมตัวเองไม่ได้ การรับรู้เสียไป ความตั้งใจลดลง ไม่รับความจริง จำไม่นาน ไม่สามารถตัดสินใจหรือควบคุมความรู้สึกและการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อได้ บุคคลจะไม่สามารถช่วยตัวเองให้พ้นภาวะที่ก่อให้เกิดความวิตกกังวลนี้ได้ จะมีอาการซึมเศร้าสุดขีด

นอกจากที่องค์การอนามัยโลกได้แบ่งระดับความวิตกกังวลไว้แล้ว ลักแมนและซอเรนเซน (ณวีรรณ ใหม่คามิ. 2541 : 18-19 ; อ้างอิงจาก Luckman; & Sorenson. 1974 : 112) ได้อธิบายถึงระดับต่างๆ ของความวิตกกังวลซึ่งอาจก่อประโยชน์หรือโทษต่อบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาและสิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดความวิตกกังวล ตลอดจนบุคลิกภาพของบุคคลนั้นๆ ด้วย บุคคลที่มีความวิตกกังวลอยู่ในระดับปกติจะมีการแสดงออกที่สัมพันธ์กับสาเหตุที่ก่อให้เกิดความวิตกกังวลและความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นจะค่อยๆ ลดลงไป ส่วนบุคคลที่มีความวิตกกังวลสูงหรือต่ำกว่าระดับปกติ จะมีการแสดงออกที่ไม่สัมพันธ์กับสาเหตุที่ก่อให้เกิดความวิตกกังวล และความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นนั้นจะอยู่ในตัวบุคคลตลอดเวลา นอกจากนี้ก็ยังแบ่งระดับความวิตกกังวลออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ความวิตกกังวลระดับต่ำ จะช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวในชีวิตได้เป็นผลสำเร็จ เนื่องจากขณะเกิดความวิตกกังวลนั้นทำให้บุคคลเกิดการตื่นตัว ช่วยให้การรับรู้และการเรียนรู้ดีขึ้น ตลอดจนรู้จักคิดหาวิธีแก้ไขปัญหาวางอย่างมีสติ

2. ความวิตกกังวลระดับปานกลาง จะทำให้การรับรู้ของบุคคลต่อสิ่งเร้าต่างๆ ในชีวิตประจำวันลดลง ทำให้ความสามารถในการทำหน้าที่ต่างๆ น้อยลง และมีการปรับตัวอย่างไม่เหมาะสม

3. ความวิตกกังวลระดับสูง ทำให้บุคคลเกิดความสับสนไม่สามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือบรรลุเป้าหมายได้

สรุปแล้วการแบ่งระดับความวิตกกังวลสามารถแบ่งโดยใช้เกณฑ์ดังที่กล่าวมาแล้ว ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม

1.5 การวัดระดับความวิตกกังวล

เลวิทท์ แบ่งการวัดความวิตกกังวลออกเป็น 4 วิธี (เพ็ญพิศ ทิพย์รักษ์. 2541 : 15-16 ; อ้างอิงจาก Endler; & Edward. 1982 : 41 ; citing Levitt.1980) คือ

1. การวัดการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยา โดยดูอาการที่แสดงออกทางระบบประสาทอัตโนมัติ เช่น การวัดอัตราการเต้นของหัวใจ อัตราการหายใจ ระดับความดันโลหิต การหลั่งของน้ำลาย การหลั่งฮอร์โมนจากต่อมหมวกไต การดึงของกล้ามเนื้อ ความเกร็งของผิวหนัง การตรวจคลื่นสมอง เป็นต้น

2. การวัดโดยการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self-Report Questionnaire) เป็นการประเมินความวิตกกังวล ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ตนเองรับรู้ได้ โดยการตอบแบบสอบถามแล้วนำผลประเมินความวิตกกังวลว่ามีขนาดใด แบบสอบถามวัดความวิตกกังวลมีผู้สร้างขึ้น ได้แก่ แบบวัดความวิตกกังวลแบบ STAI (The State – Trait Anxiety Inventory)

3. การวัดโดยใช้เทคนิคการฉายออก (Projective Technique) ได้แก่ แบบวัดของรอสชาด ซึ่งต้องใช้ผู้ชำนาญแปลผล

4. การวัดโดยการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคล โดยการสังเกตอาการที่แสดงออก ซึ่งเป็นปฏิกิริยาสะท้อนจากอารมณ์ภายในใจ เช่น อาการกระสับกระส่าย ลูกลึกลุกลน ถอนหายใจ พุดรัวเร็ว หงุดหงิด ขาดสมาธิ นอนไม่หลับ ร้องไห้ เป็นต้น

ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบถามวัดความวิตกกังวลในการเรียน ในการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

1.6 พฤติกรรมของบุคคลที่มีความวิตกกังวล

พฤติกรรมที่แสดงถึงความวิตกกังวลของบุคคลโดยทั่วไปแล้วอาจแบ่งย่อยๆ ตามการแบ่งของประสิทธิ์ บัวคลี (2514 : 25) ได้ดังนี้

1. ขลาดกลัวหรือประหม่า (Apprehensive) คือ ลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความหวาดกลัว ไม่กล้าแสดงออก หลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นหรือการกระทำที่ปรากฏแก่คนหมู่มาก ถ้าจำเป็นจะต้องแสดงออกก็มักจะเงอะงะหรือเคอะเขิน

2. ขี้อาย (Shy) เป็นลักษณะที่ไม่กล้าแสดงออก ชอบหลบหน้าคนหมู่มาก ไม่กล้าเสี่ยงในสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อน

3. ตื่นเต้น (Excitable) คือ ลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงการไม่อดทนต่อสิ่งเร้าต่างๆ ที่มา รบกวนจิตใจ เมื่อมีเรื่องราวต่างๆ มากกระทบจิตใจ บุคคลจะไม่สามารถเก็บความรู้สึกไว้ได้ มักแสดงออกมาทันที เช่น โกรธ บึ้งตึง ร้องไห้ เป็นต้น

4. อารมณ์อ่อนไหว (Affected by Feeling) คือ ลักษณะของบุคคลที่เสียใจ ดีใจ หรือน้อยใจง่าย หวั่นไหวไปกับการกระทำหรือคำพูดของบุคคลอื่นได้ง่าย ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้

5. เคร่งเครียด (Tense) คือ ลักษณะของบุคคลที่อารมณ์มักจะเครียดอยู่ตลอดเวลา หรือบ่อยๆ จิตใจหมกมุ่น ไม่ชอบยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ชอบพูดเล่น กังวลต่อสิ่งต่างๆ รอบตัวหรือเห็นสิ่งต่างๆ วุ่นวาย

ฉะนั้นความวิตกกังวลจะทำให้มนุษย์มีลักษณะของคนขี้อาย ขี้อ่อนไหว เป็นคนอารมณ์อ่อนไหว และเคร่งเครียดตลอดเวลา ซึ่งอารมณ์เหล่านี้จะส่งผลเสียต่อบุคลิกภาพ และสุขภาพจิตของมนุษย์ได้

1.7 อาการที่แสดงออกถึงความวิตกกังวล

องค์การอนามัยโรค (WHO) ได้กล่าวถึง (ชรณินทร์ กองสุข; สเปญ อุ๋นอองค์; และพิเชฐ อุดมรัตน์. 2545 : ออนไลน์) GAD ว่า ความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นมีตลอดทั้งวันและเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 6 เดือน โดยจะมีอาการสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. อาการของความวิตกกังวล เช่น กังวลเกี่ยวกับอนาคต รู้สึกหงุดหงิดอยู่เสมอ ตั้งสมาธิลำบาก

2. อาการจากภาวะตึงเครียด เช่น ปวดศีรษะ สั่น ไม่ผ่อนคลาย กระวนกระวาย

3. อาการกระตุ้นระบบประสาทอัตโนมัติ เช่น เหงื่อออก ใจเต้นเร็ว ปากแห้ง ไม่สบายท้อง มึนงง วิงเวียน

นอกจากนี้ยังได้ให้รายละเอียดของอาการที่เกิดจากความวิตกกังวล โดยแบ่งอาการตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย ดังต่อไปนี้

อาการของระบบประสาทอัตโนมัติ เช่น ใจสั่น หรือใจเต้นแรง หรือ หัวใจเต้นเร็วขึ้น เหงื่อออก ตัวสั่น ปากแห้ง

อาการที่เกี่ยวกับทรงอกและท้อง เช่น หายใจลำบาก รู้สึกจุกแน่น หายใจขัด เจ็บหน้าอก หรือ ไม่สบายในหน้าอก คลื่นไส้ มวนท้อง

อาการเกี่ยวกับสภาวะจิต เช่น รู้สึกมึนงง โคลงเคลง เป็นลม เวียนศีรษะ รู้สึกสิ่งต่างๆ ไม่เป็นจริง (Derealization) หรือตนเองอยู่ห่างไกลหรือไม่อยู่ที่นี้จริง (Depersonalization) รู้สึกสูญเสียการควบคุม เหมือนจะเป็นบ้า กลัวตาย

อาการทั่วไป เช่น ร้อนวูบวาบ หรือหนาวสั่น เหน็บชา หรือ รู้สึกเสียวแปลบๆ

อาการของความตึงเครียด เช่น กล้ามเนื้อตึง หรือปวด หรือเจ็บปวด กระสับกระส่าย และไม่สามารถผ่อนคลาย รู้สึกตื่นเต้น กระวนกระวาย หรือจิตใจตึงเครียด รู้สึกจุกแน่นในลำคอ หรือ กลืนลำบาก

อาการอื่นที่ไม่เฉพาะเจาะจง เช่น การตอบสนองที่มากเกินไปต่อความแปลกใจเพียงเล็กน้อยหรือสะดุ้ง ยากในการมีสมาธิหรือทำให้จิตว่าง เนื่องจากมีความกังวล โกรธ ฉุนเฉียวง่าย หลับยาก เนื่องจากความกังวล

นอกจากนี้ Richard Livingston ได้รวบรวมอาการและอาการแสดงของ anxiety (กวี สุวรรณกิจ. 2541 : 11-12) ไว้ดังนี้

ระบบหัวใจและหลอดเลือด เช่น มีอาการใจสั่น หัวใจเต้นเร็ว ระดับความดันเลือดสูงขึ้นเล็กน้อยถึงปานกลาง หน้าแดงหรือหน้าซีด

ระบบการหายใจ เช่น ความรู้สึกหายใจได้ไม่เต็มอิ่ม และความถี่ของการหายใจเพิ่มขึ้น

ระบบผิวหนัง เช่น มีการเปลี่ยนสีของผิวหนัง ผื่นขึ้น ระดับความร้อนของผิวหนังเปลี่ยนแปลง เหงื่อออกมากขึ้น ความรู้สึกผิดปกติที่ผิวหนัง เช่น คัน รู้สึกเหมือนถูกทิ่มแทง

ระบบกล้ามเนื้อและกระดูก เช่น อาการสั่นแบบ tremor และ tremulousness ตัวสั่น และกล้ามเนื้อมีอาการตึงเกร็งมากขึ้น

ระบบกระเพาะอาหารและลำไส้ เช่น ท้องเดิน คลื่นไส้ ปวดท้อง

อาการทางร่างกายอื่นๆ เช่น ปวดศีรษะ เจ็บหน้าอก สภาวะตื่นตัวมากเกินไป ตกใจง่าย มีเหงื่อ นอนไม่หลับ เป็นลม ปัสสาวะบ่อย

ความรู้สึกทางด้านจิตใจ เช่น รู้สึกกลัว ตึงเครียด ประหม่า กังวล หงุดหงิดโกรธง่าย กระสับกระส่ายอยู่ไม่สุข อึดอัดใจ รู้สึกคล้ายจะตาย ตื่นตระหนก คิดไม่ออกสับสนเกี่ยวกับสภาวะความจริง ผันรำย คิดฝันในเรื่องน่ากลัว

พฤติกรรมทางด้านสังคม เช่น ชอบติดคนอื่น รู้สึกต้องพึ่งพาผู้อื่น ขี้อาย แยกตัว มีความต้องการและเรียกร้องจากผู้อื่นมาก อึดอัดใจในสภาวะการเข้าสังคม มีปฏิกิริยากับบุคคลหรือสถานการณ์ในลักษณะมากเกินไปหรือน้อยเกินไป สิ่งที่จะทำอะไรแม้เป็นการเสี่ยงอันตรายเพียงเล็กน้อย แต่บางครั้งก็จะทำอะไรที่เสี่ยงอันตรายมากเกินไป

ฉะนั้นเราสามารถแบ่งกลุ่มอาการที่แสดงออกถึงความวิตกกังวล ออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ อาการที่แสดงออกทางร่างกาย เช่น เหงื่อออก หน้าซีด ใจสั่น หายใจถี่ เป็นลม เป็นต้น อาการทางจิตใจ เช่น เคร่งเครียด กลัว ประหม่า โกรธง่าย ผันรำย เป็นต้น และอาการที่แสดงออกต่อสังคม เช่น แยกตัว ชอบติด พึ่งพาผู้อื่นมาก ลังเล เป็นต้น

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับความวิตกกังวล พบว่าสาเหตุหนึ่งของความวิตกกังวลนั้นเกิดจากสภาพปัญหาที่ส่งผลให้เกิดความเครียด เมื่อปัญหานั้นไม่ได้รับการแก้ไขและสะสมไว้นาน อาจทำให้บุคคลนั้นเกิดความวิตกกังวลอย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นความวิตกกังวลเรื้อรัง ยิ่งทำให้บุคคลนั้นเกิดความเครียดเพิ่มขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคคลนั้นต้องหาวิธีการจัดการหรือเลือกวิธีการเผชิญปัญหาที่เหมาะสม เพื่อลดความเครียด ตลอดจนความวิตกกังวลของตัวเองให้หมดสิ้น เพื่อให้ปัญหาได้รับการแก้ไข และพัฒนาสุขภาพจิตของตนให้ดีขึ้น ซึ่งในส่วนต่อไปจะกล่าวถึงวิธีการเผชิญปัญหา (Coping)

2. การเผชิญปัญหา (Coping)

2.1 ความหมายของการเผชิญปัญหา

โพล์คแมนและลาซารัส (อุษา เชาวลิต. 2540 : 17 ; อ้างอิงจาก Folkman; & Lazarus. 1980 : 220) กล่าวว่า การเผชิญปัญหา (Coping Behavior) หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคล ในการที่จะควบคุมหรือบรรเทา ทำให้บุคคลสามารถอดทนต่อข้อเรียกร้องภายในและ/หรือภายนอกที่เกิดขึ้น จากความเครียดที่เผชิญอยู่

นิวแมน (อุษา เชาวลิต. 2540 : 17 ; อ้างอิงจาก Newman. 1983 : 445) กล่าวถึงการเผชิญปัญหา (Coping) ว่าหมายถึง การกระทำที่ช่วยเหลือให้บุคคลลดความตึงเครียด เพื่อแก้ปัญหา

ความยุ่งยากของชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเน้นที่คุณสมบัติส่วนบุคคล (Personal Resource) และความพร้อมที่จะทำให้บุคคลสามารถทนต่อสภาวะการณแต่ละอย่างที่กำลังท้าทายได้

ไฟร์เดนเบอร์ก (สินวล จำคำ. 2544 : 14 ; อ้างอิงจาก Frydenberg. 1993) กล่าวว่า การเผชิญปัญหาเป็นพฤติกรรมทางความคิดและความรู้สึก ซึ่งเกิดขึ้นในการตอบสนองต่อเหตุการณ์เฉพาะเพื่อที่จะรักษาสมดุล หรือแก้ไขความยุ่งยาก อาจกระทำโดยการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น หรือปรับอารมณ์ของตนให้เหมาะสม โดยไม่ได้แก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นแต่อย่างใด

จากความหมายของการเผชิญปัญหาที่ศึกษามานี้ สามารถสรุปได้ว่า การเผชิญปัญหาหมายถึง พฤติกรรมตลอดจนความคิดของบุคคลในการจัดการกับสภาพการณเผชิญปัญหาของบุคคลนั้น โดยมุ่งหวังเพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นหรือเพื่อลดความเครียดในบุคคลนั้นให้หมดไป ซึ่งบุคคลจะมีกระบวนการเผชิญปัญหาดังที่จะได้กล่าวถึงในส่วนต่อไป

2.2 กระบวนการเผชิญปัญหา

ลาซารัสและคณะได้นำเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางด้านความคิดของการเกิดภาวะเครียดด้านจิตใจ (นิยดา พงศ์พานานาญเวช. 2535 : 30-31 ; อ้างอิงจาก Lazarus; & Folkman. 1984 : 141-225) ทฤษฎีนี้เน้นเกี่ยวกับการเกิดปฏิสัมพันธ์ (Transaction) ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 2 กระบวนการ คือ การประเมินสถานการณ์ (Appraisal) และการเผชิญปัญหา (Coping)

การประเมินสถานการณ์เป็นกระบวนการทางด้านความคิด แบ่งได้ 2 ชนิด คือ

1. การประเมินปฐมภูมิ (Primary Appraisal) เป็นการประเมินว่าสถานการณ์นั้นมีผลกระทบอย่างไรต่อบุคคล

2. การประเมินทุติยภูมิ (Secondary Appraisal) เป็นการประเมินถึงแหล่งสนับสนุนและทางเลือกต่าง ๆ ในการจัดการกับสถานการณ์นั้นๆ

กระบวนการประเมินทั้ง 2 ชนิดนี้จะเกี่ยวข้องกันและไม่สามารถแยกจากกันได้ โดยบุคคลจะประเมินสถานการณ์ต่างๆ ออกมาใน 3 ลักษณะ ได้แก่

1. ไม่มีผลดี หรือผลเสียกับตนเอง
2. ไม่ร้ายแรงหรือให้ผลในทางบวกกับตนเอง
3. เป็นภาวะความเครียด

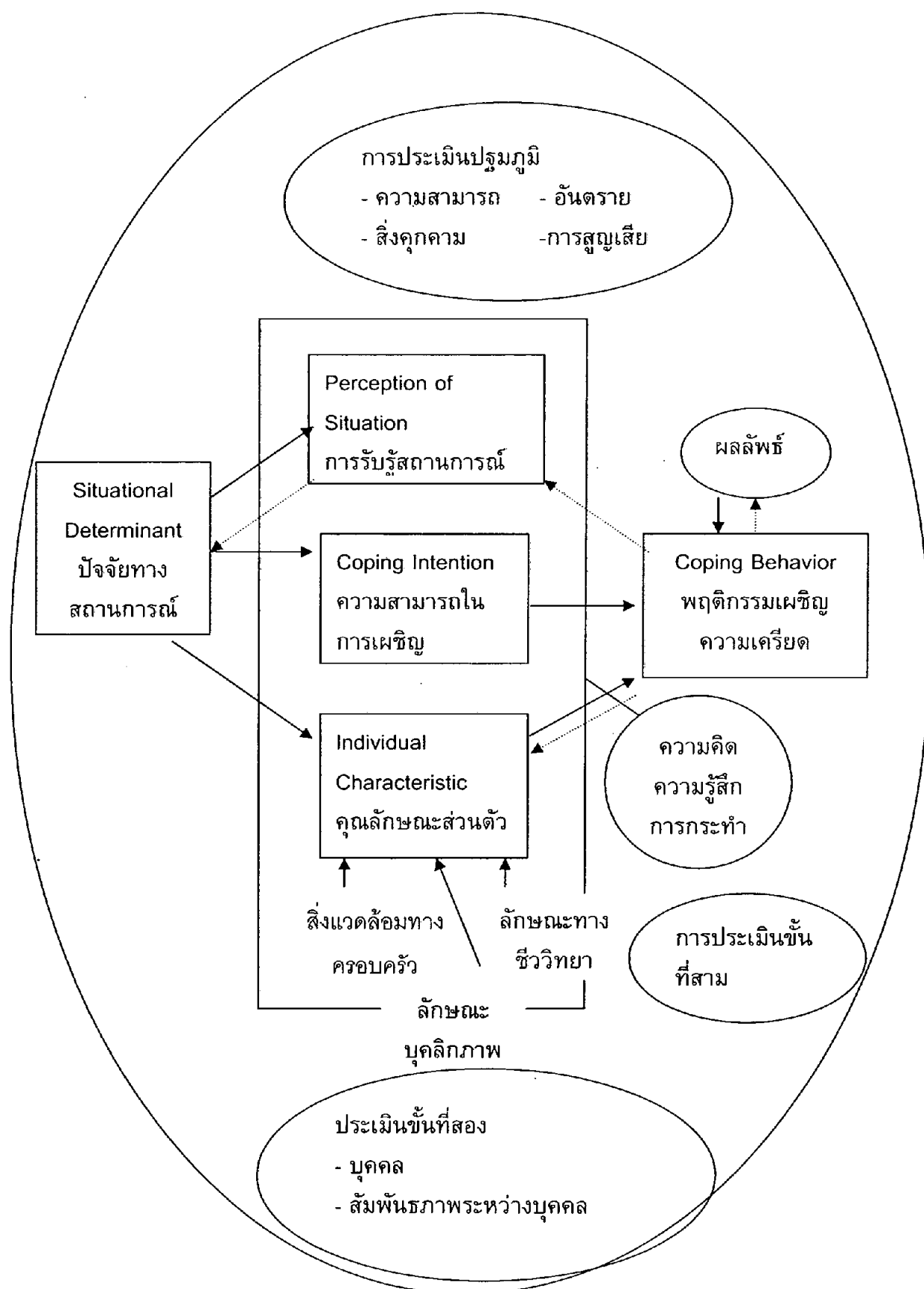
เมื่อบุคคลประเมินแล้วว่า สถานการณ์นั้นก่อให้เกิดภาวะความเครียดกับตนเอง การเผชิญปัญหามีหน้าที่หลัก 2 ประการ คือ

1. เพื่อมุ่งแก้ปัญหา (Problem-Focused Coping) โดยมุ่งแก้ไขที่ตนเอง หรือสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดภาวะความเครียด

2. เพื่อมุ่งลดอารมณ์ที่ตึงเครียด (Emotion-Focused Coping) เป็นการลดความไม่สบายใจ เมื่อพบว่าไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์นั้นๆ ได้

การเผชิญปัญหาเป็นกระบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยวิธีเผชิญปัญหาที่บุคคลใช้นั้นเป็นการผสมผสานระหว่างการมุ่งแก้ปัญหาและการมุ่งลดอารมณ์ตึงเครียด ในการเลือกวิธีเผชิญปัญหานั้น พบว่า ปัจจัยด้านส่วนตัวจะมีผลต่อการเลือกวิธีการเผชิญปัญหา ได้แก่ ประสบการณ์ในอดีต ความเชื่อ ภาวะสุขภาพ ความชำนาญในการแก้ไขปัญหา บุคลิกภาพ และการได้รับความเกื้อหนุน เป็นต้น

นอกจากนี้ไฟร์เดนเบิร์ก (สินวล จำคำ. 2544 : 20-21 ; อ้างอิงจาก Frydenberg. 1993) ได้เสนอแผนภูมิการเผชิญปัญหาไว้ตามภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 แผนภูมิการเผชิญปัญหา

จากแผนภูมิการเผชิญปัญหา อธิบายได้ว่า เมื่อมีสถานการณ์เครียดเกิดขึ้น บุคคลจะประเมินสถานการณ์ขั้นปฐมภูมิว่า เป็นสิ่งที่ทำลายความสามารถ หรือเป็นอันตราย หรือสิ่งคุกคาม หรือสูญเสียหรือไม่ จากนั้นจะมีการประเมินขั้นที่สอง เพื่อหาแหล่งประโยชน์และทางเลือกที่จะจัดการกับปัญหา ซึ่งการประเมินสถานการณ์นี้ขึ้นอยู่กับความรู้สถานการณ์ ความสามารถในการเผชิญปัญหา และคุณลักษณะส่วนตัว หลังจากนั้นบุคคลจะแสดงพฤติกรรมในการเผชิญปัญหา ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมทางด้านความคิด ความรู้สึก หรือการกระทำ และในขั้นสุดท้ายจะเป็นการประเมินซ้ำถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นว่าอันตรายหรือปัญหานั้นยังมีอยู่หรือไม่ หากอันตรายยังมีอยู่หรือเกิดขึ้นใหม่ ก็จะเริ่มวงจรการประเมินสถานการณ์ใหม่

จากการศึกษาถึงกระบวนการเผชิญปัญหา สามารถสรุปได้ว่ากระบวนการเผชิญปัญหา เริ่มจากการประเมินถึงผลดีผลเสียของสถานการณ์ที่มากระทบต่อบุคคล เมื่อพบว่าเป็นผลเสียก็จะเข้าสู่ขั้นของการหาวิธีแก้ปัญหา ซึ่งถ้าสามารถแก้ปัญหาได้กระบวนการเผชิญปัญหาก็สิ้นสุด แต่ถ้าไม่สำเร็จก็กลับเข้าสู่ขั้นตอนแรกใหม่ เป็นวงจรไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะแก้ปัญหาได้ ฉะนั้นสิ่งจำเป็นในกระบวนการเผชิญปัญหาก็คือวิธีเผชิญปัญหา ซึ่งจะกล่าวในส่วนต่อไป

2.3 วิธีเผชิญปัญหา

การศึกษาเกี่ยวกับวิธีเผชิญปัญหามีมานานแล้ว ซึ่งในระยะแรกเป็นการศึกษาวิธีการเผชิญความเครียดโดยใช้กลวิธีทางจิต ซึ่งเน้นความสำคัญของกลวิธีป้องกันตนเอง (Ego Defense) ในการปรับตัวต่อความเครียด และความวิตกกังวล เช่น การศึกษาของไวแลนท์ (สินวล จำคำ. 2544 : 14-15 ; อ้างอิงจาก Watson; & Hubbard. 1996 ; Vaillant. 1977) ซึ่งปรากฏว่ามีกลวิธีป้องกันตัว (Defense Mechanism) 4 ประเภทที่บุคคลใช้ในการเผชิญปัญหา การที่บุคคลใช้กลวิธีป้องกันตัวแต่ละประเภทย่อมมีผลต่อสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ กลวิธีทั้ง 4 ประเภทดังกล่าว ได้แก่

1. กลวิธีแบบโรคจิต (Psychotic) เช่น การปฏิเสธ การบิดเบือนความจริง และการหลงผิดโทษผู้อื่นหรือสิ่งอื่น
2. กลวิธีแบบไม่มีวุฒิภาวะ (Immature) เช่น การยับยั้งพฤติกรรม การฝันกลางวัน การโทษผู้อื่น การอุปาทานว่าตนเองเจ็บป่วยตลอดเวลา (Hypochondriasis) การก้าวร้าวแบบเงียบ (Passive-Aggressive Behavior)
3. กลวิธีแบบโรคประสาท (Neurotic) เช่น การเก็บกด การใช้ข้ออ้าง การหาแพะรับบาป และการแยกตัว
4. กลวิธีแบบมีวุฒิภาวะ (Mature) เช่น การมีน้ำใจต่อผู้อื่น หรือการเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น การใช้อารมณ์ขัน การระงับความรู้สึก การคาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation) และการทดเทิด (Sublimation)

ในเรื่องของการใช้กลวิธานป้องกันตัว มีการกล่าวถึงมาก่อนหน้านี้แล้ว ซึ่งนักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงที่กล่าวถึงกลวิธานป้องกันตัว ได้แก่ ฟรอยด์ ในทัศนะของฟรอยด์ (นวลละอ อสุภาผล. 2527 : 41-47) กลวิธานป้องกันตัวที่สำคัญมี 2 ชนิด คือ

1. กลวิธานพัฒนาบุคลิกภาพ
2. กลวิธานป้องกันตัวของอีโก้

กลวิธานพัฒนาบุคลิกภาพ ได้แก่ กลวิธาน 3 ชนิด ดังนี้

1. กลวิธานการเลียนแบบ (Identification or Introjection) เป็นกลวิธานป้องกันตัวที่บุคคลรับเอาลักษณะต่างๆ ของบุคคลอื่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพของตน เพื่อลดความตึงเครียดโดยหล่อหลอมพฤติกรรมของตนให้เหมือนผู้อื่น โดยคนที่จะมาเป็นตัวแบบจะต้องเป็นคนที่มีประสบความสำเร็จหรือมีอำนาจ ซึ่งในวัยเด็ก เด็กชายจะเลียนแบบพ่อ เด็กหญิงจะเลียนแบบแม่

2. กลวิธานการย้ายแหล่งทดแทน (Displacement) เกิดขึ้นเมื่อสิ่งทีบุคคลปรารถนาเดิมเป็นสิ่งที่บุคคลไม่สามารถตอบสนองได้เนื่องจากมีอุปสรรคขัดขวาง ฉะนั้นคนจึงส่งพลังความปรารถนาไปสู่แหล่งปรารถนาอื่นทดแทนแหล่งปรารถนาเดิมของตนที่ถูกขัดขวาง เพื่อคลายความเครียดของตนลง เช่น บุคคลไม่สามารถเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยของรัฐได้ ก็เลยเปลี่ยนความตั้งใจไปเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยเอกชนแทน เป็นต้น

3. กลวิธานการทดแทน (Sublimation) เกิดจากความต้องการประการแรกถูกห้ามปรามหรือบุคคลต้องการเปลี่ยนรูปแบบการกระทำบางอย่างที่สังคมไม่ยอมรับไปสู่การกระทำที่สังคมยอมรับ กลวิธานนี้ก่อให้เกิดการสร้างสรรคอารยธรรม และพัฒนาวัฒนธรรมของมวลมนุษย์ให้สูงขึ้น เช่น การที่สังคมไม่ยอมรับในเรื่องเพศ คนจึงหันไปแสดงออกทางด้านการเขียนวรรณกรรมประโลมโลก เป็นต้น

สำหรับกลวิธานป้องกันตัวของอีโก้ ได้แก่ กลวิธาน 5 ชนิด ดังนี้

1. กลวิธานการเก็บกด (Repression) เมื่อบุคคลประสบกับสภาพการณ์ที่ไม่พึงปรารถนาทำให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล และความกลัว เพื่อรักษาความสมดุลของจิตใจไว้ กระบวนการทางจิตจะบังคับให้ประสบการณ์ที่ไม่พึงปรารถนาออกไปจากจิตสำนึก เข้าสู่จิตไร้สำนึก ทำให้บุคคลนั้นลืมความทุกข์นั้นเสีย แต่ความทุกข์นั้นไม่ได้หายไปจากจิตของบุคคลนั้น เพียงแต่ลึกลงไปชั่วขณะหนึ่งเท่านั้น หากเกิดเหตุการณ์มากระทบอีก บุคคลนั้นจะจำได้และเกิดความทุกข์ขึ้นอีก

2. กลวิธานการตรึงแน่น (Fixation) กลวิธานนี้เกิดขึ้นในช่วงของการเจริญเติบโตตามระยะพัฒนาการจิตเภท ซึ่งบุคคลจะผ่านขั้นตอนต่างๆ เหล่านี้ไปตามลำดับ เช่น ขั้นปาก ขั้นทวาร ขั้นอวัยวะเพศ จนถึงขั้นสุดท้าย ซึ่งการจะผ่านแต่ละขั้นอาจมีปัญหาที่ทำให้เกิดความคับข้องใจ ซึ่งเป็นเหตุทำให้เกิดการตรึงแน่นอยู่ในขั้นนั้นส่งผลให้ กลายเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เช่น ในขวบปีแรกถ้าเด็กได้รับการช่วยเหลือมากเกินไป เด็กจะเกิดภาวะตรึงแน่นในขั้นนั้น ทำให้โตขึ้น ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ต้องอาศัยผู้อื่นตลอดเวลา

3. กลวิธานการถดถอย (Regression) กลวิธานชนิดนี้จะเกิดควบคู่กับกลวิธานการตรึงแน่น เมื่อบุคคลเผชิญสภาพการณ์ที่มากระทบกระเทือนจิตใจอย่างรุนแรง บุคคลนั้นจะถดถอย

ไปสู่ระยะพัฒนาการในขั้นที่ตรึงแน่นอยู่ก่อน เช่น เวลาเกิดความเสียใจอาจทำให้ถดถอยไปสู่ขั้นปาก ซึ่งแสดงพฤติกรรมในปัจจุบันดังต่อไปนี้ เช่น หออะไรกิน พุดบ่น หรือนินทาคนอื่น เป็นต้น

4. กลวิธีแทนโทษผู้อื่น (Projection) เป็นกลวิธีที่ปฏิเสธว่าสาเหตุของความวิตกกังวล หรือความทุกข์เกิดจากภายนอกตนมากกว่าภายในตน เช่น เวล่านักเรียนสอบตก นักเรียนจะโทษครูผู้สอนว่าสอนไม่รู้เรื่อง ทำให้ตนสอบไม่ได้ เป็นต้น

5. กลวิธีแทนปฏิกริยาตรงข้าม (Reaction formation) กลวิธีชนิดนี้คือการปิดบังหรือปกคลุมแรงเร้าด้วยการสร้างพฤติกรรมที่ตรงกันข้ามกับแรงเร้า นั้น เช่น เอาความรักความเมตตา มาแทนที่การโกรธหรือเกลียด เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบใช้กลวิธีป้องกันตัว เป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสม เพราะไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาหรือความทุกข์ได้จริง และเป็นวิธีที่คนผิดปกติทางจิตใช้กัน ซึ่งในส่วนตัวต่อไปจะกล่าวถึงวิธีการเผชิญปัญหาที่เป็นของคนปกติ ซึ่งมีการศึกษาของนักจิตวิทยาหลายท่าน ดังต่อไปนี้

ในปี 1966 ลาซารัส (นียดา พงศ์พาศำนาญเวช. 2535 : 31-32 ; อ้างอิงจาก Lazarus. 1966 : 258-262) ได้แบ่งวิธีการเผชิญปัญหาตามลักษณะของการตอบสนองต่อภาวะเครียดเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การเข้าต่อสู้ (Attack) เป็นความพยายามของบุคคลที่จะขจัดสิ่งที่มาขัดขวางเป้าหมาย โดยพยายามเอาชนะอุปสรรคนั้นๆ ด้วยการเลือกวิธีการต่างๆ ที่เหมาะสมพยายามค้นหารายละเอียดใหม่ๆ พัฒนาความสามารถ หรือปรับปรุงวิธีการที่มีอยู่เพื่อเอาชนะอุปสรรค

2. การถอยหนี (Withdrawal) เกิดจากการที่บุคคลเกิดการเรียนรู้ตั้งแต่วัยเด็กเมื่อพบกับสิ่งที่เป็อันตรายมักจะใช้วิธีการถอยหนี เช่น การชักมือ หรือเท้าเพื่อหนีไฟ หรือความเจ็บปวด เมื่อเป็นผู้ใหญ่ก็จะใช้วิธีการแบบเดิมที่เคยใช้ในวัยเด็ก คือ ลักษณะการหลีกเลี่ยง ลดการเข้าไปเกี่ยวกับข้องกับสถานการณ์เหล่านั้น ได้แก่ การเก็บกด (Repression) การถดถอยกลายเป็นเด็ก (Regression) การแยกตนเอง (Withdrawn) การเพ้อฝัน (Fantasy) เป็นต้น

3. การประนีประนอม (Compromise) บุคคลจะใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบประนีประนอม เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ยุ่งยากมากๆ ซึ่งไม่สามารถเอาชนะได้ ขณะเดียวกันก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ บุคคลจะใช้การประนีประนอมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้มากที่สุดหรือบางครั้งอาจต้องเปลี่ยนเป้าหมายใหม่ เช่น การชดเชย (Compensation) การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) การเลียนแบบ (Identification) เป็นต้น

แต่ในเวลาต่อมาลาซารัสและโพลด์แมนได้เปลี่ยนวิธีการแบ่งการเผชิญปัญหาใหม่ ซึ่งจะได้กล่าวถึงในโอกาสต่อไป

ในปี 1982 มูส์และบิลลิงส์ (นียดา พงศ์พาศำนาญเวช. 2535 : 33-34 ; อ้างอิงจาก Moos; & Billings. 1982 : 212-230) แบ่งชนิดของวิธีการเผชิญปัญหาไว้ 3 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่

กลุ่มที่ 1 เป็นวิธีที่พยายามแยกแยะความหมายของสถานการณ์ (Appraisal Focused Coping) ประกอบด้วยวิธีเผชิญปัญหา 3 วิธี คือ

1. การวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล (Logical Analysis)
2. การปรับเปลี่ยนความคิด (Cognitive Redefinition) เป็นการยอมรับความจริงแต่พยายามมองหาข้อดีของสถานการณ์นั้นๆ
3. การหลีกเลี่ยงทางด้านความคิด (Cognitive Avoidance) ได้แก่ การปฏิเสธความจริง พยายามลืมสถานการณ์ทั้งหมด และการฝันกลางวันถึงสิ่งที่พึงพอใจ

กลุ่มที่ 2 เป็นวิธีมุ่งแก้ปัญหา (Problem-Focused Coping) ประกอบด้วยวิธีเผชิญปัญหา 3 วิธี คือ

1. การแสวงหาข้อมูลหรือคำแนะนำต่าง ๆ (Seek Information and Advice)
2. การแสดงการกระทำในการแก้ปัญหา (Take Problem-Solving Action) เป็นการหาทางเลือกต่างๆ และแสดงการกระทำที่จำเพาะเจาะจงเพื่อจัดการกับสถานการณ์นั้น
3. การสร้างทางเลือกที่ดี (Develop Alternative Rewards) เป็นการเปลี่ยนแปลงการกระทำของตนเอง และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่ดีให้กับตนเอง ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพในสังคม การพัฒนาเอกลักษณ์และความเป็นอิสระของตนเองและการแสวงหาสิ่งทดแทน

กลุ่มที่ 3 เป็นวิธีมุ่งลดอารมณ์เชิงเครียด (Emotion-Focused Coping) ประกอบด้วยวิธีเผชิญปัญหา 3 วิธี คือ

1. การควบคุมอารมณ์ต่างๆ (Affective Regulation)
2. การยอมจำนนต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Resigned Acceptance)
3. การระบายอารมณ์ (Emotional Discharge) ซึ่งแสดงออกมาทางคำพูด หรือการกระทำ

จากที่กล่าวมา บุคคลจะใช้วิธีการเผชิญปัญหาทั้งสามกลุ่มร่วมกัน การเลือกใช้วิธีการเผชิญปัญหาใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านตัวบุคคล และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ สถานการณ์ที่แตกต่างกันก็มีผลให้บุคคลใช้วิธีการเผชิญปัญหาแตกต่างกันด้วย

ลาซารัส และฟอล์คแมน (สืวนล จำคำ. 2544 : 15-16 ; อ้างอิงจาก เพ็ญศรี วรสมบัติ. 2537 ; Lasarus; & Folkman. 1984) ได้ศึกษาการเผชิญปัญหาของคนปกติและได้นำผลการศึกษา มาแบ่ง วิธีเผชิญปัญหาออกเป็น 2 วิธีคือ

1. วิธีมุ่งแก้ไขปัญหา (Problem Focused Forms of Coping) วิธีนี้เมื่อบุคคลมีความเครียดจะมีรูปแบบการเผชิญภาวะดังกล่าว โดยการหาข้อมูลเพิ่มเติม การวิเคราะห์ปัญหา การเผชิญหน้ากับปัญหา การยอมรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง รวมทั้งการนำเสนอการแก้ไขในอดีตมาใช้ให้เป็นประโยชน์แล้วประเมินว่าประสบการณ์ใดให้ผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์มากกว่า เพื่อเลือกวิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุด ฉะนั้นการเผชิญปัญหาโดยวิธีนี้จึงมุ่งเน้นการแก้ปัญหาซึ่งเกิดจากสิ่งแวดล้อมนั้น และแก้ปัญหาโดยตรงด้วยตนเอง เช่น การปรับสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัญหานั้นให้มีความเหมาะสม หาทางเลือกที่พอใจ เรียนรู้ทักษะใหม่ เป็นต้น ซึ่งจาโลวิกและคณะ (อุษา เชาวลิติ. 2540 : 27 ; อ้างอิงจาก Jaloweic; & others. 1982 : 157-162) ได้รวบรวมพฤติกรรมที่จะจัดเป็นพฤติกรรมการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาได้ทั้งหมด 15 พฤติกรรม ได้แก่ 1) การยอมรับ

สถานการณ์ 2) การค้นหาความหมายของสถานการณ์ 3) การแยกแยะสถานการณ์ออกเป็น ส่วนย่อย 4) การตั้งเป้าหมายในการแก้ปัญหา 5) การอภิปรายกับผู้อื่น 6) การพยายามเปลี่ยนแปลง สถานการณ์อย่างกระตือรือร้น 7) การควบคุมสถานการณ์บางส่วนที่สามารถทำได้ 8) การค้นหา ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา 9) การพิจารณาปัญหาอย่างเป็นกลาง 10) การนำประสบการณ์เดิมมา ช่วยแก้ไขปัญหา 11) การคิดวิธีแก้ปัญหาไว้หลายๆวิธี 12) การทำทุกสิ่งทุกอย่างที่พอจะแก้ปัญหา ได้ 13) การใช้วิธีแก้ปัญหาหลายๆวิธี 14) การหาคนอื่นมาช่วยเหลือในการแก้ปัญหา 15) การ เริ่มต้นทำสิ่งอื่นที่ดีที่สุดในขณะนั้น

2. วิธีมุ่งแก้ไขอารมณ์ (Emotional Focused Forms of Coping) เป็นวิธีการที่บุคคล พยายามที่จะจัดการกับปัญหาโดยปรับอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์เครียด โดยมีได้มุ่งแก้ไขที่ปัญหาหรือสาเหตุ แบ่งเป็น 2 วิธี คือ

2.1 การแก้ไขอารมณ์เพื่อลดความตึงเครียด คนส่วนมากใช้วิธีนี้ ซึ่งเป็น กระบวนการทางความคิดที่จะแสดงพฤติกรรมออกมา ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การปฏิเสธ การ หลีกเลี่ยงปัญหา การเหม่อลอย การฝันกลางวัน การพึ่งยาเสพติด การหาแหล่งสนับสนุนทางสังคม การนั่งสมาธิ การออกกำลังกาย เป็นต้น

2.2 การแก้ไขอารมณ์โดยการเพิ่มความตึงเครียด เป็นการใช้กระบวนการทาง ความคิด โดยพฤติกรรมบางอย่างซึ่งเพิ่มอารมณ์ตึงเครียดให้กับตนเอง เช่น การตำหนิตนเองหรือ ผู้อื่น การลงโทษตนเอง เช่น แสดงความโกรธตนเองหรือมีการกระทำที่เป็นอันตรายกับตนเอง เป็น ต้น เพราะบุคคลบางคนนั้นเมื่อมีอารมณ์ตึงเครียดรุนแรงที่สุดแล้วจากนั้นความรู้สึกจะดีขึ้น

จาโลวิกและคณะ (อุษา เชาวลิต. 2540 : 28-29 ; อ้างอิงจาก Jalowiec; & others. 1982 : 157-162) ได้รวบรวมพฤติกรรมที่จัดเป็นพฤติกรรมการเผชิญปัญหา แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไว้ ได้ 25 พฤติกรรม คือ 1) การมองโลกในแง่ดี 2) การฝันกลางวันว่าปัญหาไม่ได้เกิดขึ้นหรือปัญหา ได้รับการแก้ไขไปแล้ว 3) การแข่งด่า 4) การหงุดหงิด 5) การวิตกกังวล 6) การร้องไห้ เศร้าใจ 7) การนอน 8) การสวดมนต์ ไหว้พระ 9) การฝึกสมาธิ เล่นโยคะ 10) การออกกำลังกาย 11) การ ระบายความเครียดออกกับคนอื่นหรือสิ่งของอื่นๆ 12) การหาความสบายใจจากคนใกล้ชิด 13) การ ยอมแพ้ต่อสถานการณ์เพราะคิดว่าหมดหวัง 14) การยอมแพ้ต่อสถานการณ์เพราะคิดว่าเป็นชะตา กรรม 15) การปล่อยให้สถานการณ์คลี่คลายไปเอง 16) การปิดปัญหาออกจากความคิด 17) การ ปล่อยใจตนเองให้เลิกลี้ภัยกังวล 18) การแยกตัวเอง 19) การหนีปัญหา 20) การตำหนิผู้อื่น 21) การ กินมากขึ้นหรือสูบบุหรี่ 22) การใช้ยาทำให้จิตใจสบาย 23) การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ 24) การ ใช้อารมณ์ขัน 25) การมองโลกในแง่ร้าย

สรุปได้ว่าวิธีการเผชิญปัญหาของลาซารัสและฟอล์คแมน แบ่งเป็น 2 วิธี คือ วิธีเผชิญ ปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา และวิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ ซึ่งจากที่กล่าวมาจะพบว่า วิธี เผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามีประโยชน์มากกว่าวิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ ถึงแม้ วิธีการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มีบางวิธีที่มีประโยชน์ เช่น การนั่งสมาธิ การสวดมนต์ไหว้ พระ การออกกำลังกาย เป็นต้น แต่ไม่ได้ช่วยให้ปัญหาหมดสิ้นไป บุคคลนั้นจึงต้องอยู่กับปัญหานั้น

ต่อไป อย่างไรก็ตามก็ติดว่าการเลือกใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์บางอย่างที่ทำให้เกิดความตึงเครียดมากขึ้น เช่น การสาปแช่ง การด่า การทำโทษตัวเอง การใช้ยาเสพติด เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาการเผชิญปัญหาของบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่น่าสนใจ คือ การศึกษาของคาร์เวอร์ และคณะ (สินวล จำคำ. 2544 : 16-19 ; อ้างอิงจาก Carver, et al. 1989) โดยคาร์เวอร์และคณะได้แบ่งวิธีเผชิญปัญหาออกเป็น 3 วิธี คือ

1. วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา (Problem Focused Coping) วิธีนี้บุคคลจะใช้เมื่อตนมีความเครียดก็จะแสดงพฤติกรรมกับสิ่งที่มากระตุ้นให้เกิดความเครียดโดยตรง เป็นการแก้ปัญหาโดยการตัดสินใจเลือกวิธีที่จะจัดการกับสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความเครียด โดยมุ่งเน้นที่ต้นเหตุของปัญหา ซึ่งการแสดงพฤติกรรมต่อไปนี้นักบุคคลอาจเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีร่วมกันก็ได้

1.1 การแสดงพฤติกรรมตรง (Active Coping) หมายถึง การแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งที่ทำให้เกิดความเครียด เช่น การเพิ่มความพยายามในการแก้ไขปัญหหรือการพยายามกระทำพฤติกรรมแก้ปัญหที่เกิดขึ้นอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อให้ความเครียดที่เกิดขึ้นหมดไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การวางแผนในการแก้ไขปัญห (Planning) หมายถึง การคิดเกี่ยวกับวิธีการที่จะเผชิญความเครียด โดยการคิดหาขั้นตอนที่จะนำมาใช้ และวิธีการที่จะนำมาแก้ไขปัญหได้ดีที่สุด

1.3 การยับยั้งกิจกรรมอื่น (Suppression of Competing Activity) หมายถึง การหยุดกระทำกิจกรรมหรือแผนการอย่างอื่นไว้ก่อน หรือพยายามหลีกเลี่ยงไม่กระทำพฤติกรรมอื่นเพื่อให้มีความตั้งใจในการแก้ไขปัญห หรือบริหารจัดการความเครียดอย่างเต็มความสามารถ

1.4 การควบคุมสถานการณ์ (Restraint Coping) หมายถึง การอดทนเพื่อรอให้ถึงเวลาที่เหมาะสม และพร้อมที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหเพื่อลดความเครียดที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง โดยไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งอย่างผลิผลาม ซึ่งอาจทำให้สถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปจนกระทั่งไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้

1.5 การแสวงหาแหล่งสนับสนุนทางสังคมเพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญห (Seeking Social Support for Instrumental Reasons) หมายถึง การหาคำแนะนำ ความช่วยเหลือหรือข้อมูลข่าวสารจากบุคคลหรือแหล่งต่างๆ เพื่อนำมาช่วยแก้ไขปัญหานั้นๆ

2. วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ (Emotional Focused Coping) วิธีนี้เมื่อมีความเครียดเกิดขึ้น บุคคลจะแสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อลดความกดดันทางอารมณ์ (Emotional Distress) โดยการปรับสภาพอารมณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ของความตึงเครียดมากกว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง หรือเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ทำให้มีความรู้สึกว่ารันทดจากสถานการณ์นั้นลดลง แต่ความจริงแล้วรันทดนั้นไม่ได้ลดลง สถานการณ์ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไป แต่ขึ้นอยู่กับปรับอารมณ์ต่อสถานการณ์นั้น ซึ่งคาร์เวอร์แบ่งวิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ ดังนี้

2.1 การแสวงหาแหล่งสนับสนุนทางสังคมเพื่อประคับประคองอารมณ์ (Seeking Social Support for Emotional Reasons) หมายถึง การแสวงหาการสนับสนุนทางจิตใจ ความเห็น

อกเห็นใจ หรือความเข้าใจเพื่อให้รู้สึกสบายใจขึ้น แต่การแสวงหาแหล่งสนับสนุนทางอารมณ์เป็นเสมือนดาบสองคม คือ บุคคลที่รู้สึกไม่ปลอดภัยจากสถานการณ์เครียดอาจรู้สึกมั่นใจขึ้น เมื่อได้รับการสนับสนุนทางจิตใจ ซึ่งวิธีนี้อาจช่วยส่งเสริมให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ แต่อีกแง่หนึ่ง แหล่งของความเห็นอกเห็นใจบางครั้งถูกใช้เป็นแหล่งในการระบายความรู้สึกมากเกินไป ซึ่งวิธีนี้จะไม่ช่วยให้มีการปรับตัวของผู้ที่มีความเครียดแต่อย่างใด

2.2 การให้ความหมายเชิงบวก (Positive Reinterpretation and Growth) หมายถึง การอธิบายการเกิดความเครียดในทางบวก นั่นคือบุคคลคิดว่า ความเครียดหรือปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นไม่ได้ก่อให้เกิดผลเสียแก่ตนเอง ซึ่งการคิดเช่นนี้ทำให้บุคคลสามารถลดความเครียดได้ แต่ไม่ได้แก้ไขที่สาเหตุของความเครียดโดยตรง

2.3 การปฏิเสธ (Denial) ในที่นี้คาร์เวอร์ หมายถึง การปฏิเสธว่ามีความเครียดเกิดขึ้น หรือความพยายามกระทำพฤติกรรมเหมือนไม่มีความเครียดเกิดขึ้น วิธีนี้บุคคลมักใช้ในระยะแรกของการมีความเครียด ซึ่งพบว่า การปฏิเสธมีประโยชน์คือ ทำให้มีความเครียดเพียงเล็กน้อย ซึ่งอาจทำให้การแก้ไขปัญหาง่ายขึ้น แต่ในอีกแง่หนึ่ง การปฏิเสธอาจสร้างปัญหาเพิ่มขึ้นก็ได้ เพราะการปฏิเสธความจริงของเหตุการณ์ มักทำให้เหตุการณ์นั้นรุนแรงมากขึ้น จึงทำให้การแก้ไขปัญหายากขึ้น กล่าวได้ว่า การปฏิเสธมีประโยชน์ในระยะแรกของการเผชิญปัญหา แต่ถ่วงการเผชิญปัญหาในเวลาต่อมา

2.4 การยอมรับ (Acceptance) เป็นวิธีเผชิญปัญหาโดยยอมรับในปัญหาที่เกิดขึ้น โดยทั่วไปแล้วบุคคลที่ยอมรับความจริงของสถานการณ์เครียดมักเป็นบุคคลที่มีความพยายามในการแก้ไขสถานการณ์ แต่บางครั้งบุคคลก็ไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์นั้นได้ จึงมีการยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น ซึ่งทำให้เกิดการเผชิญปัญหา 2 ระยะ คือ ระยะแรกบุคคลยอมรับว่ามีความเครียดเกิดขึ้นจริง และระยะที่สอง บุคคลยอมรับหรือรับรู้ว่าจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ทำให้ไม่คิดหาวิธีการที่จะแก้ไขปัญหา

2.5 การพึ่งศาสนา (Turning to Religion) เมื่ออยู่ภายใต้สถานการณ์เครียดที่มีสาเหตุต่างๆ ศาสนาอาจเป็นแหล่งสนับสนุนทางอารมณ์เพื่อเผชิญกับความเครียดที่เกิดขึ้น

3. วิธีเผชิญปัญหาแบบได้ประโยชน์น้อย (Less Useful Coping) เป็นวิธีการที่บุคคลพยายามหลีกเลี่ยงจากปัญหาหรือสาเหตุที่เกิดขึ้น โดยการปฏิเสธทั้งด้านความคิดและพฤติกรรม คือ ไม่คิด และไม่กระทำพฤติกรรมใดๆ ทั้งสิ้น วิธีนี้ประกอบด้วยพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้

3.1 การติดขัดกับความเครียดและระบายความขุ่นเคือง (Focus on and Venting of Emotion) หมายถึง แนวโน้มที่บุคคลติดขัดอยู่กับความเครียด และระบายอารมณ์ขุ่นเคืองออกมา ซึ่งการมีอารมณ์เช่นนี้เป็นเวลายาวนาน ทำให้ไม่สามารถปรับตัวได้และอาจทำให้มีความเครียดรุนแรงขึ้น การติดขัดกับความเครียดอาจทำให้บุคคลไม่สนใจที่จะแก้ไขปัญหา คือ ไม่มีการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะทำให้ความเครียดหมดไป

3.2 การไม่กระทำพฤติกรรมใดๆ ในการเผชิญปัญหา (Behavior Disengagement) หมายถึง การที่บุคคลขาดความพยายามที่จะกระทำพฤติกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเครียดที่

เกิดขึ้น การที่บุคคลไม่มีความพยายามแก้ไขปัญหาก็เพื่อบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากมีอุปสรรคเข้ามาแทรก ในเชิงทฤษฎี เนื่องจากบุคคลคิดว่าการกระทำพฤติกรรมใดๆ ได้ผลลัพธ์ที่ไม่คุ้มค่า

3.3 การไม่ใช้ความคิด (สติปัญญา) ในการเผชิญปัญหา เป็นวิธีที่บุคคลไม่ใช้สติปัญญาเพื่อคิดหารูปแบบของพฤติกรรมที่จะแก้ไขปัญหาลดความเครียด แต่จะใช้วิธีสะกดกัน (Suppress) เช่น การฝืนกลางวัน การหลีกหนีโดยการนอนหลับ การหมกมุ่นกับการดูโทรทัศน์ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าวิธีเผชิญปัญหาตามแนวคิดของนักจิตวิทยาแต่ละท่านมีส่วนที่เหมือนและต่างกันไปบ้าง สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกแนวคิดของคาร์เวอร์มาใช้ในการวิจัย โดยคาร์เวอร์แบ่งวิธีเผชิญปัญหาออกเป็น 3 วิธี คือ วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และวิธีเผชิญปัญหาแบบได้ประโยชน์น้อย โดยรายละเอียดของแต่ละวิธี ผู้วิจัยได้กล่าวมาแล้วข้างต้น อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้เลือกมาศึกษาเพียงสองวิธี คือ วิธีการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา และวิธีการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ ทั้งนี้เป็นเพราะงานวิจัยนี้ไม่จำเป็นที่จะต้องนำวิธีเผชิญปัญหาแบบได้ประโยชน์น้อยมาศึกษาเป็นอีกตัวแปร เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาศึกษาการเผชิญปัญหาเพียงสองวิธีก็สามารถทดสอบสมมติฐานที่ต้องการได้ครอบคลุมแล้ว อีกทั้งเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความซับซ้อนในกระบวนการวิจัยมากนัก ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงนำวิธีการเผชิญปัญหาแค่สองวิธีมาศึกษาในครั้งนี้

ความวิตกกังวลและการเลือกวิธีเผชิญปัญหาของมนุษย์นั้น ขึ้นอยู่กับอิทธิพลหลายประการ ทั้งอิทธิพลภายในตัวบุคคลนั้น ประสบการณ์ของบุคคลนั้น ตลอดจนการรับรู้สภาพแวดล้อมรอบตัวในขณะนั้น อิทธิพลหนึ่งที่ผู้วิจัยคาดว่าจะมีผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนและการเผชิญปัญหาของนิสิต นั่นคือ ความคาดหวังในการเรียน ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดของความคาดหวังในส่วนต่อไป

3. ความคาดหวัง

3.1 ความหมายของความคาดหวัง

ความคาดหวังมีความหมายที่ใกล้เคียงอยู่หลายคำ เช่น คำว่า ความมุ่งหวัง จุดมุ่งหมาย ความหวัง ความต้องการ ความปรารถนา ความใฝ่ฝัน ในบางครั้งเราใช้คำเหล่านี้ในความหมายเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งนักวิชาการต่างๆ ได้ให้ความหมายของความคาดหวังไว้ดังนี้

ฟินน์ (นันทนา จันทรพันธ์. 2545 : 7 ; อ้างอิงจาก Finn. 1962 : 390) ได้สรุปความหมายของความคาดหวังว่า หมายถึง การประเมินคุณค่าของบุคคลหรือตนเอง ด้านจิตสำนึกหรือจิตใต้สำนึก และใช้ความคาดหวังนั้นมาเป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมที่จะมีต่อบุคคลที่ตนคาดหวังหรือต่อตนเองในลักษณะที่ตนคิดว่าถูกต้อง

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523 : 2) ให้ความหมายของความคาดหวังว่า หมายถึงการที่บุคคลรับรู้ คาดคะเนว่าตนเองน่าจะทำอะไรได้เพียงใดนับเป็นการคาดคะเนถึงผลที่จะเกิดขึ้นได้จริงจากการกระทำของตนเอง

นียดา ภู่อุณาสาน์ (2531 : 7) ได้ให้ความหมายความคาดหวังในชีวิตว่า หมายถึง ความคิด ความรู้สึกของเด็กต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้สำหรับตนเองในสิ่งที่เขาต้องการจะเป็น ต้องการจะได้มา และต้องการทำให้สำเร็จโดยคาดคะเนจากความสามารถและสภาพของตนเอง

วิชณุกร พรภานุวิชญ์ (2540 : 6) อธิบายว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น การรับรู้ การตีความ หรือการคาดการณ์ต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ยังไม่เกิดขึ้นของบุคคลอื่นที่คาดหวังในบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตน โดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตนเองต้องการหรือคาดหวังเอาไว้

จากความหมายของความคาดหวังตามที่นักวิชาการต่าง ๆ ได้ให้ความหมายไว้ อาจสรุปได้ว่า ความคาดหวังในการเรียน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือความคิดเห็นในการคาดการณ์เกี่ยวกับการศึกษา และการศึกษาต่อในอนาคต ต่อเป้าหมายหรือความมุ่งหวังที่ตั้งเอาไว้สำหรับตนเองในสิ่งที่นิสิตต้องการให้เป็นหรือต้องการจะได้มา และมีความเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อประสบความสำเร็จในอนาคต

3.2 ประเภทของความคาดหวัง

เฮอร์ลิค (นันทนา จันทรผืน. 2545 : 9 ; อ้างอิงจาก Hurlock. 1974 : 272) ได้แบ่งประเภทของความคาดหวังออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ความคาดหวังในทางบวก (positive) กับทางลบ (negative) ความคาดหวังชนิดนี้มุ่งไปที่ความสำเร็จ ถ้าผลเป็นไปในทางบวกจะพอใจ คิดว่าตนเองประสบความสำเร็จ จึงคิดว่าน่าจะปรับปรุงสถานภาพในปัจจุบันให้ดีขึ้น แต่ถ้าความคาดหวังเป็นไปในทางลบบุคคลจะมุ่งรักษาสถานภาพปัจจุบันเท่านั้น บุคคลส่วนมากมีความคาดหวังในทางบวกเพราะทำให้ตนเกิดความพอใจมากกว่า และยังมีความรู้สึกว่าตัวเองสำคัญอันเนื่องมาจากความสำเร็จของตน

2. ความคาดหวังในทันทีทันใด (immediate) กับห่างไกล (remote) ความคาดหวังในทันทีทันใดส่วนใหญ่เกิดจากความประสงค์ของบุคคลในชั่วขณะ เกิดจากการประสบความสำเร็จหลังจากการล้มเหลวในอดีตที่ผ่านมา และเกิดจากความกดดันในสังคมที่มีต่อบุคคลนั้น ในขณะที่เขากำลังสร้าง ความคาดหวัง ส่วนความคาดหวังที่ห่างไกลนั้นมาจากองค์ประกอบเช่นเดียวกับความคาดหวังในทันทีทันใด รวมทั้งความสนใจ เจตคติ ความกดดันทางวัฒนธรรมและความสำเร็จ

3. ความคาดหวังที่เป็นจริง (realistic) กับ ไม่เป็นจริง (unrealistic) ความคาดหวังที่เป็นจริงจะพิจารณาจากสัมฤทธิ์ผลในจุดมุ่งหมายที่วางไว้สำหรับตนเอง แต่ในบางครั้งความคาดหวังอาจไม่เป็นจริงเพราะบุคคลมีปริมาณของความคาดหวังมากกว่าความสามารถที่เป็นจริงของตนเอง หรือบางครั้งอาจเกิดจากจินตนาการที่ไม่สามารถควบคุมได้ จากสื่อสารมวลชน จากความเชื่อที่ยึดถือกันมาเป็นประเพณี และการปล่อยปละละเลยอันเนื่องมาจากความไม่มีประสบการณ์

อาจสรุปได้ว่า ความคาดหวังมีลักษณะทั้งในทางบวกและทางลบ ทั้งที่เป็นจริงและไม่เป็นจริง รวมทั้งความคาดหวังในทันทีทันใดและห่างไกล ถ้าหากว่าความคาดหวังเกิดเป็นจริงขึ้นก็จะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ และมีการเคารพตนเอง ในทางตรงข้ามถ้าความคาดหวังไม่เป็นจริงจะนำไปสู่ความล้มเหลวซึ่งจะทำให้รู้สึกผิด ความละอาย ฯลฯ

3.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวัง

เฮอร์ล็อก (นันทนา จันทรผืน. 2545 :10-11 ; อ้างอิงจาก Hurlock. 1974 : 187-191) ได้สรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังไว้ดังนี้

1. วัฒนธรรม (cultural ideals) วัฒนธรรมที่แตกต่างกันมีมาตรฐานของความคาดหวังต่อสมาชิกต่างกัน มาตรฐานนั้นครอบคลุมถึงระดับของความสำเร็จและทัศนคติต่อความสำเร็จ เมื่อเด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่นจะรับรู้ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อตนเอง และความรับผิดชอบตนเองที่มีต่อสังคม การตั้งความคาดหวังของบุคคลในแต่ละสังคมจึงแตกต่างกันไป

2. ชนิดของครอบครัว (kind of family) เด็กที่มาจากครอบครัวที่มั่นคง มีแนวโน้มที่จะมีความคาดหวังในอนาคตสูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่ไม่มั่นคง ครอบครัวที่มีการโยกย้ายบ่อยๆ เด็กคาดหวังไม่ได้ว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร เด็กที่ไม่ต้องย้ายถิ่นสามารถวางแผนของตนเองได้อย่างชัดเจน คือ มีความคาดหวังที่ชัดเจนและแน่นอน

3. ระดับชั้นทางสังคม (ordinal position) ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางและฐานะทางเศรษฐกิจดี บิดามารดาจะให้ความหวังและให้โอกาสแก่บุตรคนแรกมากที่สุด โดยเฉพาะถ้าเป็นบุตรชาย ซึ่งตรงข้ามกับครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ลูกคนสุดท้ายจะต้องได้รับการส่งเสริมจากบิดา มารดา และพี่ๆ มากที่สุด เพื่อให้สมาชิกคนหนึ่งครอบครัวขยับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้น

4. การอบรมเลี้ยงดู (discipline) เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอดตาริปไตยจะตั้งความหวังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ในทางตรงข้ามเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะตั้งความหวังสอดคล้องกับความเป็นจริง

5. ฐานะในกลุ่ม (group status) กลุ่มจะมีอิทธิพลต่อเด็กมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับฐานะของตนในกลุ่ม และความคาดหวังที่กลุ่มมีต่อตน ถ้าฐานะของตนในกลุ่มมั่นคงและไม่มีข้อจําเป็นที่จะต้องสร้างความประทับใจให้กับสมาชิกในกลุ่ม ระดับความคาดหวังก็จะใกล้เคียงความเป็นจริง สำหรับเด็กที่ไม่มีบทบาทสำคัญในกลุ่มจะต้องการเลื่อนขั้นตนเองเข้าสู่การเป็นผู้นำในกลุ่ม ทำให้การตั้งความคาดหวังหลายๆ อย่างไม่อยู่บนรากฐานความเป็นจริง สำหรับบุคคลที่ชอบแยกตัวเอง ความคาดหวังของกลุ่มจะมีผลต่อเขาเพียงเล็กน้อย

6. การใช้กลไกการหลบหนี (use of escape mechanisms) กลไกการหลบหนีมีผลต่อการตั้งความคาดหวังมากที่สุด คือ การฝันกลางวัน เช่น ฝันอยากเป็นพระเอกหรือนางเอก ก็จะตั้งความคาดหวังไว้ว่าจะประสบความสำเร็จและหลีกเลี่ยงความล้มเหลว ซึ่งเป็นการตั้งความคาดหวังที่อาจไม่อยู่บนรากฐานความเป็นจริง

7. การบอกเล่าความคาดหวัง (verbalization of aspirations) ความคาดหวังที่เล่าออกมามักจะอยู่บนรากฐานของความเป็นจริงมากกว่าที่เก็บไว้และคิดหวังอยู่คนเดียว อย่างไรก็ตาม ความคาดหวังที่เด็กบอกกับเพื่อนสนิทจะเป็นความใฝ่ฝันที่ไม่ค่อยใกล้เคียงกับความเป็นจริงเท่ากับที่บอกบิดามารดา ครู หรือคนที่ไม่ค่อยคุ้นเคยกัน เมื่อวัยรุ่นบอกความคาดหวังของตนแก่บุคคลอื่นจะเป็นการท้าทายให้พิสูจน์ตนเอง โดยพยายามทำให้ได้ตามที่พูดไว้ เพราะรู้ว่าหลายคนสนใจสิ่งที่ตนพูด และไม่ต้องการเห็นสายตาที่มองด้วยความผิดหวัง

8. ความล้มเหลวและความสำเร็จในอดีต (past failures and success) บุคคลที่ประสบความสำเร็จเสมอๆ มีแนวโน้มในการตั้งความคาดหวังว่าจะได้รับความสำเร็จอีกในอนาคต ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่ผิดหวังซ้ำๆ กันมักคิดว่าจะล้มเหลวอีก ความคิดเช่นนี้จึงมีผลต่อการตั้งความคาดหวังในอนาคตว่าจะตั้งให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงหรือไม่

9. เพศ (sex) ทั้งบรรยากาศของบ้านและโรงเรียนจะส่งเสริมกระตุ้นให้เด็กชายตั้งความคาดหวังมากกว่าเด็กหญิง บิดามารดาจะคาดหวังในตัวบุตรชายมากกว่าบุตรสาว ผู้ชายมักถูกกระตุ้นให้มีความคาดหวังทางกีฬา การงาน และการประกอบอาชีพ แต่เด็กหญิงมีความคาดหวังเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากกลุ่ม การแต่งงาน เด็กหญิงจึงมีแนวโน้มที่จะตั้งความคาดหวังในระยะสั้นมากกว่าเด็กชาย

10. เชาวนปัญญา (intelligence) เมื่อเด็กอยู่ในกลุ่มที่มีค่านิยมต่อความสำเร็จสูงจะตั้งความคาดหวังให้ตนประสบความสำเร็จเหมือนเพื่อนๆ ในกลุ่ม ซึ่งอาจไม่อยู่บนรากฐานของความเป็นจริง อย่างไรก็ตามเด็กที่ฉลาดจะตั้งความคาดหวังโดยอาศัยความสนใจและความสามารถของตนมากกว่าทำตามจุดมุ่งหมายที่กลุ่มตั้งไว้ ในทางกลับกันเด็กที่ฉลาดน้อยจะตั้งความคาดหวังตามค่านิยมของกลุ่ม

11. บุคลิกภาพ (personality) บุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อการตั้งความคาดหวัง โดยบุคคลที่มีความมั่นใจในตนเองจะตั้งความคาดหวังสอดคล้องกับความเป็นจริง ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่ไม่มีความมั่นใจในตนเอง มักค้นหาจุดมุ่งหมายโดยไม่คำนึงถึงความสามารถของตนเอง และไม่เคยมองใจถึงแม้ว่าจะมาถึงจุดสูงสุดแล้วก็ตาม

บุคคลที่มีความวิตกกังวลต่ำมีแนวโน้มที่จะตั้งความคาดหวังไว้สูง เนื่องจากคิดถึงความสำเร็จมากกว่าความล้มเหลว ซึ่งอาจทำให้ตั้งความคาดหวังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ส่วนผู้ที่มีความวิตกกังวลสูงมักจะติดอยู่กับความล้มเหลวในอดีต ทำให้มองอนาคตในแง่ดีน้อยกว่าที่ควรจะเป็น

นอกจากนี้ ปีติพงศ์ ประเสริฐผล (2535 : 20-21) ยังได้สรุปความคาดหวังไว้ดังนี้

1. การฝึกฝนในวัยเด็ก เพราะทั้งบิดามารดาจะมีส่วนร่วมในการปลูกฝังความคาดหวังของเด็กต่อตัวเอง และทำให้เด็กรู้จักตนเอง รู้ว่าตนมีความสามารถแค่ไหน และควรตั้งความคาดหวังไว้ในระดับใด

2. ความปรารถนาของบิดามารดา บิดามารดามักมีภาพหรือความใฝ่ฝันไว้ว่าต้องการให้บุตรเป็นอะไร สิ่งที่บิดามารดาคาดหวังจะมีผลต่อความคาดหวังของเด็กด้วย บางครั้งการตั้งความคาดหวังของบิดามารดาต่อบุตรนั้น มักเกิดจากความต้องการของตนเองโดยไม่คำนึงถึงขีดความสามารถของบุตร

3. ความคาดหวังจากบุคคลสำคัญอื่นๆ ความคาดหวังของเด็กจะได้รับอิทธิพลจากบุคคลที่เด็กคิดว่าสำคัญ เช่น เพื่อน ครู บิดามารดา ซึ่งมีลักษณะต่างกัน คือ

3.1 ความคาดหวังจากกลุ่ม เป็นเสมือนบรรทัดฐานที่ทำให้ผู้ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มถูกกระตุ้นให้คล้อยตาม และพยายามที่จะทำตามเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม

3.2 ความคาดหวังของบุคคลสำคัญสำหรับเด็ก เช่น บิดามารดา ครู ถ้าบิดามารดาแสดงความเชื่อและชื่นชมในความสามารถของเด็ก เด็กจะรับรู้และมีพฤติกรรมคล้อยตาม ไม่อยากให้บิดามารดาผิดหวัง ครูก็นับว่ามีบทบาทสำคัญต่อความคาดหวังของเด็กเช่นเดียวกัน ถ้าครูคาดหวังให้เด็กเช่นเดียวกัน ถ้าครูคาดหวังให้เด็กได้รับความสำเร็จ เด็กจะคาดหวังต่อตนเองให้ประสบความสำเร็จด้วย แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเคารพนับถือที่เด็กมีต่อครู ครูที่เด็กให้ความสำคัญเป็นที่รักของนักเรียนก็จะเป็นแบบอย่างที่นักเรียนมีจุดมุ่งหมายตามครู

4. การแข่งขันกับบุคคลอื่น ความคาดหวังบางอย่างมีพื้นฐานมาจากการอยากเด่นหรืออยากชนะ วัยรุ่นจึงมักเปรียบเทียบตัวเองกับเพื่อนๆ ทั้งในระดับเดียวกัน และระดับสูงหรือต่ำกว่าตน แต่โดยทั่วไปวัยรุ่นมักเปรียบเทียบกับกลุ่มที่มีความสามารถทัดเทียมกัน โดยเปรียบเทียบความสามารถอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เปรียบเทียบความสามารถทางการเรียน ความสามารถในการแสดงออก ซึ่งนิสัยชอบเปรียบเทียบมีส่วนสำคัญในการตั้งความคาดหวังของวัยรุ่น

5. วัฒนธรรม จารีตประเพณี ในสังคมที่แนวความคิดแบบประชาธิปไตย จะมีความเชื่อว่ามีศักยภาพในการคิดและการกระทำ เด็กสามารถทำในสิ่งสูงสุดที่เขาต้องการได้ ถ้าเพียงแต่เขาใช้สิ่งที่มีอยู่แล้วอย่างเต็มที่ เด็กวัยรุ่นที่มีความเชื่อว่าเขาได้รับความเสมอภาคและมีโอกาสทัดเทียมกับบุคคลอื่น มักตั้งความคาดหวังไว้สอดคล้องกับความคาดหวังของวัยรุ่น

6. สื่อมวลชน เด็กได้รับการกระตุ้นให้เกิดความคาดหวังจากหนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน ภาพยนตร์ หรือแม้แต่ดาราต่าง ๆ ซึ่งมักเป็นความคาดหวังที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง เด็กจะรับเอาแบบอย่างของบุคคลในอุดมคติ จากสื่อมวลชนที่ตนได้รับ จึงนับได้ว่าสื่อมวลชนมีส่วนในการกระตุ้นการตั้งความคาดหวังของเด็กเป็นอย่างยิ่ง

7. ประสบการณ์ ความคาดหวังที่ไม่เป็นจริงของวัยรุ่นเนื่องมาจากการที่เขาไม่มีประสบการณ์ที่เพียงพอ ทำให้เขาไม่สามารถประเมินความสามารถที่แท้จริงของตนเองได้อย่างถูกต้อง

8. ความสนใจและค่านิยม ความสนใจมีอิทธิพลต่อความคาดหวังของบุคคลอยู่ 2 ประการ คือ ความสนใจเป็นสิ่งที่บอกกว่าความคาดหวังนั้นพัฒนาขึ้นมาได้อย่างไร และความสนใจยังสามารถบอกถึงระดับความคาดหวังได้ด้วย

จึงกล่าวได้ว่า ความคาดหวังเป็นปัจจัยที่กำหนดความเป็นไปในอนาคตของบุคคล การที่บุคคลจะตั้งความคาดหวังต่อตนเองไว้อย่างไรนั้นย่อมมาจากสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ของตนเอง

ดังนั้นการตั้งความคาดหวังเป็นสิ่งจำเป็นที่บุคคลพึงมี เพื่อที่ตนสามารถวางแผนอนาคตได้อย่างถูกต้อง แต่ทั้งนี้การตั้งความคาดหวังที่สูงจนเกินไปนั้นอาจส่งผลให้เกิดความวิตกกังวลมากขึ้นตามไปด้วย อีกทั้งคนที่รู้จักตั้งความคาดหวังตามความเป็นจริงนั้นจะช่วยให้รู้จักหาวิธีที่เหมาะสมในการเผชิญปัญหา ซึ่งจะช่วยให้อนาคตที่วางเอาไว้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

4. สัมพันธภาพในครอบครัว

ความสำคัญของสัมพันธภาพในครอบครัว

พ่อแม่เป็นบุคคลสำคัญอันดับแรก และสำคัญที่สุดในการพัฒนาบุคลิกภาพ บุคลิกภาพอันสมบูรณ์ของลูกย่อมมาจากสัมพันธอันอบอุ่นจากพ่อแม่ ความรักความอบอุ่นใจที่ลูกจะได้รับจะเป็นรากฐานที่สำคัญในการปรับตัว และแบบแผนพฤติกรรมที่ติงาม (นิยม บุญมี. 2526 : 131) ลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างพ่อแม่และลูก จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโต และความต้องการของเด็ก กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ และลูกในระยะแรกควรมีลักษณะของการป้องกันคุ้มครองทั้งนี้เพราะเด็กไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ต้องพึ่งพาอาศัยพ่อแม่แทนทุกอย่าง โดยเฉพาะในปีแรกๆ ของชีวิต ต่อมาเมื่อเด็กมีวุฒิภาวะเพิ่มมากขึ้น เด็กจำเป็นต้องเรียนรู้สิ่งต่างๆ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ ดังนั้นสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่ลูกจึงอยู่ในลักษณะที่พ่อแม่ต้องสั่งสอนลูกของตน และเมื่อเด็กสามารถพึ่งตนเองได้มีวุฒิภาวะที่ใกล้เคียงกับพ่อแม่ เด็กก็ต้องการความเป็นเพื่อน ดังนั้นสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่ และลูก ก็ต้องเปลี่ยนไปตามลักษณะของการยอมรับความสามารถในการกระทำการต่างๆ ด้วยความพึงพอใจ และมีความรักไว้วางใจในตัวลูก (เสาวภา เบ็ญจพันธุ์ทวี. 2540 : 25 ; อ้างอิงจาก Smart. 1953 : 71) จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูกดำเนินไปด้วยดี เพราะพ่อแม่สนองความต้องการของลูกได้อย่างถูกต้อง

กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ (2526 : 2) ให้ความหมายของสัมพันธภาพในครอบครัวว่า หมายถึงลักษณะพฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูก พฤติกรรมที่ลูกปฏิบัติต่อพ่อแม่ และพฤติกรรมที่ปฏิบัติต่อกันในด้านต่างๆ โดยที่กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ (2526 : 5-7) ได้จำแนกพฤติกรรมที่แสดงถึงสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดี ดังนี้

1. การพักผ่อนร่วมกันในครอบครัว หมายถึง การที่พ่อแม่และลูกได้มีกิจกรรมร่วมกันในการพักผ่อนหย่อนใจเมื่อมีเวลาว่าง

2. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และรับรู้เรื่องราวต่างๆ หมายถึง การที่ลูกได้มีส่วนร่วมกับพ่อแม่ ในการแสดงความคิดเห็น และรับรู้เกี่ยวกับทุกข์สุข ความลับในเรื่องต่างๆ ของพ่อแม่ เช่น ปัญหาทางการเงิน ปัญหาทางการงาน

3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ลูกได้มีส่วนร่วมกับพ่อแม่ในการตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ ภายในบ้าน เช่น การจัดระเบียบกฎเกณฑ์ภายในบ้าน

4. การเห็นชอบของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่แสดงต่อลูกในลักษณะของการเห็นด้วยกับการกระทำ ความคิดเห็นของลูก เช่น การไม่ปฏิเสธข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น หรือ การกระทำต่างๆ ของลูก

5. ความรักความห่วงใยของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่ลูกรับรู้ว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยที่มีต่อลูก เช่น การช่วยเหลือคลี่คลายปัญหาต่างๆ การให้ความเป็นกันเองกับลูก

6. ความไว้วางใจของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงความไว้วางใจในตัวลูกว่าสามารถปฏิบัติตนเองได้อย่างเหมาะสม สามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง

7. การที่พ่อแม่เห็นด้วยกับกิจกรรมของเพื่อนๆ ของลูก หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงถึงการเห็นด้วยกับการที่ลูกไปมีกิจกรรมกับเพื่อนๆ โดยที่ไม่ขัดขวาง หรือเป็นอุปสรรค หรือแสดงถึงความไม่ไว้วางใจในการไปร่วมกิจกรรม

8. การที่ลูกยอมรับเกณฑ์มาตรฐานของพ่อแม่ หมายถึง การที่ลูกแสดงพฤติกรรมยอมรับมาตรฐานพฤติกรรมต่างๆ มาตรฐานการดำรงชีวิตของพ่อแม่ เช่น เห็นด้วยกับความคิดเห็นของพ่อแม่ในด้านการเรียน การทำงาน ทักษะคติ และยินยอมกระทำตามเกณฑ์ของพ่อแม่กำหนดด้วยความยินดี

9. ความรักและความเคารพของลูกที่มีต่อพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของลูกที่แสดงต่อพ่อแม่ซึ่งเป็นการแสดงถึงความรัก ความเคารพพ่อแม่โดยการเชื่อฟังพ่อแม่ ไม่ขัดใจ ไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ

10. การไม่มีข้อกำหนดมากเกินไป หมายถึง การที่พ่อแม่ไม่แสดงพฤติกรรมที่เป็นการกำหนด หรือจำกัดความประพฤติของลูกมากเกินไป

11. การไม่เข้มงวดกวดขันเกี่ยวกับระเบียบวินัยมากเกินไป หมายถึง การที่พ่อแม่ไม่แสดงการกระทำใดๆ ที่สื่อแสดงถึงความเข้มงวดในระเบียบวินัย เช่น การลงโทษอย่างรุนแรง การไม่ยืดหยุ่นในระเบียบวินัย การบังคับให้ลูกปฏิบัติตามระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด โดยไม่คำนึงถึงความพร้อม

12. การไม่ปกป้องคุ้มครองมากเกินไป หมายถึง พฤติกรรมที่พ่อแม่แสดงต่อลูกอย่างไม่ปกป้องคุ้มครองมากเกินไป หรือไม่แสดงพฤติกรรมต่างๆ เสมือนหนึ่งลูกไม่มีความสามารถดูแลตนเองได้ หรือเหมือนลูกเป็นเด็กเล็กๆ

13. การที่พ่อแม่ไม่คอยย้ำเตือนถึงความสำเร็จมากเกินไป หมายถึง พ่อแม่ไม่คอยย้ำเตือนหรือบ่งชี้ให้ลูกได้รับความสำเร็จในการทำงานมากเกินไป เช่น ไม่เคี้ยวเชิญให้ลูกกระทำสิ่งต่างๆ มากเกินไป

14. การยินดีให้กำลังใจเพื่อความสำเร็จ หมายถึง การที่พ่อแม่ให้กำลังใจส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ลูกประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน ทั้งการกระทำ และด้วยคำพูด

15. ความกลมเกลียวของพ่อแม่ หมายถึง พฤติกรรมของพ่อแม่กระทำต่อกันในลักษณะที่ไม่มีความขัดแย้งซึ่งกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน มีความรักใคร่สามัคคีกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน

มีปัจจัยบางประการที่มีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว จรรยา สุวรรณทัต (2523 : 54-56) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว ไว้ดังนี้

1. สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคมของครอบครัว กล่าวคือ ครอบครัวใดที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ไม่ขัดสน ย่อมนำมาซึ่งความสงบสุขของครอบครัว เกิดความกลมเกลียวสมัคสมานกันในครอบครัว

2. การรู้จักบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนสามารถปฏิบัติการได้สอดคล้องกับบทบาทและหน้าที่ของตนเองทั้งพ่อแม่และตัวเด็กเอง

3. การรู้จักลักษณะธรรมชาติและความต้องการมูลฐานของเด็ก พ่อแม่ที่พยายามเข้าใจในลักษณะธรรมชาติของการเจริญเติบโต และมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือเด็กเมื่อเกิดปัญหา ย่อมมีส่วนช่วยสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดี

4. ความคงเส้นคงวาของพ่อแม่ในการวางระเบียบวินัย ปัจจัยนี้นับว่ามีอิทธิพลมากต่อบรรยากาศในครอบครัว โดยเฉพาะวัยรุ่นซึ่งมีความอดทนน้อยต่อการไม่คงเส้นคงวาของพ่อแม่ ซึ่งเป็นต้นเหตุให้เกิดความคลอนแคลนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูก

ฉะนั้นสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่ลูกจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก การที่เด็กจะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพที่ดี มีอนาคต สามารถปรับตัวได้ จะต้องได้รับสิ่งสำคัญอันเป็นรากฐานอย่างเพียงพอ นั่นคือ ความรัก ความอบอุ่น และการเลี้ยงดู มีการศึกษาพบว่าสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวจะช่วยให้เด็กมีการปรับตัวในสังคมได้ดี และมีสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งรวมถึงการปราศจากความวิตกกังวลในด้านต่างๆ และรู้จักใช้วิธีเผชิญปัญหาได้อย่างเหมาะสม

5. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวล

5.1 เพศกับความวิตกกังวล

จากการศึกษาส่วนใหญ่พบว่า ผู้หญิงป่วยเป็นโรควิตกกังวลมากกว่าผู้ชาย โดยพบอัตราส่วนระหว่างหญิงต่อชายในการป่วยด้วยโรควิตกกังวลทั่วไป (Generalized anxiety disorder) เท่ากับ 2 : 1 (พิเชฐ อุดมรัตน์. 2533 : 543) นอกจากนี้จากผลการสำรวจภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจทางโทรศัพท์เมื่อปี 2542 โดยกรมสุขภาพจิต (2542 : 26) ผลการสำรวจพบว่าผู้หญิงมีความเครียดสูงกว่าผู้ชาย นั้นแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงมีความวิตกกังวลสูงกว่าผู้ชาย ซึ่งความวิตกกังวลนี้นำมาสู่ความเครียดได้

การวิจัยในต่างประเทศส่วนใหญ่พบเหมือนกันว่าเพศหญิงมีความวิตกกังวลสูงกว่าเพศชาย ดังเช่น การศึกษาของแมนลีย์ (ประสิทธิ์ บัวคลี่. 2514 : 13 ; อ้างอิงจาก Manley. 1969) เขาได้ทำการศึกษาแนวโน้มของความวิตกกังวลในเด็กระดับชั้น 7-12 ทั้งความวิตกกังวลทั่วไปและความวิตกกังวลในการสอบ พบว่า มีความแตกต่างระหว่างเพศในเรื่องของความวิตกกังวลทั่วไปและความวิตกกังวลในการสอบ ตลอดตั้งแต่ชั้น 7-12 โดยนักเรียนหญิงมีความวิตกกังวลสูงกว่านักเรียนชาย ซึ่งผลการศึกษาไปสอดคล้องกับเฟลฮูเซน (นียดา พงศ์พาศานาญเวช. 2535 : 49 ; อ้างอิงจาก Feldhusen. 1965 : 442-447) ที่ทำการศึกษาความวิตกกังวลของเด็กชายหญิงเกรด 7-9 อายุระหว่าง 9-11 ปี จำนวน 77 คน และวัดความวิตกกังวลโดยใช้แบบสอบถาม GASC พบว่า เด็กหญิงมีความวิตกกังวลสูงกว่าเด็กชาย , เพ็นนี (นียดา พงศ์พาศานาญเวช. 2535 : 49 ; อ้างอิงจาก Penny. 1965 : 697-702) ซึ่งทำการศึกษาความอยากรู้อยากเห็นและความวิตกกังวลของเด็กเกรด 4-6 และใช้แบบสอบถาม CMAS วัดความวิตกกังวล ส่วนที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลและเพศ พบว่า เด็กหญิงมีความวิตกกังวลสูงกว่าเด็กชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และซาราสันและคนอื่นๆ (นียดา พงศ์พาศานาญเวช. 2535 : 48 ; อ้างอิงจาก Sarason; & others. 1960 : 250-261) ศึกษาความวิตกกังวลของเด็กระดับประถมศึกษาติดต่อกันเป็นเวลา 6 ปี พบว่าเด็กหญิงมีความวิตกกังวลสูงกว่าเด็กชาย ทั้งความวิตกกังวลทั่วไปและความวิตกกังวลในการสอบ

สำหรับการศึกษาในประเทศไทยมีทั้งส่วนที่พบความแตกต่างระหว่างเพศและไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศ

การศึกษาที่พบความแตกต่างระหว่างเพศ พบได้จาก การศึกษาของเพ็ญพิศ ทิพย์รักษ์ (2541 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของรัฐบาลใหม่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 537 คน เป็นชาย 174 คน หญิง 365 คน ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรเพศ พบว่า ตัวแปรเพศมีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของรัฐบาลใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งไปสอดคล้องกับผลการศึกษาของนียดา พงศ์พาศานาญเวช (2535 : 94) ซึ่งทำการศึกษาความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 444 คน เป็นชาย 226 คน หญิง 218 คน ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรเพศ พบว่า เด็กนักเรียนหญิงมีความวิตกกังวลในการศึกษาต่อมากกว่าเด็กนักเรียนชาย , การศึกษาของสมัญญา เสียงใส (2521 : 43-44) ทำการศึกษาความวิตกกังวล และวิธีลดความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน เป็นชาย 199 คน หญิง 175 คน ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรเพศ พบว่า นักเรียนหญิงมีความวิตกกังวลด้านสังคมสูงกว่านักเรียนชาย , การศึกษาของวรรณิ รักรธรรม (2515 : 54-55) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความต้องการผลสัมฤทธิ์กับความรู้อิสระกับผิดชอบของเด็กไทยเชื้อชาติไทยและเด็กไทยเชื้อชาติจีน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ชาย 240 คน หญิง 120 คน พบว่า

เด็กหญิงมีความวิตกกังวลสูงกว่าเด็กชาย, การศึกษาของอำพล โอ่งเคลือบ (2515 : 245) ศึกษาความวิตกกังวล ความสามารถในการอ่าน และลักษณะอื่นบางประการของบุคลิกภาพกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ ปีที่ 7 พบว่า เด็กหญิงมีความวิตกกังวลสูงกว่าเด็กชาย , การศึกษาของวินิจ เกตุขำ (2515 : 75-76) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่กับความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นผู้นำ และความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดสุโขทัย พบว่า เด็กหญิงมีความวิตกกังวลสูงกว่าเด็กชาย , การศึกษาของประสิทธิ์ บัวคลี (2514 : 89-90) ซึ่งทำการศึกษเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความเกรงใจ และความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนไทยในต่างจังหวัด นักเรียนไทยในกรุงเทพฯ และนักเรียนนานาชาติ ชั้น มศ.3 โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 416 คน เป็นชาย 199 คน หญิง 217 คน ผลการศึกษาพบความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงในเรื่องความวิตกกังวลเฉพาะกลุ่มนักเรียนนานาชาติ โดยพบว่านักเรียนหญิงมีความวิตกกังวลมากกว่านักเรียนชาย , การศึกษาของวัลลภ กันทรพิทย์ (2513 : 111) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจเรียน ระดับความปรารถนาในการสอบ และความวิตกกังวลในการเรียนกับความสำเร็จในการสอบ โดยทำการศึกษากับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2512 ของวิทยาลัยครูและโรงเรียนฝึกหัดครูส่วนกลาง 4 แห่ง จำนวน 500 คน เป็นชาย 140 คน หญิง 360 คน ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรเพศ พบว่า นักเรียนหญิงมีค่าเฉลี่ยของความวิตกกังวลสูงกว่านักเรียนชาย

อย่างไรก็ตามมีการศึกษาบางงานที่ไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศ ยกตัวอย่างเช่น การศึกษาของสกันท์ วิแก้วมรกต, คณิดา ตะปิ่นตา และ นพวัน สุขสำราญ (2544 : 32) ที่ได้ทำการศึกษาความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ , การศึกษาของสมัญญา เสี่ยงใส (2521 : 43-44) ที่ได้ทำการศึกษาความวิตกกังวลและวิธีลดความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่าไม่มีความแตกต่างของความวิตกกังวลด้านส่วนตัวและด้านการเรียนตามตัวแปรเพศ , การศึกษาของสันติ๊ด บุญญาภินันท์ (2520 : 65-66) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจเรียนกับความวิตกกังวลในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ ชั้นระดับ 4 เปรียบเทียบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 , การศึกษาของวิกรม กมลสุโกศล (2518 : 100) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความวิตกกังวล และค่านิยมของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 ที่นับถือศาสนาพุทธและอิสลามในจังหวัดนราธิวาส , การศึกษาของชูชีพ อ่อนโคกสูง (2516 : 88-89) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง กับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ การศึกษาของประสิทธิ์ บัวคลี (2514 : 89-90) ที่ได้ทำการศึกษเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความเกรงใจ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักเรียนไทยในต่างจังหวัด นักเรียนไทยในกรุงเทพฯ และนักเรียนนานาชาติ ชั้น ม.ศ.3 ซึ่งผลการศึกษาพบว่าไม่มีความแตกต่างของความวิตกกังวลระหว่างนักเรียนชายและหญิงที่เป็นนักเรียนไทยในต่างจังหวัดและในกรุงเทพฯ

จากการค้นคว้าถึงอิทธิพลของเพศที่มีต่อความวิตกกังวล ซึ่งพบว่ามีการศึกษาจำนวนมากที่พบว่าเพศหญิงมีความวิตกกังวลสูงกว่าเพศชาย และมีการศึกษาจำนวนน้อยกว่าที่ไม่พบความแตกต่างระหว่างตัวแปรเพศ ฉะนั้นผู้วิจัยคิดว่าเพศน่าจะมีอิทธิพลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิต จึงนำผลจากการค้นคว้าที่ส่วนใหญ่พบว่าเพศหญิงมีความวิตกกังวลมากกว่าเพศชาย มาตั้งเป็นสมมติฐานข้อ 1 ว่า นิสิตหญิงมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตชาย

5.2 คณะที่เรียน กับ ความวิตกกังวล

ในความคิดของผู้วิจัย ผู้วิจัยเชื่อว่านักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนต่างกันหรือนิสิตนักศึกษาที่เรียนในสาขาวิชาหรือคณะต่างกัน น่าจะส่งผลให้นักเรียนที่อยู่ในแผนการเรียนต่างกันหรือนิสิตนักศึกษาที่เรียนในคณะต่างกันมีความวิตกกังวลในการเรียนต่างกัน เหตุผลประการแรก ได้แก่ ระดับความยากของเนื้อหาในแต่ละสาขาวิชาที่มีความยากมากน้อยต่างกันไป ทำให้ผู้ที่เรียนในสาขาวิชาที่มีความยากในระดับสูง เช่น สาขาแพทยศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ฯลฯ น่าจะมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่าผู้ที่เรียนในสาขาวิชาที่มีความยากลดหลั่นลงไป เหตุผลประการที่สอง ได้แก่ อัตราการแข่งขัน ในบางคณะอัตราการแข่งขันในการเรียนมีสูงกว่าคณะอื่นๆ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความวิตกกังวลแตกต่างกันไป และประการที่สาม คือ ความพร้อมของตัวผู้เรียน ผู้เรียนบางคนไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสาขาที่ตนเรียนได้ หรือพบว่าไม่ใช่สาขาที่ตนถนัด ทำให้เกิดความวิตกกังวลสูงกว่าบางคนที่สามารถปรับตัวได้ ซึ่งจะพบในผู้เรียนที่เรียนในสาขาที่มีความยากสูง

นอกจากความคิดเห็นส่วนตัวของผู้วิจัยแล้ว ยังมีการศึกษาบางงานที่พบว่าผู้เรียนที่เรียนในคณะ/สาขา/แผนการเรียนต่างกัน มีความวิตกกังวลแตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น จากการศึกษาของ สกัณฑ์ วิแก้วมรกต, คณิตา ตะปินตา และ นพวัน สุขสำราญ (2544 : 32) ที่ได้ทำการศึกษาความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ ซึ่งผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับแผนการเรียนพบว่านักเรียนที่อยู่ในแผนการเรียนศิลป์-คำนวณ มีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในแผนการเรียนวิทย์-คณิต และ นักเรียนที่อยู่ในแผนการเรียนศิลป์-ภาษา สามารถสรุปได้ว่านักเรียนที่อยู่ในแผนการเรียนต่างกันมีความวิตกกังวลแตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษายืนยันกับผลการศึกษาของนิยดา พงศ์พาชำนาญเวช (2535 : 94) ซึ่งทำการศึกษาความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี ซึ่งผลการศึกษาพบว่านักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์กับนักเรียนแผนการเรียนศิลป์มีความวิตกกังวลในการศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเพิ่มเติมไปถึงตัวแปรความเครียดที่สามารถทำนายความวิตกกังวลได้ ซึ่งจากการศึกษาของปิยวรรณ เลิศพานิช (2542 : 147-149) ที่ได้ทำการศึกษาความเครียด สาเหตุของความเครียด และวิธีเผชิญปัญหาทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง กลุ่มที่ 4 จำนวน

1,274 คน ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องพบว่า นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์และแผนการเรียนศิลป์-ทั่วไป มีระดับความเครียดทางการเรียนด้านพฤติกรรมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จรินทร์ สกุลถาวร (2542 : 50) ที่ได้ทำการสำรวจความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 427 คน จาก 3 คณะ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์ ซึ่งผลการสำรวจพบว่านักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์มีระดับความเครียดสูงกว่านักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

จากการค้นคว้าถึงความเกี่ยวข้องระหว่างคณะที่เรียนกับความวิตกกังวลในการเรียน ตลอดจนความเครียดที่ใช้ทำนายความวิตกกังวลในการเรียน ประกอบกับแนวคิดของผู้วิจัยเอง ผู้วิจัยจึงนำเอาข้อมูลที่ได้ไปประกอบการตั้งสมมติฐานข้อ 2 ว่า นิสิตที่เรียนในคณะสายวิทยาศาสตร์ มีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่เรียนในคณะสายศิลปศาสตร์

5.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความวิตกกังวล

จากการศึกษาในต่างประเทศส่วนใหญ่พบว่าคนที่มีความวิตกกังวลสูงจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ยกตัวอย่างเช่น การศึกษาของซูเทอร์แลนด์ (อุษา เชาวลิตร. 2540 : 89-90 ; อ้างอิงจาก Sutherland. 1952 : 353-358) ได้ศึกษานักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาเป็นรายบุคคลที่ประสบความล้มเหลวในการเรียน โดยแบ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ โดยอาศัยระดับสติปัญญาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง เพื่อศึกษาเปรียบเทียบอัตมโนทัศน์และลักษณะบุคลิกภาพบางด้านของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความรู้สึกผิดและมีความวิตกกังวลสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 , เทเลอร์ (อุษา เชาวลิตร. 2540 : 90 ; อ้างอิงจาก Taylor. 1964 : 76-82) ได้ศึกษาสาเหตุของความไม่สอดคล้องระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับระดับสติปัญญาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำกว่าระดับความสามารถ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างทางด้านบุคลิกภาพของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าระดับความสามารถมีความวิตกกังวลน้อยกว่าและมีความสามารถในการควบคุมตนเองดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ และ การศึกษาของสตีเวนสันและอดัม (นิตยา พงศ์พาชำนาญเวช. 2535 : 27 ; Stevenson; & Adam. 1969 : 24-28) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนเกรด 4 และ เกรด 6 จำนวน 318 คน พบว่า คะแนนจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์เป็นลบกับความวิตกกังวล นั่นคือ ความวิตกกังวลมีผลต่อการเรียนรู้ ถ้าระดับความวิตกกังวลต่ำ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะสูง แต่ถ้าระดับความวิตกกังวลสูง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต่ำ

สำหรับการศึกษาในประเทศไทยที่ศึกษาถึงความเกี่ยวข้องระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความวิตกกังวล และศึกษาพบความเกี่ยวข้องระหว่างสองตัวแปรนี้ ได้แก่ การศึกษาของ

ฉวีวรรณ ใหม่คามิ (2541 : 53-54) ได้ทำการศึกษาความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 289 คน ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางมีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งผลการศึกษานี้ขัดแย้งกับผลการศึกษาของต่างประเทศ รวมทั้งการศึกษาในประเทศไทยของสมัญญา เสี่ยงใส (2521 : 43-44) ที่ได้ทำการศึกษาความวิตกกังวลและวิธีลดความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 375 คน ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีคะแนนความวิตกกังวลด้านส่วนตัวและด้านการเรียนกับอาชีพมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

นอกจากนี้ยังพบว่ามีการศึกษาในประเทศไทยที่ไม่พบความเกี่ยวข้องระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความวิตกกังวล เช่น การศึกษาของ สกัณฑ์ วิแก้วมรกต, คณิดา ต๊ะปิ่นตา และ นพวัน สุขสำราญ (2544 : 32-33) ที่ได้ทำการศึกษาความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ ซึ่งผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือก ไม่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเลยไปถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความเครียดและการปรับตัวที่ใช้เกี่ยวโยงถึงความวิตกกังวลได้ ซึ่งพบว่ามีเกี่ยวข้องกัน ยกตัวอย่างเช่น การศึกษาของกุลวรรณ วิทยาวงศ์จุ (2527 : 58) ที่ได้ทำการศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวกับการปรับตัว โดยศึกษากับนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 499 คน จาก 18 โรงเรียน ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง พบว่า วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีการปรับตัวดีกว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ฉะนั้นเมื่อสามารถปรับตัวได้ดี ความวิตกกังวลจะลดลง , การศึกษาของดุลยา จิตตะยโสธร (2542 : 32) ทำการศึกษาระดับความเครียดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยหอการค้าไทย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะบัญชี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีความเครียดระดับต่ำมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่มีความเครียดระดับสูง และนักศึกษาที่มีความเครียดระดับกลางมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่มีความเครียดระดับสูง

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความเกี่ยวข้องกับความวิตกกังวล กล่าวคือ ความวิตกกังวลมีผลต่อการเรียนรู้ของบุคคล และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุคคลก็มีอิทธิพลให้บุคคลเกิดความวิตกกังวล โดยการศึกษาส่วนใหญ่พบว่า ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความวิตกกังวลน้อยกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานข้อ 3 ว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

5.4 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับความวิตกกังวล

มีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับความวิตกกังวล และพบความเกี่ยวข้องกัน ได้แก่ การศึกษาของเพ็ญพิศ ทิพย์รักษ์ (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาดัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของรัฐบาลใหม่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง พบว่า ดัวแปรด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งผลการศึกษาขัดแย้งกับการศึกษาของนิยดา พงศ์พาชำนาญเวช (2535 : 95) ซึ่งทำการศึกษความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง ปานกลาง และต่ำ มีความวิตกกังวลในการศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตามการศึกษาของกุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ (2527 : 58) ที่ได้ทำการศึกษสัมพันธ์ภาพในครอบครัวกับการปรับตัว โดยศึกษากับนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องพบว่า วัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่ในระดับกลางและระดับสูงมีการปรับตัวสูงกว่าวัยรุ่นที่มีฐานะความเป็นอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งผลการศึกษาทำให้เราคาดการณ์ว่าวัยรุ่นที่มีการปรับตัวสูงย่อมมีความวิตกกังวลน้อย ฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า วัยรุ่นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับปานกลางและสูงมีความวิตกกังวลน้อยกว่าวัยรุ่นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำ

นอกจากนี้อิทธิพลของฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญในการศึกษาดังเช่น เมฮาน (นิยดา พงศ์พาชำนาญเวช. 2535 : 50 ; อ้างอิงจาก จุมพล หนิมพานิช. 2517 : 8 ; Mehan. 1972) ที่ศึกษาพบว่า มีนักเรียนหลายคนไม่ศึกษาต่อเพราะมีเงินไม่พอ ซึ่งจากการศึกษาของจุมพล หนิมพานิช (2517 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาแผนการศึกษาต่อและประกอบอาชีพของนักเรียน ม.ศ. 5 ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง พบว่ารายได้ของพ่อแม่มีความสัมพันธ์กับแผนการศึกษาต่อของนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนที่พ่อแม่มีรายได้สูง ส่วนใหญ่คิดว่าครอบครัวจะสนับสนุนได้พอสมควร

เมื่อปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีอิทธิพลต่อการศึกษาของผู้เรียน จึงสามารถคาดการณ์ได้ว่าผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับต่ำหรือไม่พอเพียง ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนนั้นเกิดความวิตกกังวลในการเรียนมากกว่าผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับปานกลางและสูง เนื่องจากผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับปานกลางและสูง ไม่ต้องกังวลใจในเรื่องที่ว่าครอบครัวจะสนับสนุนให้ตนเรียนต่อได้ในระดับไหน และไม่เกิดการกดดันตัวเองว่าจะต้องประสบความสำเร็จให้คุ้มกับเงินที่เสียไปเหมือนกับผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับต่ำ

จากผลการศึกษาที่ผ่านมา ตลอดจนแนวคิดของผู้วิจัยที่สนับสนุนถึงความเกี่ยวข้องระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับความวิตกกังวลในการเรียน สรุปได้ว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมีความวิตกกังวลน้อยกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้มาตั้งสมมติฐานข้อ 4 ว่า นิสิตที่ครอบครัวยมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่า นิสิตที่ครอบครัวยมีฐานะทางเศรษฐกิจสูง

5.5 อาชีพของผู้ปกครองกับความวิตกกังวล

มีการศึกษาถึงความเกี่ยวข้องระหว่างอาชีพของผู้ปกครองกับความวิตกกังวล ยกตัวอย่างเช่น การศึกษาของฉวีวรรณ ใหม่คามิ (2541 : 53-54) ได้ทำการศึกษาความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกันมีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพรับราชการและรัฐวิสาหกิจมีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกสูงกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกร ค้าขาย และรับจ้าง นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรมีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกสูงกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพค้าขายและรับจ้าง และนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพค้าขายมีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกสูงกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้าง ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของเพ็ญพิศ ทิพย์รักษ์ (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาดัชนีที่เกี่ยวกับความวิตกกังวลในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของรัฐบาลใหม่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม พบว่า ตัวแปรด้านอาชีพของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือก

แต่จากการศึกษาของสกันต์ วิแก้วมรกต, คณิดา ตะปินตา และนพวัน สุขสำราญ (2544 : 33) ที่ได้ทำการศึกษาความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ พบว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกันมีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของนิยดา พงศ์พาชำนาญเวช (2535 : 95) ซึ่งทำการศึกษาความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี ที่พบว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพในกลุ่มรับราชการและทำงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มค้าขายและทำธุรกิจส่วนตัว และกลุ่มรับจ้าง มีความวิตกกังวลในการศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของฐิพ อ่อนโคกสูง (2516 : 28-29) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง กับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าความวิตกกังวลของนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกันไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้น พบว่า ผู้เรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกันมีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกและการเรียนแตกต่างกัน และผลการศึกษาส่วนหนึ่งพบว่า ผู้เรียนที่

ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ใช้ความรู้ความชำนาญมากมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่าผู้เรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยเพราะผู้ที่ประกอบอาชีพที่ใช้ความรู้ความชำนาญมากมีความคาดหวังในการเรียนของลูกสูงด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำผลการศึกษาในส่วนนี้มาตั้งสมมติฐานข้อ 5 ว่า นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมากมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก

5.6 ความคาดหวังในการเรียนของผู้เรียนกับความวิตกกังวล

มีการศึกษาของไทยที่กล่าวถึงความคาดหวังของผู้เรียนกับความวิตกกังวลเพียงงานเดียวเท่านั้น ได้แก่ การศึกษาของ นิยดา พงศ์พาชำนาญเวช (2535 : 83) ซึ่งทำการศึกษาความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี พบว่านักเรียนที่มีความคาดหวังสูง ปานกลาง และต่ำ มีความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกไม่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตามในความคิดเห็นของผู้วิจัย มีความเห็นว่าระดับความคาดหวังในการเรียนของผู้เรียนน่าจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความวิตกกังวลแตกต่างกัน โดยที่ผู้เรียนที่มีความคาดหวังในการเรียนมากเกินไปมักมีแนวโน้มว่าจะวิตกกังวลมากกว่าผู้เรียนที่มีความคาดหวังน้อย เพราะผู้เรียนที่มีความคาดหวังสูง มักต้องการให้ผลการเรียนออกมาอยู่ในเกณฑ์ดี ต้องการให้ผู้อื่นยอมรับในสติปัญญาและความสามารถของตน ซึ่งการที่จะทำให้ผลการเรียนเป็นไปตามเป้าหมายนั้น ผู้เรียนอาจพบกับสถานการณ์ที่กดดันตัวเอง ถ้ามากเกินไป ก็จะทำให้เกิดความวิตกกังวลสูงกว่าปกติได้ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงคิดว่าความคาดหวังของผู้เรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการเรียน จึงนำมาตั้งเป็นสมมติฐานข้อ 6 ว่า นิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ

5.7 ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครองกับความวิตกกังวล

ตามที่ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของระดับเศรษฐกิจของครอบครัว รวมทั้งอาชีพของผู้ปกครอง ซึ่งพบว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการศึกษาต่อ ซึ่งระดับเศรษฐกิจของครอบครัวรวมทั้งอาชีพของผู้ปกครองเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองพิจารณาก่อนตัดสินใจให้ลูกเลือกเรียนต่อ ซึ่งผู้ปกครองมักจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการศึกษาต่อของลูก ฉะนั้นเมื่อความคาดหวังของผู้ปกครองไม่เป็นที่ไปตามความต้องการของลูก ย่อมนำมาซึ่งความวิตกกังวลในการเรียน เพราะต้องเรียนในสาขาวิชาที่ตนไม่ได้เลือก หรือไม่ตรงกับความสนใจของตน ฉะนั้นเมื่อเกิดความวิตกกังวลขึ้น ผลการเรียนย่อมลดลง และเมื่อผลการเรียนลดลง ความวิตกกังวลก็เพิ่มขึ้น เป็นเช่นนี้ไปเรื่อย ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในส่วนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความวิตกกังวลในการเรียน

มีการศึกษาที่บ่งบอกถึงการตัดสินใจเรียนต่อตามความมุ่งหวังของผู้ปกครอง ยกตัวอย่างเช่น การศึกษาของแคนเดลและเลสเซอร์ (นิยดา พงศ์พาชำนาญเวช. 2535 : 49 ; อ้างอิงจาก Kandel; & Lesser. 1962 : 221-222) ศึกษาเรื่องแผนการศึกษาของเด็กวัยรุ่นในสหรัฐอเมริกา พบว่าการตัดสินใจของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการศึกษาของลูก กล่าวคือ ลูกจะได้รับ

การศึกษาหรือไม่ขึ้นอยู่กับที่การตัดสินใจของผู้ปกครองเป็นส่วนใหญ่ , การศึกษาของ ดอบบิ้นส์ (นิตยา พงศ์พานานาญเวช. 2535 : 49 ; อ้างอิงจาก Dobbins. 1969 : 2958A-2959A) ศึกษาความปรารถนาและความมุ่งหวังทางการศึกษาและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในรัฐหลุยส์เซียนา พบว่าพ่อแม่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของลูก ส่วนแม่มีอิทธิพลมากกว่าในด้านการศึกษาต่อ , การศึกษาของเมฮาน (นิตยา พงศ์พานานาญเวช. 2535 : 50 ; อ้างอิงจาก จุ่มพล หนิมพานิช. 2517 : 8 ; Mehan. 1972) ศึกษาการวางแผนการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของนักเรียนที่จะสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในรัฐโอริโซนา และองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือก พบว่า พ่อแม่มีอิทธิพลต่อนักเรียนในการวางแผนศึกษาต่อ

ที่กล่าวมาเป็นข้อพิสูจน์ว่าพ่อแม่และผู้ปกครองมีอิทธิพลอย่างมากในการวางแผนการศึกษาของลูก ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า บางครั้งความคาดหวังหรือความต้องการของผู้ปกครองมักไม่ตรงกับความต้องการหรือความต้องการของเด็ก จะส่งผลให้เกิดความวิตกกังวลในการเรียนในภาคหน้าได้

ซึ่งมีการศึกษาในประเทศไทยเรื่องหนึ่งที่สนับสนุนแนวคิดนี้ ได้แก่ การศึกษาของเพ็ญพิศ ทิพย์รักษ์ (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของรัฐบาลใหม่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม ซึ่งผลการศึกษาพบว่าตัวแปรด้านความคาดหวังของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ซึ่งผลการศึกษาชี้ชัดแย้งกับการศึกษาของนิตยา พงศ์พานานาญเวช (2535 : 95) ซึ่งทำการศึกษาความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี พบผลที่แตกต่างไปว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองคาดหวังมีความคาดหวังสูง ปานกลาง และต่ำ มีความวิตกกังวลในการศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน

จากแนวคิดของผู้วิจัย ตลอดจนผลการศึกษาส่วนใหญ่ พบว่า ผู้ปกครองที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงย่อมทำให้นิสิตมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่า ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำผลการศึกษาส่วนนี้มาตั้งเป็นสมมติฐานข้อ 7 ว่า นิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ

5.8 สัมพันธภาพในครอบครัวกับความวิตกกังวล

วิธีการอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัว กล่าวคือ ครอบครัวที่ใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม เช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หรือ แบบรักสนับสนุน หรือ แบบใช้เหตุผล เป็นต้น จะช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว ในขณะที่ครอบครัวที่ใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม เช่น แบบเข้มงวดกดขี่ หรือแบบปล่อยปละละเลย หรือแบบลงโทษทางกาย เป็นต้น จะทำลายสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวลง นอกจากนี้การอบรมเลี้ยงดูยังมีผลต่อบุคลิกภาพของเด็กด้วย ฉะนั้นการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม นอกจากจะทำให้สัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดีแล้ว ยังส่งผลเสียต่อบุคลิกภาพของเด็กได้ รวมทั้งทำให้เกิดความวิตกกังวลได้

มีการศึกษาที่กล่าวถึงรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับความวิตกกังวลดังนี้ การศึกษาของ สมัญญา เสียงใส (2521 : 43-44) ที่ได้ทำการศึกษาความวิตกกังวลและวิธีลดความวิตกกังวลของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 375 คน พบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบไม่ได้รับความอบอุ่นมีความวิตกกังวลด้านส่วนตัว สังคม และด้านการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบได้รับความอบอุ่น และการศึกษาของ วิกรม กมลสุโกศล (2518 : 100) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความวิตกกังวล และค่านิยมของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 ที่นับถือศาสนาพุทธและอิสลามในจังหวัดนราธิวาส ผล การศึกษาที่เกี่ยวข้องพบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันมีความวิตกกังวลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งและแบบให้ ความคุ้มครองมากเกินไปมีความวิตกกังวลสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตย

สำหรับการศึกษาความเกี่ยวข้องระหว่างตัวแปรสัมพันธภาพในครอบครัวกับความวิตกกังวลตามที่ได้ค้นคว้ามายังไม่พบโดยตรง ผู้วิจัยจึงศึกษาถึงตัวแปรด้านการอบรมเลี้ยงดูแทนสัมพันธภาพ เพราะเชื่อว่าการอบรมเลี้ยงดูที่ดีจะช่วยพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว และเมื่อผล การศึกษาที่ค้นคว้ามาพบเหมือนกันว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกันส่งผลต่อความวิตกกังวล แตกต่างกัน ฉะนั้นการอบรมเลี้ยงดูที่ดีนำมาซึ่งสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวส่งผลให้เด็กมีความวิตกกังวลน้อย การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่ดีนำมาซึ่งสัมพันธภาพที่ไม่ดีในครอบครัวส่งผลให้เด็กมีความวิตกกังวลสูง

จากแนวคิดเชื่อมโยงตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่าสัมพันธภาพใน ครอบครัวมีผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิต จึงนำมาตั้งเป็นสมมติฐานข้อ 8 ว่า นิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดีมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีสัมพันธภาพใน ครอบครัวที่ดี

6. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเผชิญปัญหา

6.1 เพศกับการเผชิญปัญหา

ในต่างประเทศมีการศึกษาถึงความเกี่ยวข้องระหว่างเพศกับการเผชิญปัญหาเป็นจำนวนมาก ได้แก่ การศึกษาของโพลด์แมนและลาซารัส (สินวล จำคำ. 2544 : 31; อ้างอิงจาก Folkman; & Lazarus. 1980) พบว่าเพศชายใช้วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่าเพศหญิง แต่พบว่า เพศชายและเพศหญิงใช้วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างกัน, การศึกษาของไฟร์เดนเบอร์กและเลวิส (สินวล จำคำ. 2544 : 31-32 ; อ้างอิงจาก Frydenberg; & Lewis. 1993) ศึกษาวิธีเผชิญปัญหาของนักเรียนในเมลเบิร์นจำนวน 442 คน พบว่า นักเรียนชายใช้วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาโดยการขอความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ เช่น ครู หรือผู้ใหญ่คนอื่น และยังใช้วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ด้วย โดยการหย่อนใจทางกาย เช่น เล่นกีฬา ปฏิเสธ

ปัญหา และเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ในขณะที่นักเรียนหญิงใช้วิธีเผชิญปัญหาโดยการกำหนดตัวเอง เพื่อลดอารมณ์ตึงเครียด ซึ่งก็คือวิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์และยังใช้การแสวงหาความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นวิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาด้วย, การศึกษาของแมนไซ (สินวล จำคำ. 2544 : 31 ; อ้างอิงจาก Frydenberg. 1997 ; Manzi. 1986) พบว่าเพศชายใช้วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาโดยการแสดงพฤติกรรมตรงมากกว่าผู้หญิง และการศึกษาของกอมซ์ (สินวล จำคำ. 2544 : 31-33 ; อ้างอิงจาก Gomze. 1997) ทำการศึกษาความเชื่ออำนาจในตนและบุคลิกภาพแบบเอ ในการทำนายการเผชิญปัญหาในวัยรุ่นอายุ 14-17 ปี เพศชาย 252 คน เพศหญิง 216 คน โดยใช้แบบวัดวิธีเผชิญปัญหา (ACS) ของไฟรเดนเบอร์กและเลวิส ผลการศึกษาพบว่า เพศชายใช้วิธีเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหาหรือแก้ไขปัญหานั้นเอง ในขณะที่ผู้หญิงใช้วิธีเผชิญปัญหาแบบถอยหนี ซึ่งเป็นวิธีเผชิญปัญหาแบบได้ประโยชน์น้อย

จากการศึกษาข้างต้นพบความเกี่ยวข้องระหว่างเพศกับการเผชิญปัญหา สำหรับในประเทศไทยก็มีการศึกษาที่พบความเกี่ยวข้องระหว่างเพศกับวิธีเผชิญปัญหา อย่างเช่น การศึกษาของสุกัญญา คมสัน (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้วิธีเผชิญภาวะเครียดและพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นใหญ่ตอนต้น โดยศึกษากับพนักงานรัฐวิสาหกิจในเขตจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 277 คน ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องพบว่า เพศหญิงใช้กลวิธีเผชิญภาวะเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์และกลวิธีเผชิญภาวะเครียดแบบได้ประโยชน์น้อยมากกว่าเพศชาย แต่พบว่าเพศชายและเพศหญิงใช้กลวิธีเผชิญภาวะเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหามาไม่แตกต่างกัน, การศึกษาของนริศพรารมภ์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับลักษณะการเผชิญปัญหาของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร จำนวน 367 คน ผลการศึกษาพบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับลักษณะการเผชิญปัญหาแบบทำร้ายตนเอง, และการศึกษาของสมัญญา เสี่ยงใส (2521 : 35) ทำการศึกษาความวิตกกังวลและวิธีลดความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 375 คน โดยกำหนดวิธีลดความวิตกกังวลสามแบบ ได้แก่ แบบเหตุผล แบบก้าวร้าว และแบบถอยหนี ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงใช้วิธีการลดความวิตกกังวลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับความวิตกกังวลด้านสังคม และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับความวิตกกังวลด้านส่วนตัวและด้านการเรียนกับอาชีพ นั่นคือ นักเรียนชายและหญิงเลือกใช้วิธีลดความวิตกกังวลในแต่ละวิธีแตกต่างกันทั้งสามด้าน

นอกจากนี้ยังพบการศึกษาที่ไม่พบความเกี่ยวข้องระหว่างเพศกับการเผชิญปัญหา ยกตัวอย่างเช่น ในต่างประเทศ มีการศึกษาของเฟลพและจาร์วิส (สินวล จำคำ. 2544 : 33 ; อ้างอิงจาก Gomze. 1997 ; Phelps; & Jarvis. 1994) ที่ไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศในวิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของไฟรเดนเบอร์กและเลวิส (สินวล จำคำ. 2544 : 33 ; อ้างอิงจาก Frydenberg; & Lewis. 1997) ที่พบว่าเพศหญิงและเพศชายใช้วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามาไม่แตกต่างกัน

สำหรับประเทศไทยมีการศึกษาที่ไม่พบความเกี่ยวข้องระหว่างเพศกับการเผชิญปัญหา เช่นเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น การศึกษาของมนฤดี เพ็ญสุริยา (2545 : 75-78) ได้ทำการศึกษา ความเครียด สาเหตุ และวิธีการจัดการกับความเครียดในการเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัยของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 104 คน พบว่า นักเรียนชายและหญิงมีวิธีการจัดการกับความเครียดในการเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่แตกต่างกัน, การศึกษาของสินวล จำคำ (2544 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับวิธีเผชิญปัญหา โดย ศึกษาทั้งข้าราชการตำรวจฝ่ายสนับสนุนปฏิบัติการ จำนวน 219 คน ซึ่งผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง พบว่า ข้าราชการตำรวจเพศชายกับข้าราชการตำรวจเพศหญิงใช้วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไข ปัญหาและแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างกัน, และการศึกษาของสดใส นิยมจันทร์ (2541 : 82-83) ทำการศึกษาศักยภาพด้านการเรียน ส่วนตัว สังคม และวิธีเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยศึกษากับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1,150 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนหญิงและนักเรียนชายใช้วิธีเผชิญปัญหาไม่แตกต่างกัน

จากการค้นคว้าข้างต้น พบว่ามีการศึกษาส่วนใหญ่ที่พบความเกี่ยวข้องระหว่างเพศกับการเผชิญปัญหา ฉะนั้นผู้วิจัยจึงคาด่านิสิตชายและหญิงมีวิธีเผชิญปัญหาแตกต่างกัน โดยเพศชายใช้วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา ส่วนเพศหญิงใช้วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ จึงนำมา ตั้งสมมติฐานข้อ 9 และ 10 ว่า นิสิตชายใช้การเผชิญปัญหาแบบแก้ไขปัญหามากกว่านิสิตหญิง และ นิสิตหญิงใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มากกว่านิสิตชาย

6.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการเผชิญปัญหา

ในประเทศไทยมีการศึกษาที่ศึกษาเกี่ยวกับความเกี่ยวข้องระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการเผชิญปัญหา ยกตัวอย่างเช่น การศึกษาของปิยวรรณ เลิศพานิช (2542 : 147-149) ทำการศึกษาค่าความเครียด สาเหตุของความเครียด และวิธีเผชิญปัญหาทางการเรียนของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง กลุ่มที่ 4 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,274 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ปานกลาง และสูง มีวิธีการเผชิญปัญหาทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, การศึกษาของสดใส นิยมจันทร์ (2541 : 82-83) ทำการศึกษาศักยภาพด้านการเรียน ส่วนตัว สังคม และวิธีเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยศึกษากับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1,150 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, การศึกษาของเดิณศักดิ์ คทวณิช (2540 : 123) ทำการศึกษาดัชนีที่เกี่ยวกับปัญหาการเรียนและวิธีเผชิญปัญหาทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตกรุงเทพฯ โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,708 คน ผลการศึกษาพบว่า วิธีเผชิญปัญหาทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ขึ้นอยู่กับ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ส่วนใหญ่ใช้วิธีเผชิญปัญหาแบบบวมชอม, การศึกษาของ จรรยา เกษศรีสังข์ (2537 : 101-103) ทำการศึกษาวิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจจำนวน 316 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันใช้วิธีการเผชิญปัญหาด้านส่วนตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงใช้วิธีการมุ่งแก้ปัญหาด้านส่วนตัวต่างจากนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการศึกษาของสมัญญา เสี่ยงใส (2521 : 36) ทำการศึกษาความวิตกกังวลและวิธีลดความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 375 คน โดยกำหนดวิธีลดความวิตกกังวลสามแบบ ได้แก่ แบบเหตุผล แบบก้าวร้าว และแบบถอยหนี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงกับต่ำเลือกใช้วิธีการลดความวิตกกังวลด้านการเรียนกับอาชีพแต่ละวิธีแตกต่างกัน

นอกจากนี้ยังพบการศึกษาบางเรื่องที่ไม่พบความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อการเผชิญปัญหา เช่น การศึกษากรพินธุ์ วัฒนสุข (2542 : 69-72) ทำการศึกษานักศึกษาพยาบาลและวิธีเผชิญปัญหาการเรียนของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นพรัตน์วชิระ กรุงเทพมหานคร โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 116 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีวิธีเผชิญปัญหาการเรียนไม่แตกต่างกัน และการศึกษาของอุษา เชาวลิต (2540 : 180-181) ทำการศึกษานักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีศรีธัญญา ซึ่งทำการศึกษากับนักศึกษาชั้นปี 1-4 จำนวน 172 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ มีการเผชิญปัญหาไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้นปรากฏผลหลายประการแต่มีผลการศึกษาที่สำคัญประการหนึ่งที่พบว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผู้วิจัยจึงนำมาตั้งเป็นสมมติฐานข้อ 11 และ 12 ว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

6.3 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับการเผชิญปัญหา

จากการศึกษาในต่างประเทศโดยส่วนใหญ่พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับการเผชิญปัญหา ยกตัวอย่างเช่น การศึกษาของแพนซารีน (สินวล จำคำ. 2544 : 38 ; อ้างอิงจาก สุกัญญา คมสัน. 2540 ; Panzarine. 1985) ศึกษาการเผชิญปัญหาตามแนวคิดของลาซารัส พบว่าสภาพสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ทำให้บุคคลประเมินความรุนแรงของความเครียดแตกต่างกัน และทำให้วิธีเผชิญปัญหาแตกต่างกันไปด้วย สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ได้แก่ ระดับเศรษฐกิจ ถ้าระดับเศรษฐกิจต่ำ ก็จะทำให้การเผชิญปัญหามีประสิทธิภาพลดลง นั่นคือ ผู้ที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ ใช้วิธี

เผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และการศึกษาของลาซารัส (สึนวล จำคำ. 2544 : 38 ; อ้างอิงจาก สมจิต หนูเจริญกุล. 2534 ; citing Lazarus; & Folkman. 1984) กล่าวว่า เนื่องจากบุคคลที่มีระดับเศรษฐกิจดีจะมีทรัพย์สินเงินทองเป็นแหล่งประโยชน์ในการเอื้ออำนวยต่อการเผชิญปัญหา ช่วยให้บุคคลมีทางเลือกในการใช้วิธีแก้ไขปัญหามากขึ้น จึงมีโอกาสรสร้างพฤติกรรมที่เหมาะสม และสามารถลดความตึงเครียดทางอารมณ์ได้ดีกว่าบุคคลที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำกว่า นั่นคือ ผู้ที่มีระดับเศรษฐกิจสูงย่อมมีแนวโน้มใช้วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา

สำหรับในประเทศไทยก็พบความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจกับการเผชิญปัญหายกตัวอย่างเช่น การศึกษาของสดใส นิยมจันทร์ (2541 : 82-83) ทำการศึกษาปัญหาด้านการเรียนส่วนตัว สังคม และวิธีเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยศึกษากับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1,150 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, การศึกษาของสุกัญญา คมสัน (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีเผชิญภาวะเครียดกับระดับเศรษฐกิจของครอบครัวในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น โดยศึกษากับพนักงานรัฐวิสาหกิจในเขตจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 277 คน โดยใช้แบบสอบถามกลวิธีเผชิญปัญหาซึ่งปรับปรุงจากแบบสอบถามของจาโลวิก และใช้แนวคิดของคาร์เวอร์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีระดับเศรษฐกิจสูงกว่ามีแนวโน้มใช้กลวิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่าผู้ที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำกว่า, การศึกษาของเพ็ญศรี วรสมบัติ (2537 : บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการเผชิญปัญหากับระดับเศรษฐกิจในวัยรุ่นตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 402 คน ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามแนวคิดของลาซารัส ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นตอนต้นที่มีระดับเศรษฐกิจสูงกว่า มีพฤติกรรมเผชิญความเครียดดีกว่าวัยรุ่นตอนต้นที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำกว่า นั่นคือ ผู้ที่มีระดับเศรษฐกิจสูงมีแนวโน้มใช้วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา และการศึกษาของนริศว์ ปารมภ์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับลักษณะการเผชิญปัญหาของนักเรียนวัยรุ่น ในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร จำนวน 367 คน ผลการศึกษาพบว่ารายได้ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับลักษณะการเผชิญปัญหาแบบทำร้ายตนเอง แบบหลีกเลี่ยงโดยโทษตนเอง และแบบปฏิเสธโดยสิ้นเชิง

นอกจากนี้ยังมีผลการศึกษาที่แตกต่างออกไป เช่น การศึกษาของนิตดา พงศ์พาชำนาญเวช (2535 : 96) ที่ได้ศึกษาความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี โดยศึกษาการเผชิญปัญหา 3 แบบ ได้แก่ แบบสู้ แบบยอมขอม และแบบถอยหนี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง ปานกลาง และต่ำ มีคะแนนการเผชิญปัญหาไม่แตกต่างกัน

เนื่องจากการศึกษาส่วนใหญ่พบว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงจะมีวิธีการเผชิญปัญหาแบบที่ได้ประโยชน์ นั่นคือ แบบมุ่งแก้ไขปัญหา สูงกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ฉะนั้นผู้วิจัยจึงนำผลที่ได้มาตั้งเป็นสมมติฐานข้อ 13 และ 14 ว่านิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงใช้การเผชิญ

ปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่านิสิตที่ครอบครัวยังมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ และนิสิตที่ครอบครัวยังมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มากกว่านิสิตที่ครอบครัวยังมีฐานะทางเศรษฐกิจสูง

6.4 อาชีพของผู้ปกครองกับการเผชิญปัญหา

มีผู้ทำการศึกษาถึงความเกี่ยวข้องระหว่างอาชีพของผู้ปกครองกับการเผชิญปัญหา อย่างในการศึกษาของนิตดา พงศ์พานานาญเวช (2535 : 96) ที่ได้ศึกษาความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี โดยศึกษาการเผชิญปัญหา 3 แบบ ได้แก่ แบบสู้ แบบยอม และแบบถอยหนี ผลการศึกษาเป็นที่น่าสนใจเมื่อพบว่านักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพในกลุ่มรับราชการและทำงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มค้าขายและทำธุรกิจส่วนตัว และกลุ่มรับจ้าง มีคะแนนการเผชิญปัญหาไม่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตามถึงแม้ผลการศึกษาเพียงหนึ่งเดียวจะพบว่าไม่มีความเกี่ยวข้องกันระหว่างอาชีพของผู้ปกครองกับการเผชิญปัญหา แต่ในความคิดของผู้วิจัย คิดว่าผู้ปกครองที่มีระดับอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญสูงน่าจะได้รับรายได้สูงกว่าผู้ปกครองที่มีระดับอาชีพที่ใช้ความรู้ความสามารถน้อยกว่า จากผลการศึกษาที่พบถึงความเกี่ยวข้องระหว่างระดับเศรษฐกิจกับวิธีเผชิญปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้ว น่าจะสรุปไปถึงอาชีพของผู้ปกครองได้ กล่าวคือ นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพระดับสูง มีฐานะเศรษฐกิจดี มีแนวโน้มจะใช้วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพระดับล่าง มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

จากแนวคิดเชื่อมโยงของผู้วิจัย ผู้วิจัยคาดว่าอาชีพของผู้ปกครองเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเผชิญปัญหาของนิสิต จึงนำมาตั้งเป็นสมมติฐานข้อ 15 และ 16 ว่า นิสิตที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญสูงใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่านิสิตที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญสูง และนิสิตที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญสูงใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มากกว่านิสิตที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญสูง

6.5 ความคาดหวังในการเรียนของผู้เรียนกับการเผชิญปัญหา

จากการค้นคว้าของผู้วิจัยพบว่ามีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังของผู้เรียนกับการเผชิญปัญหาเพียงเรื่องเดียว นั่นคือ การศึกษาของนิตดา พงศ์พานานาญเวช (2535 : 96) ที่ได้ศึกษาความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี โดยศึกษาการเผชิญปัญหา 3 แบบ ได้แก่ แบบสู้ แบบยอม และแบบถอยหนี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีความคาดหวังสูง ปานกลาง และต่ำ มีคะแนนการเผชิญปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่มีความคาดหวังสูง มีคะแนนการเผชิญปัญหามากกว่านักเรียนที่มีความคาดหวังปานกลาง และมากกว่านักเรียนที่มีความคาดหวังต่ำ และนักเรียนที่มีความคาดหวังปานกลางมีคะแนนการเผชิญปัญหามากกว่านักเรียนที่มีความคาดหวังต่ำ

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษานโยบาย พงศพชาญาณเวช มาเป็นข้อมูลในการตั้งสมมติฐานข้อ 17 และ 18 ว่า นิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติใช้การเผชิญปัญหาแบบแก้มูกแก๊วไขปัญหามากกว่านิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติ และนิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติใช้การเผชิญปัญหาแบบมูกแก๊วไขอารมณ์มากกว่านิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ

6.6 ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครองกับการเผชิญปัญหา

มีการศึกษาเพียงเรื่องเดียวที่ผู้วิจัยค้นคว้ามาได้ที่จะใช้อ้างอิงได้ว่า ระดับความคาดหวังของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการเผชิญปัญหา นั่นคือ การศึกษาของนิดา พงศพชาญาณเวช (2535 : 96) ที่ได้ศึกษาความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี โดยศึกษาการเผชิญปัญหา 3 แบบ ได้แก่ แบบสู้ แบบยอมยอม และแบบถอยหนี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังสูง ปานกลาง และต่ำ มีคะแนนการเผชิญปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังสูงมีคะแนนการเผชิญปัญหามากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังปานกลาง และมากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่ำ ส่วนนักเรียนที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังปานกลางกับนักเรียนที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่ำ มีคะแนนการเผชิญปัญหาไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำผลการศึกษานโยบาย พงศพชาญาณเวช มาตั้งสมมติฐานข้อ 19 และ 20 ว่า นิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติใช้การเผชิญปัญหาแบบมูกแก๊วไขปัญหามากกว่านิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติ และนิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติใช้การเผชิญปัญหาแบบมูกแก๊วไขอารมณ์มากกว่านิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ

6.7 สัมพันธภาพในครอบครัวกับการเผชิญปัญหา

การศึกษาส่วนหนึ่งพบว่ามีความเกี่ยวข้องกันระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการเผชิญปัญหา ยกตัวอย่างเช่น การศึกษาของจรรยา เกษศรีสังข์ (2537 : 101-103) ทำการศึกษาวิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจจำนวน 316 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีบรรยากาศในครอบครัวต่างกันใช้วิธีการเผชิญปัญหาด้านการเรียนภาคทฤษฎี ด้านการเรียนภาคปฏิบัติ ด้านส่วนตัว และด้านสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แต่การศึกษาบางส่วนไม่พบความเกี่ยวข้องระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการเผชิญปัญหา ยกตัวอย่างเช่น การศึกษาของอุษา เชาวลิต (2540 : 180-181) ทำการศึกษัจจัยบางประการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเผชิญปัญหาของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรีรัษฎา ซึ่งทำการศึกษากับนักศึกษาชั้นปี 1-4 จำนวน 172 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีบรรยากาศในครอบครัวดี ปานกลาง และไม่ดี มีการเผชิญปัญหาไม่แตกต่างกัน

เนื่องจากผู้วิจัยเคยกล่าวไปแล้วว่า การอบรมเลี้ยงดูที่ดีย่อมนำมาซึ่งสัมพันธภาพของครอบครัวที่ดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการค้นคว้าต่อไปถึงการอบรมเลี้ยงดูกับวิธีเผชิญปัญหา เพื่อนำ

ข้อมูลที่ได้มาเชื่อมโยงกับสัมพันธภาพในครอบครัว ซึ่งมีการศึกษาดังนี้ เช่น การศึกษาของ สมัญญา เสียงใส (2521 : 35) ทำการศึกษาความวิตกกังวลและวิธีลดความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 375 คน โดยกำหนดวิธีลดความวิตกกังวลสามแบบ ได้แก่ แบบเหตุผล แบบก้าวร้าว และแบบถอยหนี ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องพบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความอบอุ่นเลือกใช้วิธีลดความวิตกกังวลด้านส่วนตัวและด้านการเรียนกับอาชีพแตกต่างกับนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบไม่ให้ความอบอุ่น

จากการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยคิดว่าสัมพันธภาพในครอบครัวเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเผชิญปัญหาของนิสิต ผู้วิจัยจึงนำมาตั้งเป็นสมมติฐานข้อ 21 และ 22 ว่า นิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดีใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่านิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดี และนิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดีใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มากกว่านิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดี

7. ความวิตกกังวลกับการเผชิญปัญหา

จากการศึกษาของนิตดา พงศ์พานานาญเวช (2535 : 97) ที่ได้ศึกษาความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี โดยศึกษาการเผชิญปัญหา 3 แบบ ได้แก่ แบบสู้ แบบยอมขอม และแบบถอยหนี ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องระหว่างตัวแปรความวิตกกังวลในการศึกษาต่อการเผชิญปัญหา พบว่า นักเรียนที่มีความวิตกกังวลในการศึกษาต่อสูงมีคะแนนการเผชิญปัญหาน้อยกว่านักเรียนที่มีความวิตกกังวลในการศึกษาต่อปานกลาง และน้อยกว่านักเรียนที่มีความวิตกกังวลในการศึกษาต่อดำ ส่วนนักเรียนที่มีความวิตกกังวลในการศึกษาต่อปานกลางกับนักเรียนที่มีความวิตกกังวลต่ำมีคะแนนการเผชิญปัญหาไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาไปสอดคล้องกับการศึกษาของสมัญญา เสียงใส (2521 : 35) ทำการศึกษาความวิตกกังวลและวิธีลดความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 375 คน โดยกำหนดวิธีลดความวิตกกังวลสามแบบ ได้แก่ แบบเหตุผล แบบก้าวร้าว และแบบถอยหนี ผลการศึกษาพบว่าความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิธีลดความวิตกกังวลแบบก้าวร้าวและถอยหนี กล่าวคือ ผู้ที่มีความวิตกกังวลสูงจะลดความวิตกกังวลแบบก้าวร้าวและถอยหนีมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ยังพบว่าความวิตกกังวลไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้วิธีลดความวิตกกังวลแบบใช้เหตุผล

จากผลการศึกษาของนิตดา พงศ์พานานาญเวช และ สมัญญา เสียงใส พบว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันระหว่างความวิตกกังวลในการเรียนกับการเผชิญปัญหา ผู้วิจัยจึงนำไปตั้งเป็นสมมติฐานข้อ 23 ว่า ความวิตกกังวลในการเรียนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา แต่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์

และจากการค้นคว้าถึงผลการศึกษาตามที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด ผู้วิจัยคาดว่าตัวแปรด้าน เพศ คณะ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพในครอบครัว น่าจะส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนและการเผชิญปัญหาของนิสิตชั้นปี 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร รวมทั้งความวิตกกังวลในการเรียนน่าจะมี ความสัมพันธ์กับการเผชิญปัญหาทั้งสองรูปแบบของนิสิตชั้นปี 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตชั้นปี 2 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2547 จำนวนทั้งสิ้น 1,699 คน เป็น ชาย จำนวน 477 คน หญิง จำนวน 1,222 คน กลุ่มหนึ่งเป็นนิสิตจากคณะที่เรียนในสายวิทยาศาสตร์ จำนวน 617 คน ประกอบด้วย นิสิตจากคณะต่างๆ ดังนี้ คณะแพทยศาสตร์ จำนวน 97 คน คณะทันตแพทยศาสตร์ จำนวน 53 คน และคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 467 คน อีกกลุ่มเป็นนิสิตจากคณะที่เรียนในสายศิลปศาสตร์ จำนวน 1,082 คน ประกอบด้วยนิสิตจากคณะต่างๆ ดังนี้ คณะมนุษยศาสตร์ จำนวน 418 คน คณะสังคมศาสตร์ จำนวน 458 คน และคณะศิลปกรรมศาสตร์ จำนวน 206 คน

1.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตชั้นปี 2 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2547 จำนวนทั้งสิ้น 540 คน กลุ่มหนึ่งเป็นนิสิตจากคณะที่เรียนในสายวิทยาศาสตร์ จำนวน 247 คน ประกอบด้วยนิสิตจากคณะต่างๆ ดังนี้ คณะแพทยศาสตร์ จำนวน 39 คน คณะทันตแพทยศาสตร์ จำนวน 21 คน และคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 187 คน อีกกลุ่มเป็นนิสิตจากคณะที่เรียนในสายศิลปศาสตร์ จำนวน 293 คน ประกอบด้วยนิสิตจากคณะต่างๆ ดังนี้ คณะมนุษยศาสตร์ จำนวน 115 คน คณะสังคมศาสตร์ จำนวน 122 คน และคณะศิลปกรรมศาสตร์ จำนวน 56 คน

สำหรับการหากลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ประมาณจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดจากตารางประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยจะทำการคำนวณหาจำนวนนิสิตที่ต้องใช้ในแต่ละคณะ โดยคิดเป็นสัดส่วนดังต่อไปนี้ คณะที่เรียนในสายวิทยาศาสตร์จะใช้กลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 40 ของจำนวนนิสิตที่เรียนในสายวิทยาศาสตร์ และคณะที่เรียนในสายศิลปศาสตร์จะใช้กลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 27 ของจำนวนนิสิตที่เรียนในสาย

ศิลปศาสตร์ เพื่อให้ได้จำนวนนิสิตจากคณะทั้งสองสายใกล้เคียงกัน และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายภายในชั้นเรียน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 5 ตอน คือ

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนิสิต ได้แก่ เพศ คณะที่เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และอาชีพของผู้ปกครอง ซึ่งมีลักษณะดังนี้

เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

คณะ.....วิชาเอก.....

คะแนนเฉลี่ยสะสมครั้งสุดท้าย

รายได้ของผู้ปกครองเฉลี่ยต่อเดือน

อาชีพของผู้ปกครอง

☐ รับราชการ	โปรดระบุตำแหน่งหรือลักษณะงาน
☐ ทำงานรัฐวิสาหกิจ	โปรดระบุตำแหน่งหรือลักษณะงาน
☐ รับจ้างบริษัทเอกชน	โปรดระบุตำแหน่งหรือลักษณะงาน
☐ ธุรกิจส่วนตัว	โปรดระบุตำแหน่งหรือลักษณะงาน
☐ ค้าขาย	โปรดระบุตำแหน่งหรือลักษณะงาน
☐ เกษตรกร / กสิกร	โปรดระบุตำแหน่งหรือลักษณะงาน
☐ อื่น ๆ	โปรดระบุตำแหน่งหรือลักษณะงาน

2.2 แบบสอบถามวัดความวิตกกังวลในการเรียน

ลักษณะเครื่องมือ เป็นแบบวัดความวิตกกังวลในการเรียน มีจำนวน 20 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อ ประกอบด้วยข้อความและมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงระดับเดียว จาก “ไม่จริงเลย” ถึง “จริงที่สุด”

การสร้างเครื่องมือ แบบวัดนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองตามคำแนะนำของความวิตกกังวลที่กำหนดไว้โดย Cattell

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ มีลำดับดังต่อไปนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวล เพื่อกำหนดความหมาย และกำหนดข้อความที่ใช้วัดความวิตกกังวลในการเรียน

2. กำหนดนิยามปฏิบัติการของความวิตกกังวลในการเรียน โดยนำมาจากนิยามที่สรุปโดย อัมพล โอง์เคลือบ (2515) ซึ่งได้มาจากแนวคิดของ Cattell

3. สร้างข้อความให้สอดคล้องกับค่านิยามปฏิบัติการ ซึ่งครอบคลุมลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงความวิตกกังวล มีจำนวน 20 ข้อ ซึ่งลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

4. ให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ คือ รศ.ดร.นวลละออ สุภาผล ตรวจสอบแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เพื่อพิจารณาว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตรงกับนิยามปฏิบัติการของตัวแปรหรือไม่ แล้วนำผลการตรวจมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

การให้คะแนนแบบวัด

สำหรับข้อความเชิงบวก ได้แก่ ข้อ 1, 2, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 19, 20

ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน
ไม่จริง	ให้	2	คะแนน
จริง	ให้	3	คะแนน
จริงที่สุด	ให้	4	คะแนน

สำหรับข้อความเชิงลบ ได้แก่ ข้อ 3, 4, 8, 13, 17, 18

ไม่จริงเลย	ให้	4	คะแนน
ไม่จริง	ให้	3	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน

การรวมคะแนนและการแปลความหมาย คะแนนแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าตั้งแต่ 20-80 คะแนน สำหรับผู้ที่ได้คะแนนในแต่ละข้อเท่ากับ 4 คะแนน หมายความว่า ผู้นั้นมีอาการที่บ่งบอกถึงความวิตกกังวลในการเรียนมากที่สุด แต่ผู้ที่ได้คะแนนในแต่ละข้อเท่ากับ 1 คะแนน หมายความว่าผู้นั้นไม่มีอาการที่บ่งบอกถึงความวิตกกังวลในการเรียนเลย

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดความวิตกกังวลในการเรียน

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	จริง	จริงที่สุด
00. ข้าพเจ้ารู้สึกตื่นเต้น เวลาที่ต้องออกไปนำเสนอหน้าชั้นเรียน				
01. ข้าพเจ้ามักจะทำตัวรุกรูกรุน เวลาออกไปนำเสนอหน้าชั้นเรียน				

คุณภาพของเครื่องมือ

หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยเลือกเฉพาะข้อที่ได้คะแนน t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป มาใช้ในการวิเคราะห์ผล ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่า แบบสอบถามวัดความวิตกกังวลในการเรียนมีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 3.21-16.23 ซึ่งข้อความสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ ได้แก่ ข้อ 1-20 รวมแล้วแบบสอบถามฉบับนี้สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 20 ข้อ

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้แล้วข้างต้นมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่าแบบสอบถามวัดความวิตกกังวลในการเรียนฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76

2.3 แบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหา

ลักษณะเครื่องมือ เป็นแบบวัดการเผชิญปัญหา 2 ด้าน คือ การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา และการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ แบบวัดนี้เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงระดับเดียว จาก “ไม่จริงเลย” ถึง “จริงที่สุด” ซึ่งแบบวัดการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา และแบบวัดการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ ประกอบด้วยคำถามด้านละ 20 ข้อ รวมทั้งสิ้น 40 ข้อ

การสร้างเครื่องมือ แบบวัดการเผชิญปัญหานี้ ผู้วิจัยได้นำแบบวัดการเผชิญปัญหาของคุณสินวล จำคำ มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งคุณสินวลได้แปลมาจากแบบวัดการเผชิญปัญหาของคาร์เวอร์ (Carver, 1989) ซึ่งทางผู้วิจัยเลือกมาศึกษาเพียง 2 ด้าน คือ ด้านการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา และด้านการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษาเพียงสองด้านแต่ไม่ได้ศึกษาด้านการเผชิญปัญหาแบบได้ประโยชน์น้อย เป็นเพราะผู้วิจัยมองว่าการวิจัยครั้งนี้สามารถศึกษาถึงการเผชิญปัญหาแค่เพียงสองด้าน คือ ด้านการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา และด้านการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ ก็สามารถทดสอบสมมติฐานได้ครอบคลุมเพียงพอแล้ว โดยไม่จำเป็นต้องนำด้านการเผชิญปัญหาแบบได้ประโยชน์น้อยมาเป็นอีกตัวแปรเพื่อใช้ทดสอบสมมติฐาน เพราะจะทำให้การวิจัยมีความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกแบบวัดการเผชิญปัญหาของคุณสินวล จำคำ มาใช้เพียงสองส่วน คือ ส่วนที่ใช้วัดการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา และส่วนที่ใช้วัดการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์

การให้คะแนนแบบวัด

ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน
ไม่จริง	ให้	2	คะแนน
จริง	ให้	3	คะแนน
จริงที่สุด	ให้	4	คะแนน

การรวมคะแนน ผู้วิจัยรวมคะแนนเป็นรายด้าน โดยการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา และการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ แต่ละด้านมีคะแนนระหว่าง 20-80 คะแนน

ความหมายของคะแนน สำหรับการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา ผู้ที่ได้คะแนนในแต่ละข้อเท่ากับ 4 คะแนน แสดงว่า ผู้นั้นเลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามาก แต่ผู้ที่ได้คะแนนในแต่ละข้อเท่ากับ 1 คะแนน แสดงว่า ผู้นั้นไม่ได้เลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาเลย สำหรับการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ ผู้ที่ได้คะแนนในแต่ละข้อเท่ากับ 4 คะแนน แสดงว่า ผู้นั้นเลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มาก แต่ผู้ที่ได้คะแนนในแต่ละข้อเท่ากับ 1 คะแนน แสดงว่า ผู้นั้นไม่ได้เลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์เลย

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหา

คำตอบ					
ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		ไม่ จริง เลย	ไม่ จริง	จริง	จริง ที่สุด
00	การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา ข้าพเจ้ากระทำการสิ่งต่างๆที่ควรกระทำเพื่อแก้ไขปัญหานั้น เพิ่มขึ้นจากกิจกรรมอื่นที่ทำตามปกติ				

คำตอบ					
ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		ไม่จริงเลย	ไม่จริง	จริง	จริงที่สุด
00	การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ ข้าพเจ้าเชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์สามารถช่วยได้				

คุณภาพของเครื่องมือ

หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยเลือกเฉพาะข้อที่ได้คะแนน t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป มาใช้ในการวิเคราะห์ผล ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่า แบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 4.67-11.41 ซึ่งข้อความที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ ได้แก่ ข้อ 1-20 รวมแล้วแบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 1.77-13.47 ซึ่งข้อความที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ ได้แก่

ข้อ 21-40 รวมแล้วแบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 20 ข้อ

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้แล้วข้างต้นมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่าแบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 และแบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.68

2.4 แบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียน

ลักษณะเครื่องมือ เป็นแบบวัดความคาดหวังในการเรียน มีจำนวน 30 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อประกอบด้วยข้อความและมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงระดับเดียว จาก “ไม่จริงเลย” ถึง “จริงที่สุด” ซึ่ง 15 ข้อแรกเป็นแบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียนของนิสิต และ 15 ข้อสุดท้ายเป็นแบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง

การสร้างเครื่องมือ แบบวัดนี้เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามค่านิยมปฏิบัติการที่ผู้วิจัยสรุปไว้

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ มีลำดับดังต่อไปนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวัง เพื่อกำหนดความหมาย และกำหนดข้อความที่ใช้วัดความคาดหวังในการเรียน
2. กำหนดนิยามปฏิบัติการของความคาดหวังในการเรียน
3. สร้างข้อความให้สอดคล้องกับค่านิยมปฏิบัติการ มีจำนวน 30 ข้อ ซึ่ง 15 ข้อแรกเป็นแบบวัดความคาดหวังในการเรียนของนิสิต และ 15 ข้อสุดท้ายเป็นแบบวัดความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ
4. ให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ คือ รศ.ดร.นวลละออ สุภาพล ตรวจสอบแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เพื่อพิจารณาว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตรงกับนิยามปฏิบัติการของตัวแปรหรือไม่ แล้วนำผลการตรวจมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

การให้คะแนนแบบวัด

สำหรับข้อความเชิงบวก ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 5, 6, 8, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 25, 26, 27, 28, 30

ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน
ไม่จริง	ให้	2	คะแนน
จริง	ให้	3	คะแนน
จริงที่สุด	ให้	4	คะแนน

สำหรับข้อความเชิงลบ ได้แก่ ข้อ 4, 7, 9, 12, 22, 23, 24, 29

ไม่จริงเลย	ให้	4	คะแนน
ไม่จริง	ให้	3	คะแนน
จริงมาก	ให้	2	คะแนน
จริงมากที่สุด	ให้	1	คะแนน

การรวมคะแนน ผู้วิจัยรวมคะแนนในแต่ละแบบวัด โดยแบบวัดความคาดหวังในการเรียนของนิสิต และแบบวัดความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง แต่ละแบบวัดมีคะแนนระหว่าง 15-60 คะแนน

ความหมายของคะแนน สำหรับแบบวัดความคาดหวังในการเรียนของนิสิต ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง แสดงว่า ผู้นั้นอยู่ในกลุ่มที่มีความคาดหวังในการเรียนสูง ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง แสดงว่า ผู้นั้นอยู่ในกลุ่มที่มีความคาดหวังในการเรียนต่ำ สำหรับแบบวัดความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง แสดงว่า ผู้ปกครองของนิสิตผู้นั้นอยู่ในกลุ่มที่มีความคาดหวังในการเรียนสูง ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง แสดงว่า ผู้ปกครองของนิสิตผู้นั้นอยู่ในกลุ่มที่มีความคาดหวังในการเรียนต่ำ

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียน

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	จริง	จริงที่สุด
ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต 00. ข้าพเจ้ามีความคิดอยู่เสมอว่า ข้าพเจ้าจะได้รับเกียรติยศเมื่อสำเร็จการศึกษา				
ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง 01. ผู้ปกครองตั้งเป้าไว้ว่า ข้าพเจ้าจะต้องได้รับเกียรติยศเมื่อสำเร็จการศึกษา				

คุณภาพของเครื่องมือ

หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยเลือกเฉพาะข้อที่ได้คะแนน t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป มาใช้ในการวิเคราะห์ผล ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่า แบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียนของนิสิตมีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 3.43-13.83 ซึ่งข้อความที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ ได้แก่ ข้อ 1-15 รวมแล้วแบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียนของนิสิตสามารถนำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 15 ข้อ และแบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียนของ

ผู้ปกครองมีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 6.10-24.10 ซึ่งข้อความที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ ได้แก่ ข้อ 16-30 รวมแล้วแบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครองสามารถนำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 15 ข้อ

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้แล้วข้างต้นมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่าแบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียนของนิสิตมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.70 และแบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครองมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

2.5 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว

ลักษณะเครื่องมือ เป็นแบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว มีจำนวน 15 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อประกอบด้วยข้อความและมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงระดับเดียว จาก “ไม่จริงเลย” ถึง “จริงที่สุด”

การสร้างเครื่องมือ แบบวัดนี้เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามค่านิยมปฏิบัติการที่ผู้วิจัยสรุปไว้

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ มีลำดับดังต่อไปนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัว เพื่อกำหนดความหมาย และกำหนดข้อความที่ใช้วัดสัมพันธภาพในครอบครัว

2. กำหนดนิยามปฏิบัติการของสัมพันธภาพในครอบครัว โดยยึดตามแนวคิดของ กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ

3. สร้างข้อความให้สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ มีจำนวน 15 ข้อ

4. ให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ คือ รศ.ดร.นวลละออ สุภาพล ตรวจสอบแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เพื่อพิจารณาว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตรงกับนิยามปฏิบัติการของตัวแปรหรือไม่ แล้วนำผลการตรวจมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

การให้คะแนนแบบวัด

สำหรับข้อความเชิงบวก ได้แก่ ข้อ 1, 3, 5, 7, 8, 9, 14, 15

ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน
ไม่จริง	ให้	2	คะแนน
จริง	ให้	3	คะแนน
จริงที่สุด	ให้	4	คะแนน

สำหรับข้อความเชิงลบ ได้แก่ ข้อ 2, 4, 6, 10, 11, 12, 13

ไม่จริงเลย	ให้	4	คะแนน
ไม่จริง	ให้	3	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน

การรวมคะแนน คะแนนรวมของแต่ละคนจะมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 15-60 คะแนน

ความหมายของคะแนน สำหรับแบบวัดฉบับนี้ ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง แสดงว่า ผู้นั้นมีสัมพันธภาพในครอบครัวดี ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง แสดงว่า ผู้นั้นมีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	จริง	จริงที่สุด
00. ครอบครัวของข้าพเจ้ามักหาเวลาว่างเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันเสมอ				
01. ข้าพเจ้าไม่มีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นต่อสมาชิกในครอบครัว				

คุณภาพของเครื่องมือ

หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยเลือกเฉพาะข้อที่ได้คะแนน t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป มาใช้ในการวิเคราะห์ผล ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่า แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัวมีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 9.39-19.61 ซึ่งข้อความที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ ได้แก่ ข้อ 1-15 รวมแล้วแบบสอบถามฉบับนี้สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 15 ข้อ

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้แล้วข้างต้นมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่าแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัวฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ติดต่อเจ้าหน้าที่ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการออกจดหมายสำหรับติดต่อหน่วยงานในการขอเก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัย

2. นำจดหมายที่ออกจากทางบัณฑิตวิทยาลัยยื่นให้กับทางสำนักเลขานุการคณะทั้งหกคณะ ประกอบด้วย คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อให้คณบดีของแต่ละคณะอนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากนิสิตได้

3. ติดต่อเจ้าหน้าที่ของแต่ละคณะที่ได้รับมอบหมายจากคณบดีให้ประสานงานร่วมกับผู้วิจัยในการเก็บข้อมูล

4. สำหรับการเก็บข้อมูลจากนิสิตคณะวิทยาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากนิสิตในชั้นเรียนที่เลือกไว้ โดยติดต่ออาจารย์ผู้สอนล่วงหน้าก่อนเข้าไปเก็บข้อมูลในชั้นเรียน สำหรับการเก็บข้อมูลจากนิสิตคณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของแต่ละคณะในการแจกแบบสอบถามแก่นิสิตเอง ซึ่งผู้วิจัยจะเข้าไปติดต่อขอรับแบบสอบถามคืนในภายหลัง

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาทั้งหมดทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และให้คะแนน เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในโอกาสต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว คะแนนความวิตกกังวลในการเรียน คะแนนการเผชิญปัญหาแต่ละวิธี คะแนนการความคาดหวังในการเรียนของนิสิต คะแนนความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง และคะแนนสัมพันธภาพในครอบครัว

2. ใช้สถิติค่าที (t – test) ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ถึงข้อ 22

3. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 23

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

2.2 ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนและการเผชิญปัญหา
จำแนกตามตัวแปรเพศ คณะที่เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
อาชีพของผู้ปกครอง ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง
และสัมพันธภาพในครอบครัว

2.3 ตอนที่ 3 ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลในการเรียนกับการ
เผชิญปัญหา

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญในการแจกแจงแบบ t
P	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มไว้ แบบสอบถามที่ได้รับกลับมาและมีความสมบูรณ์ โดยจำแนกตามคณะต่างๆ

คณะ	กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มไว้ (คน)	แบบสอบถามที่ได้รับกลับมาและมีความสมบูรณ์	
		จำนวน (ฉบับ)	ร้อยละ
แพทยศาสตร์	39	24	61.54
ทันตแพทยศาสตร์	21	13	61.90
วิทยาศาสตร์	187	187	100.00
มนุษยศาสตร์	115	115	100.00
สังคมศาสตร์	122	118	96.72
ศิลปศาสตร์	56	52	92.86
รวม	540	509	94.26

จากตาราง 1 แสดงว่าแบบสอบถามที่ผู้วิจัยส่งให้นิสิตคณะวิทยาศาสตร์และคณะมนุษยศาสตร์ทำ แล้วได้รับกลับมาและมีความสมบูรณ์ครบถ้วน ในขณะที่แบบสอบถามที่ผู้วิจัยส่งให้นิสิตคณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ทำ แล้วได้รับกลับมาและมีความสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 61.54, 61.90, 96.72 และ 92.86 ตามลำดับ ซึ่งรวมแล้วแบบสอบถามที่ส่งให้นิสิตแต่ละคณะทำ แล้วได้รับกลับมาและมีความสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 94.26

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรทางชีวสังคม

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	156	30.65
- หญิง	353	69.35
2. คณะที่เรียน		
- คณะที่เรียนในสายวิทยาศาสตร์	224	44.01
- คณะที่เรียนในสายศิลปศาสตร์	285	55.99
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		
- สูง	254	49.90
- ต่ำ	255	50.10
4. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว		
- สูง	152	29.86
- ต่ำ	357	70.14
5. อาชีพของผู้ปกครอง		
- อาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก	268	52.65
- อาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก	241	47.35

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นถึงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเมื่อจำแนกตามตัวแปรทางชีวสังคม เมื่อจำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนิสิตชาย จำนวน 156 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 30.65 และเป็นนิสิตหญิงจำนวน 353 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 69.35 เมื่อจำแนกตามตัวแปรคณะที่เรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมาจากคณะที่เรียนในสายวิทยาศาสตร์ จำนวน 224 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 44.01 และมาจากคณะที่เรียนในสายศิลปศาสตร์ จำนวน 285 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 55.99 เมื่อจำแนกตามตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีจำนวน 254 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 49.90 และเป็นกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 255 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 50.10 เมื่อจำแนกตามตัวแปรฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่า มีกลุ่มตัวอย่างที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง จำนวน 152 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.86 และมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ จำนวน 357 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 70.14 เมื่อจำแนกตามตัวแปรอาชีพของผู้ปกครอง พบว่า กลุ่มตัวอย่าง

ที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก มีจำนวน 268 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 52.65 และกลุ่มตัวอย่างที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก มีจำนวน 241 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 47.35

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนและการเผชิญปัญหา จำแนกตามตัวแปรเพศ คณะที่เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพในครอบครัว

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนระหว่างนิสิตชายกับนิสิตหญิง

เพศ	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
ชาย	156	47.47	5.37	-2.09*	.037
หญิง	353	48.65	6.10		

*P < .05

จากตาราง 3 แสดงว่า นิสิตหญิงมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนระหว่างนิสิตที่เรียนในคณะสาย
วิทยาศาสตร์ กับ นิสิตที่เรียนในคณะสายศิลปศาสตร์

คณะ	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
สายวิทยาศาสตร์	224	49.29	5.78	3.45***	.001
สายศิลปศาสตร์	285	47.49	5.89		

***P < .001

จากตาราง 4 แสดงว่า นิสิตที่เรียนในคณะสายวิทยาศาสตร์มีความวิตกกังวลในการเรียน
สูงกว่านิสิตที่เรียนในคณะสายศิลปศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสอดคล้องกับ
สมมติฐานข้อ 2

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนระหว่างนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
กับ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
สูง	254	47.49	6.03	-3.06**	.002
ต่ำ	255	49.08	5.68		

**P < .01

จากตาราง 5 แสดงว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนระหว่างนิสิตที่ครอบครัวยุติฐานะทางเศรษฐกิจสูง กับ นิสิตที่ครอบครัวยุติฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
สูง	152	47.53	5.82	-1.88	.060
ต่ำ	357	48.61	5.91		

จากตาราง 6 แสดงว่า นิสิตที่ครอบครัวยุติฐานะทางเศรษฐกิจสูงมีความวิตกกังวลในการเรียนไม่แตกต่างจากนิสิตที่ครอบครัวยุติฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 4

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนระหว่างนิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก กับ นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก

อาชีพของผู้ปกครอง	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
อาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก	268	48.38	5.59	.39	.695
อาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก	241	48.18	6.24		

จากตาราง 7 แสดงว่า นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมากมีความวิตกกังวลในการเรียนไม่แตกต่างจากนิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 5

ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนระหว่างนิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติ กับ นิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ

ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
สูงกว่าระดับปกติ	274	50.16	5.41	8.20***	.000
ระดับปกติ	235	46.11	5.71		

***P < .001

จากตาราง 8 แสดงว่า นิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 6

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนระหว่างนิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติ กับ นิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ

ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
สูงกว่าระดับปกติ	256	49.41	5.46	4.38***	.000
ระดับปกติ	253	47.15	6.13		

***P < .001

จากตาราง 9 แสดงว่า นิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 7

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนระหว่างนิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดี กับ นิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดี

สัมพันธภาพในครอบครัว	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
ดี	254	47.19	5.90	-4.27***	.000
ไม่ดี	255	49.38	5.71		

***P < .001

จากตาราง 10 แสดงว่า นิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดีมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 8

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาระหว่างนิสิตชาย กับ นิสิตหญิง

เพศ	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
ชาย	156	58.41	5.24	1.75	.060
หญิง	353	57.58	4.31		

จากตาราง 11 แสดงว่า นิสิตชายใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่านิสิตหญิง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 9

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ระหว่างนิสิตชาย กับ นิสิตหญิง

เพศ	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
ชาย	156	50.58	5.10	-1.87	.063
หญิง	353	51.42	4.50		

จากตาราง 12 แสดงว่า นิสิตชายใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างจาก นิสิตหญิง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 10

ตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาระหว่างนิสิตที่เรียนในคณะสาย วิทยาศาสตร์ กับ นิสิตที่เรียนในคณะสายศิลปศาสตร์

คณะ	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
สายวิทยาศาสตร์	224	57.51	4.29	-1.39	.164
สายศิลปศาสตร์	285	58.08	4.87		

จากตาราง 13 แสดงว่า นิสิตที่เรียนในคณะสายวิทยาศาสตร์ใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาไม่แตกต่างจากนิสิตที่เรียนในคณะสายศิลปศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้ดำเนินการตั้งสมมติฐานไว้ในบทที่ 2

ตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ระหว่างนิสิตที่เรียนในคณะสายวิทยาศาสตร์ กับ นิสิตที่เรียนในคณะสายศิลปศาสตร์

คณะ	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
สายวิทยาศาสตร์	224	51.26	4.63	.46	.650
สายศิลปศาสตร์	285	51.07	4.77		

จากตาราง 14 แสดงว่า นิสิตที่เรียนในคณะสายวิทยาศาสตร์ใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างจากนิสิตที่เรียนในคณะสายศิลปศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้ดำเนินการตั้งสมมติฐานไว้ในบทที่ 2

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาระหว่างนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
สูง	254	58.21	4.99	1.84	.066
ต่ำ	255	57.45	4.22		

จากตาราง 15 แสดงว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามิแตกต่างจากนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 11

ตาราง 16 ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ระหว่างนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
สูง	254	50.87	4.73	-1.39	.164
ต่ำ	255	51.45	4.68		

จากตาราง 16 แสดงว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างจากนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 12

ตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาระหว่างนิสิตที่ครอบครัวยุติฐานะทางเศรษฐกิจสูง กับ นิสิตที่ครอบครัวยุติฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
สูง	152	58.10	4.56	.85	.395
ต่ำ	357	57.71	4.66		

จากตาราง 17 แสดงว่า นิสิตที่ครอบครัวยุติฐานะทางเศรษฐกิจสูงใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามิแตกต่างจากนิสิตที่ครอบครัวยุติฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 13

ตาราง 18 ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ระหว่างนิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจสูง กับ นิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
สูง	152	51.32	4.91	.50	.614
ต่ำ	357	51.09	4.62		

จากตาราง 18 แสดงว่า นิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างจากนิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 14

ตาราง 19 ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาระหว่างนิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก กับ นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก

อาชีพของผู้ปกครอง	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
อาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก	268	58.21	4.61	1.95	.052
อาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก	241	57.41	4.63		

จากตาราง 19 แสดงว่า นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมากใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามาแตกต่างจากนิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 15

ตาราง 20 ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ระหว่างนิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก กับ นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก

อาชีพของผู้ปกครอง	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
อาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก	268	51.58	4.85	2.12*	.035
อาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก	241	50.70	4.51		

*P < .05

จากตาราง 20 แสดงว่า นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก ใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มากกว่านิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลที่ได้นี้ตรงข้ามกับสมมติฐานข้อ 16

ตาราง 21 ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาระหว่างนิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติ กับ นิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ

ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
สูงกว่าระดับปกติ	274	57.22	4.78	-3.23***	.000
ระดับปกติ	235	58.54	4.34		

***P < .001

จากตาราง 21 แสดงว่า นิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่านิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 17

ตาราง 22 ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ระหว่างนิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติ กับ นิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ

ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
สูงกว่าระดับปกติ	274	51.59	4.60	2.24	.026
ระดับปกติ	235	50.66	4.79		

*P < .05

จากตาราง 22 แสดงว่า นิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มากกว่านิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 18

ตาราง 23 ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาระหว่างนิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติ กับ นิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ

ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
สูงกว่าระดับปกติ	256	57.47	4.73	-1.78	.076
ระดับปกติ	253	58.20	4.50		

จากตาราง 23 แสดงว่า นิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาไม่แตกต่างจากนิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 19

ตาราง 24 ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ระหว่างนิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติ กับ นิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ

ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
สูงกว่าระดับปกติ	256	51.45	4.89	1.39	.165
ระดับปกติ	253	50.87	4.51		

จากตาราง 24 แสดงว่า นิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างจากนิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 20

ตาราง 25 ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาระหว่างนิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดี กับ นิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดี

สัมพันธภาพในครอบครัว	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
ดี	254	58.68	4.39	4.18***	.000
ไม่ดี	255	56.99	4.71		

***P < .001

จากตาราง 25 แสดงว่า นิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดีใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่านิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 21

ตาราง 26 ผลการเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ระหว่างนิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดี กับ นิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดี

สัมพันธภาพในครอบครัว	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ดี	254	51.24	4.50	.36	.720
ไม่ดี	255	51.09	4.91		

จากตาราง 26 แสดงว่า นิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดีใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างจากนิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดี ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 22

ตอนที่ 3 ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลในการเรียนกับการเผชิญปัญหา

ตาราง 27 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลในการเรียนกับการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาและการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์

ตัวแปร	ความวิตกกังวล ในการเรียน	การเผชิญปัญหา แบบมุ่งแก้ไขปัญหา	การเผชิญปัญหา แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์
ความวิตกกังวล ในการเรียน	1.000	-.105**	.143***
การเผชิญปัญหา แบบมุ่งแก้ไขปัญหา		1.000	.093*
การเผชิญปัญหา แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์			1.000

***P < .001

**P < .01

*P < .05

จากตาราง 27 แสดงว่า ความวิตกกังวลในการเรียนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งหมายความว่า นิสิตที่มีความวิตกกังวลในการเรียนมากจะใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาน้อย แต่นิสิตที่มีความวิตกกังวลในการเรียนน้อยจะใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามาก และจากตารางนี้ ยังแสดงให้เห็นว่า ความวิตกกังวลในการเรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งหมายความว่า นิสิตที่มีความวิตกกังวลในการเรียนมากจะใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มาก แต่นิสิตที่มีความวิตกกังวลในการเรียนน้อยจะใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์น้อย ซึ่งทั้งหมดสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 23

นอกจากนี้จากตาราง 27 ยังแสดงให้เห็นอีกว่า การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้ดำเนินการตั้งสมมติฐานข้อนี้ไว้ในบทที่ 2

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตชั้นปี 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตามตัวแปรเพศ ขณะที่เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพในครอบครัว
2. เพื่อเปรียบเทียบการเผชิญปัญหาของนิสิตชั้นปี 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตามตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพในครอบครัว
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลในการเรียนกับการเผชิญปัญหาแต่ละรูปแบบ

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญดังนี้

1. ผลการวิจัยในครั้งนี้จะช่วยให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง อาจารย์ ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนิสิตทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความวิตกกังวลในการเรียนและการเผชิญปัญหาของนิสิต เพื่อเกิดความเข้าใจร่วมกันอันจะนำไปสู่การหาแนวทางเพื่อช่วยลดความวิตกกังวลในการเรียน และช่วยให้อำนาจนำถึงการเผชิญปัญหาที่เหมาะสมแก่นิสิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผลการวิจัยในครั้งนี้จะช่วยให้นิสิตตระหนักถึงผลที่ตามมาของความวิตกกังวลในการเรียนและการเผชิญปัญหาที่ไม่เหมาะสม เพื่อช่วยให้นิสิตปรับระดับความวิตกกังวลในการเรียนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และเรียนรู้การเผชิญปัญหาที่มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้นิสิตประสบความสำเร็จในการเรียนได้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตชั้นปี 2 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2547 จำนวนทั้งสิ้น 1,699 คน เป็น ชาย จำนวน 477 คน หญิง จำนวน 1,222 คน กลุ่มหนึ่งเป็นนิสิตจากคณะที่เรียนในสายวิทยาศาสตร์ จำนวน 617 คน ประกอบด้วยนิสิต

จากคณะต่างๆ ดังนี้ คณะแพทยศาสตร์ จำนวน 97 คน คณะทันตแพทยศาสตร์ จำนวน 53 คน และคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 467 คน อีกกลุ่มเป็นนิสิตจากคณะที่เรียนในสายศิลปศาสตร์ จำนวน 1,082 คน ประกอบด้วยนิสิตจากคณะต่างๆ ดังนี้ คณะมนุษยศาสตร์ จำนวน 418 คน คณะสังคมศาสตร์ จำนวน 458 คน และคณะศิลปกรรมศาสตร์ จำนวน 206 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตชั้นปี 2 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2547 จำนวนทั้งสิ้น 540 คน กลุ่มหนึ่งเป็นนิสิตจากคณะที่เรียนในสายวิทยาศาสตร์ จำนวน 247 คน ประกอบด้วยนิสิตจากคณะต่างๆ ดังนี้ คณะแพทยศาสตร์ จำนวน 39 คน คณะทันตแพทยศาสตร์ จำนวน 21 คน และคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 187 คน อีกกลุ่มเป็นนิสิตจากคณะที่เรียนในสายศิลปศาสตร์ จำนวน 293 คน ประกอบด้วยนิสิตจากคณะต่างๆ ดังนี้ คณะมนุษยศาสตร์ จำนวน 115 คน คณะสังคมศาสตร์ จำนวน 122 คน และคณะศิลปกรรมศาสตร์ จำนวน 56 คน

สำหรับการหากลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ประมาณจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดจากตารางประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยจะทำการคำนวณหาจำนวนนิสิตที่ต้องใช้ในแต่ละคณะ โดยคิดเป็นสัดส่วนดังต่อไปนี้ คณะที่เรียนในสายวิทยาศาสตร์จะใช้กลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 40 ของจำนวนนิสิตที่เรียนในสายวิทยาศาสตร์ และคณะที่เรียนในสายศิลปศาสตร์จะใช้กลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 27 ของจำนวนนิสิตที่เรียนในสายศิลปศาสตร์ เพื่อให้ได้จำนวนนิสิตจากคณะทั้งสองสายใกล้เคียงกัน และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายภายในชั้นเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 เพศ แบ่งเป็น

1.1.1 เพศชาย

1.1.2 เพศหญิง

1.2 คณะที่เรียน แบ่งเป็น

1.2.1 คณะที่เรียนในสายวิทยาศาสตร์ ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์

1.2.2 คณะที่เรียนในสายศิลปศาสตร์ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์

- 1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งเป็น
 - 1.3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
 - 1.3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
- 1.4 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว แบ่งเป็น
 - 1.4.1 ฐานะทางเศรษฐกิจสูง
 - 1.4.2 ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ
- 1.5 อาชีพของผู้ปกครอง แบ่งเป็น
 - 1.5.1 กลุ่มอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก
 - 1.5.2 กลุ่มอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก
- 1.6 ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต แบ่งเป็น
 - 1.6.1 ความคาดหวังสูงกว่าระดับปกติ
 - 1.6.2 ความคาดหวังระดับปกติ
- 1.7 ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง แบ่งเป็น
 - 1.7.1 ความคาดหวังสูงกว่าระดับปกติ
 - 1.7.2 ความคาดหวังระดับปกติ
- 1.8 สัมพันธภาพในครอบครัว แบ่งเป็น
 - 1.8.1 สัมพันธภาพในครอบครัวดี
 - 1.8.2 สัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 2.1 ความวิตกกังวลในการเรียน
 - 2.2 การเผชิญปัญหา แบ่งเป็น
 - 2.2.1 การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา
 - 2.2.2 การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์

สมมติฐานทางการวิจัย

1. นิสิตหญิงมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตชาย
2. นิสิตที่เรียนในคณะสายวิทยาศาสตร์ มีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่เรียนในคณะสายศิลปศาสตร์
3. นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
4. นิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจสูง

- [illegible]

22. นิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดีใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มากกว่านิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดี

23. ความวิตกกังวลในการเรียนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา แต่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนิสิต ได้แก่ เพศ คณะที่เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และอาชีพของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามวัดความวิตกกังวลในการเรียน มี 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 3.21-16.23 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหา ประกอบด้วย แบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา 20 ข้อ และแบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ 20 ข้อ รวมทั้งหมดมี 40 ข้อ สำหรับแบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 4.67-11.41 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 สำหรับแบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 1.77-13.47 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.68

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียน ประกอบด้วย แบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียนของนิสิต 15 ข้อ และแบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง 15 ข้อ รวมทั้งหมด 30 ข้อ สำหรับแบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียนของนิสิตมีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 3.43-13.83 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.70 สำหรับแบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครองมีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 6.10-24.10 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว มี 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก t ตั้งแต่ 9.39-19.61 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ติดต่อเจ้าหน้าที่ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการออกจดหมายสำหรับติดต่อหน่วยงานในการขอเก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัย

2. นำจดหมายที่ออกจากทางบัณฑิตวิทยาลัยยื่นให้กับทางสำนักเลขานุการคณะทั้งหกคณะ ประกอบด้วย คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะ

มนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อให้คณบดีของแต่ละคณะอนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากนิสิตได้

3. ติดต่อเจ้าหน้าที่ของแต่ละคณะที่ได้รับมอบหมายจากคณบดีให้ประสานงานร่วมกับผู้วิจัยในการเก็บข้อมูล

4. สำหรับการเก็บข้อมูลจากนิสิตคณะวิทยาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากนิสิตในชั้นเรียนที่เลือกไว้ โดยติดต่ออาจารย์ผู้สอนล่วงหน้าก่อนเข้าไปเก็บข้อมูลในชั้นเรียน สำหรับการเก็บข้อมูลจากนิสิตคณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของแต่ละคณะในการแจกแบบสอบถามแก่นิสิตเอง ซึ่งผู้วิจัยจะเข้าไปติดต่อขอรับแบบสอบถามคืนในภายหลัง

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาทั้งหมดทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และให้คะแนน เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในโอกาสต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว คะแนนความวิตกกังวลในการเรียน คะแนนการเผชิญปัญหาแต่ละวิธี คะแนนการความคาดหวังในการเรียนของนิสิต คะแนนความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง และคะแนนสัมพันธภาพในครอบครัว

2. ใช้สถิติค่าที (t – test) ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ถึงข้อ 22

3. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 23

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. เปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตชั้นปี 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตามตัวแปรเพศ คณะที่เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพในครอบครัว

1.1 นิสิตหญิงมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 นิสิตที่เรียนในคณะสายวิทยาศาสตร์มีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่เรียนในคณะสายศิลปศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

1.3 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.4 นิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมีความวิตกกังวลในการเรียนไม่แตกต่างจากนิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

1.5 นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมากมีความวิตกกังวลในการเรียนไม่แตกต่างจากนิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก

1.6 นิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

1.7 นิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

1.8 นิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดีมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2. เปรียบเทียบการเผชิญปัญหาของนิสิตชั้นปี 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตามตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง ความคาดหวังในการเรียนของนิสิต ความคาดหวังในการเรียนของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพในครอบครัว

2.1 นิสิตชายใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาไม่แตกต่างจากนิสิตหญิง

2.2 นิสิตชายใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างจากนิสิตหญิง

2.3 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาไม่แตกต่างจากนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

2.4 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างจากนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

2.5 นิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาไม่แตกต่างจากนิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

2.6 นิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างจากนิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

2.7 นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมากใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาไม่แตกต่างจากนิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก

2.8 นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมากใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มากกว่านิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.9 นิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่านิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.10 นิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มากกว่านิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.11 นิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาไม่แตกต่างจากนิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ

2.12 นิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างจากนิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ

2.13 นิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดีใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่านิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.14 นิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดีใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างจากนิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดี

3. ความวิตกกังวลในการเรียนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ อภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. นิสิตหญิงมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะ เพศหญิงมีความอ่อนไหวทางอารมณ์มากกว่าเพศชาย อีกทั้งยังมีความรับผิดชอบและมุ่งมั่นในการทำสิ่งต่างๆ มากกว่าเพศชาย ดังนั้นจึงส่งผลให้เพศหญิงมีความวิตกกังวลสูงกว่าเพศชายในทุกด้าน รวมทั้งด้านการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยหลายฉบับ อาทิ เช่น การวิจัยของนิยดา พงศ์พาชำนาญเวช (2535 : 94) ที่ทำการศึกษาความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี พบว่า เด็กนักเรียนหญิงมีความวิตกกังวลในการศึกษาต่อมากกว่าเด็กนักเรียนชาย, การวิจัยของวรรณิ์ รักธรรม (2515 : 54-55) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความต้องการผลสัมฤทธิ์กับความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กไทยเชื้อชาติไทยและเด็กไทยเชื้อชาติจีน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ พบว่า เด็กหญิงมีความวิตกกังวลสูงกว่าเด็กชาย, การวิจัยของอำพล โองเคสิบ (2515 :

245) ที่ศึกษาความวิตกกังวล ความสามารถในการอ่าน และลักษณะอื่นบางประการของบุคลิกภาพ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ ปีที่ 7 พบว่า เด็กหญิงมีความวิตกกังวลสูงกว่าเด็กชาย, การวิจัยของวินิจ เกตุขำ (2515 : 75-76) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่กับความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นผู้นำ และความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดสุโขทัย พบว่า เด็กหญิงมีความวิตกกังวลสูงกว่าเด็กชาย และการวิจัยของวัลลภ กันทรพย (2513 : 111) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจเรียน ระดับความปรารถนาในการสอบ และความวิตกกังวลในการเรียนกับความสำเร็จในการสอบ โดยทำการศึกษากับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2512 ของวิทยาลัยครูและโรงเรียนฝึกหัดครูส่วนกลาง 4 แห่ง พบว่า นักเรียนหญิงมีค่าเฉลี่ยของความวิตกกังวลสูงกว่านักเรียนชาย เป็นต้น

2. นิสิตที่เรียนในคณะสายวิทยาศาสตร์มีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่เรียนในคณะสายศิลปศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้เกิดจากเหตุผลหลายประการ ประการแรก คือ ระดับความยากของเนื้อหาที่เรียนในแต่ละคณะจะมีความยากมากน้อยต่างกันไป จึงทำให้นิสิตที่เรียนในคณะสายวิทยาศาสตร์ที่มีเนื้อหาการเรียนการสอนที่ยากกว่ามีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่เรียนในคณะสายศิลปศาสตร์ที่มีเนื้อหาการเรียนการสอนที่ยากน้อยกว่า ประการที่สอง คือ ความพร้อมในการเรียน กล่าวคือ นิสิตบางคนไม่สามารถปรับตัวเข้ากับการเรียนในระดับอุดมศึกษาได้ ซึ่งจะพบมากในนิสิตที่เรียนในคณะสายวิทยาศาสตร์ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นิสิตที่ไม่มีความพร้อมมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่าปกติ ซึ่งจะพบได้มากในนิสิตที่เรียนในคณะสายวิทยาศาสตร์ อย่างไรก็ตามยังไม่มีการศึกษาวิจัยใดที่บ่งบอกให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่านิสิตที่เรียนในคณะสายวิทยาศาสตร์มีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่เรียนในคณะสายศิลปศาสตร์ แต่ก็มีการวิจัยบางฉบับที่มีผลการวิจัยที่ใกล้เคียงกันและสามารถอ้างถึงได้ นั่นคือ การวิจัยของปิยวรรณ เลิศพานิช (2542 : 147-149) ที่ได้ทำการศึกษาความเครียด สาเหตุของความเครียด และวิธีเผชิญปัญหาทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง กลุ่มที่ 4 จำนวน 1,274 คน ซึ่งผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องพบว่า นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์และแผนการเรียนศิลป์ทั่วไป มีระดับความเครียดทางการเรียนด้านพฤติกรรมแตกต่างกัน

3. นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีการปรับตัวทางการเรียนได้น้อยกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จึงทำให้นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยทั้งของไทยและต่างประเทศหลายฉบับ ดังนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของซูเทอร์แลนด์ (อุษา เชาวลิตร. 2540 : 89-90 ; อ้างอิงจาก Sutherland. 1952 : 353-358) ได้ศึกษานักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาเป็นรายบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการเรียน โดยแบ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ โดยอาศัยระดับสติปัญญาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง เพื่อศึกษาเปรียบเทียบอัตมโนทัศน์และลักษณะ

บุคลิกภาพบางด้านของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องพบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความวิตกกังวลสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สอดคล้องกับผลการวิจัยของเทเลอร์ (อุษา เชาวลิศ. 2540 : 90 ; อ้างอิงจาก Taylor. 1964 : 76-82) ได้ศึกษาสาเหตุของความไม่สอดคล้องระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับระดับสติปัญญาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำกว่าระดับความสามารถ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างทางด้านบุคลิกภาพของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าระดับความสามารถมีความวิตกกังวลน้อยกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมัญญา เสี่ยงใส (2521 : 43-44) ที่ได้ทำการศึกษาความวิตกกังวลและวิธีลดความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 375 คน ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีคะแนนความวิตกกังวลด้านส่วนตัวและด้านการเรียนกับอาชีพมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

4. นิสิตที่ครอบครัวยมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมีความวิตกกังวลในการเรียนไม่แตกต่างจาก นิสิตที่ครอบครัวยมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ทั้งนี้เหตุผลที่ทำให้การวิจัยไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะช่วงพิสัยของรายได้ของครอบครัวต่อเนื่องแตกต่างกันมาก กล่าวคือ รายได้ของครอบครัวต่อเนื่องต่ำสุดอยู่ที่ 2,500 บาท สูงสุดอยู่ที่ 1,000,000 บาท และค่าเฉลี่ยที่ใช้เป็นเกณฑ์แบ่งกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำอยู่ที่ 31,494 บาท จึงทำให้ค่าเฉลี่ยที่ได้สูงกว่าความเป็นจริง ซึ่งอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ส่งผลให้การวิจัยมีความคลาดเคลื่อน นอกจากนี้เหตุผลอื่นที่เป็นไปได้ อาจเกิดจากการที่เราไม่สามารถสรุปได้ในทันทีว่าการที่ครอบครัวของนิสิตที่อยู่ในครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยจะมีความเป็นอยู่ที่ยากลำบากกว่านิสิตที่อยู่ในครอบครัวที่มีรายได้สูงกว่าค่าเฉลี่ย เพราะรายได้สูง-ต่ำไม่ได้เป็นปัจจัยเพียงอย่างเดียวที่จะส่งผลต่อการดำเนินชีวิต ยังมีปัจจัยด้านอื่นๆ อีกที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น จำนวนสมาชิกในครอบครัว กล่าวคือ ถ้าเทียบในกลุ่มที่มีรายได้เท่ากัน แต่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่เท่ากัน ครอบครัวที่มีสมาชิกมากกว่าจะมีการดำเนินชีวิตที่ลำบากกว่า ครอบครัวที่มีสมาชิกน้อย หรือเกิดจากปัจจัยทางด้านสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว กล่าวคือ ครอบครัวที่มีสมาชิกเจ็บไข้ได้ป่วยมากจะส่งผลให้การใช้จ่ายฝืดเคืองกว่าครอบครัวที่มีสมาชิกแข็งแรงปราศจากโรคภัย เพราะรายได้จะหมดไปกับการรักษาพยาบาลมากกว่า และด้วยเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมานี้จะเป็นปัจจัยที่ทำให้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตามพบว่าการวิจัยบางฉบับที่มีผลการวิจัยที่สอดคล้องกัน คือ การวิจัยของนิยดา พงศ์พาชำนาญเวช (2535 : 95) ซึ่งทำการศึกษาความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง ปานกลาง และต่ำ มีความวิตกกังวลในการศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน

5. นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมากมีความวิตกกังวลในการเรียนไม่แตกต่างจากนิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก ทั้งนี้การที่ผลการวิจัยไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะอาชีพของผู้ปกครองถือเป็นปัจจัย

ภายนอกที่ไม่ส่งผลต่อความวิตกกังวลมากเท่ากับองค์ประกอบด้านความรู้สึกนึกคิดซึ่งถือเป็นปัจจัยภายในที่มีผลต่อความวิตกกังวลมากกว่า อีกทั้งนิสิตส่วนมากอาศัยอยู่ในสังคมเมือง ซึ่งเป็นสังคมที่ไม่ได้แบ่งชนชั้นทางสังคมด้วยอาชีพ จึงทำให้ปัจจัยด้านอาชีพของผู้ปกครองไม่ส่งผลต่อนิสิตที่อยู่ในเมืองมากนัก ในกรณีนิสิตที่มาจากต่างจังหวัดก็ไม่ได้อยู่ร่วมกับพ่อแม่ที่ยังคงอาศัยอยู่ภูมิลำเนาเดิม จึงทำให้ปัจจัยทางด้านอาชีพของผู้ปกครองไม่ส่งผลต่อนิสิตที่เป็นเด็กต่างจังหวัดมากนัก เช่นเดียวกัน และด้วยเหตุผลทั้งหมดนี้จึงทำให้นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมากมีความวิตกกังวลในการเรียนไม่แตกต่างจากนิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของนิยดา พงศ์พาชำนาญเวช (2535 : 95) ซึ่งทำการศึกษความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี ที่พบว่านักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพในกลุ่มรับราชการและทำงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มค้าขายและทำธุรกิจส่วนตัว และกลุ่มรับจ้าง มีความวิตกกังวลในการศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการวิจัยของชูชีพ อ่อนโคกสูง (2516 : 28-29) ที่ได้ทำการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง กับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าความวิตกกังวลของนักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกันไม่แตกต่างกัน

6. นิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้เพราะนิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติมักจะวางแผนด้านการเรียนเอาไว้สูงกว่าความเป็นจริงหรือสูงกว่าความสามารถของตน จึงส่งผลให้นิสิตมีความคาดหวังในการเรียนที่สูงตามไปด้วย และเมื่อนิสิตคาดหวังสูงมากเท่าไร ความวิตกกังวลก็จะสูงขึ้นตามไปด้วย เพราะนิสิตไม่รู้ว่าสิ่งที่ตนคาดหวังไว้นั้นจะเป็นจริงตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ ซึ่งผลการวิจัยนี้ให้ผลที่ใกล้เคียงกับการวิจัยของชุดิมา ศรีแก้ว (2546 : 80-81) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยส่วนหนึ่งพบว่าลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. นิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติ โดยมากจะเป็นความคาดหวังที่ไม่ตรงกับความสามารถ และความสนใจของตัวนิสิตเอง จึงทำให้นิสิตเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ไม่อยากเรียน และไม่สนใจในการเรียน ซึ่งผลที่ตามมาก็คือทำให้นิสิตเกิดความวิตกกังวลในการเรียนมากกว่าปกติ นอกจากนี้นิสิตยังอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายที่พร้อมจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในเวลาอันใกล้ ย่อมต้องการที่จะวางแผนชีวิตของตนเองมากกว่าให้ผู้ใหญ่มาวางแผนชีวิตให้ จึงส่งผลให้นิสิตเกิดความคับข้องใจและความตึงเครียดทางอารมณ์มากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของเพ็ญพิศ ทิพย์รักษ์ (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษา

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของรัฐบาลใหม่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม ซึ่งผลการวิจัยพบว่าตัวแปรด้านความคาดหวังของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

8. นิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดีมีความวิตกกังวลในการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้เพราะนิสิตที่อยู่ในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพภายในครอบครัวที่ไม่ดี มักจะเป็นคนที่ขาดความรักความอบอุ่น และขาดการสนับสนุนทางกายและจิตใจจากคนในครอบครัว ทำให้นิสิตรู้สึกวุ่นวายอยู่อย่างโดดเดี่ยว ไม่มีใครรัก ไม่มีใครสนใจ เมื่อเกิดปัญหาที่ไม่มีคนคอยให้คำปรึกษา ทำให้นิสิตเกิดความเครียดมากกว่าปกติ จึงส่งผลให้เกิดปัญหาด้านการเรียนตามมา เมื่อมีปัญหาก็เรียนเกิดขึ้น นิสิตก็จะเกิดความวิตกกังวลในการเรียนมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งผลการวิจัยนี้สามารถนำไปเชื่อมโยงกับผลการวิจัยฉบับอื่นที่ให้ผลการวิจัยที่ใกล้เคียงกันได้ เช่น การวิจัยของสมัญญา เสี่ยงใส (2521 : 43-44) ที่ได้ทำการศึกษาความวิตกกังวลและวิธีลดความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 375 คน พบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบไม่ได้รับความอบอุ่นมีความวิตกกังวลด้านส่วนตัว สังคม และด้านการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบได้รับความอบอุ่น และการวิจัยของวิกรม กมลสุโกศล (2518 : 100) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความวิตกกังวล และค่านิยมของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 ที่นับถือศาสนาพุทธและอิสลามในจังหวัดนราธิวาส ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องพบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันมีความวิตกกังวลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งและแบบให้ความคุ้มครองมากจนเกินไปมีความวิตกกังวลสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

9. นิสิตชายใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่านิสิตหญิง ทั้งนี้สาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะปัจจุบันผู้ชายกับผู้หญิงมีโอกาสได้รับการศึกษาในระดับที่สูงพอๆ กัน จึงทำให้ผู้หญิงเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้องมากกว่าแต่ก่อน อีกทั้งในปัจจุบันผู้หญิงมีความเข้มแข็งทางจิตใจมากกว่าในอดีต จึงทำให้เวลามีปัญหาชีวิต ผู้หญิงเลือกที่จะใช้ความคิดในการแก้ปัญหาว่ามานั่งรอความช่วยเหลือจากคนอื่น ด้วยเหตุผลเหล่านี้น่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้เพศชายใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่าแตกต่างจากเพศหญิงมากนัก ซึ่งผลการวิจัยนี้ก็สอดคล้องกับการวิจัยบางฉบับด้วย เช่น การวิจัยของสินวล จำคำ (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับวิธีเผชิญปัญหา โดยศึกษากับข้าราชการตำรวจฝ่ายสนับสนุนปฏิบัติการ จำนวน 219 คน ซึ่งผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ข้าราชการตำรวจเพศชายกับข้าราชการตำรวจเพศหญิงใช้วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่าแตกต่างกัน และการวิจัยของสุกัญญา คมสัน (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากลวิธีเผชิญภาวะเครียดและพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น

โดยศึกษากับพนักงานรัฐวิสาหกิจในเขตจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 277 คน พบว่าเพศชายและเพศหญิงใช้กลวิธีเผชิญภาวะเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากแตกต่างกัน

10. นิสิตชายใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างจากนิสิตหญิง ทั้งนี้สาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะเวลาที่คนเราเจอปัญหา เรามักที่จะหาทางปรับสภาวะอารมณ์ให้เป็นปกติก่อนที่จะหาทางแก้ปัญหานั้น ซึ่งบางคนอาจปรับอารมณ์โดยการพักผ่อนร่างกายและจิตใจ หรือหาสิ่งเพลิดเพลินใจเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด หรือใช้ศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ซึ่งการกระทำเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นผู้ชาย ผู้หญิงก็เลือกที่จะใช้เหมือนกันหมด นอกจากนี้สังคมไทยยังเป็นสังคมที่ผู้คนมีความผูกพันใกล้ชิดกันมาก ดังนั้นเวลาใครเกิดปัญหาอะไรก็มักจะได้รับความช่วยเหลือทางด้านจิตใจอยู่เสมอ อีกทั้งคนไทยยังมีความศรัทธาในศาสนาอย่างมาก และยังมีความเชื่อในเรื่องของสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่มากมาย ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าเวลาคนเราเกิดปัญหาที่แก้ไม่ได้ ก็มักจะเข้าวัดเพื่ออ้อนวอนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ช่วยเหลือ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นผู้ชายหรือผู้หญิงต่างก็มีความศรัทธาและความเชื่อไม่แตกต่างกัน ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงน่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยบางฉบับด้วย เช่น การวิจัยของสินวล จำคำ (2544 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้วงองค์ประกอบกับวิธีเผชิญปัญหา โดยศึกษากับข้าราชการตำรวจฝ่ายสนับสนุนปฏิบัติการ จำนวน 219 คน พบว่า ข้าราชการตำรวจเพศชายกับข้าราชการตำรวจเพศหญิงใช้วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างกัน และการวิจัยของโพลด์แมนและลาซารัส (สินวล จำคำ. 2544 : 31; อ้างอิงจาก Folkman; & Lazarus. 1980) พบว่า เพศชายและเพศหญิงใช้วิธีเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างกัน

11. นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ทั้งนี้สาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะผู้วิจัยเลือกศึกษาการเผชิญปัญหาแบบภาพรวม โดยไม่ได้มุ่งศึกษาไปที่การเผชิญปัญหาในด้านการเรียนเพียงอย่างเดียว และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเรียนเพียงอย่างเดียว ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปรน้อยลง และอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้ผลการวิจัยที่ออกมาไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตามก็มีการวิจัยบางฉบับที่พบว่าผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากแตกต่างกัน เช่น การวิจัยของกรพินธุ์ วัฒนสุข (2542 : 69-72) ที่ได้ทำการศึกษาปัญหาการเรียนและวิธีเผชิญปัญหาการเรียนของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นพรัตน์วชิระ กรุงเทพมหานคร โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 116 คน พบว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีวิธีเผชิญปัญหาการเรียนไม่แตกต่างกัน และการวิจัยของอุษา เชาวลิต (2540 : 180-181) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยบางประการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเผชิญปัญหาของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีศรีธัญญา พบว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงปานกลาง และต่ำ มีการเผชิญปัญหาไม่แตกต่างกัน

12. นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างจากนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ทั้งนี้สาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ก็เป็นเหตุผลเดียวกับที่ผู้วิจัยได้อภิปรายไว้แล้วในข้อ 11 คือ ผู้วิจัยเลือกศึกษาการเผชิญปัญหาแบบภาพรวม โดยไม่ได้มุ่งศึกษาไปที่การเผชิญปัญหาในด้านการเรียนเพียงอย่างเดียว และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเรียนเพียงอย่างเดียว ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปรน้อยลง และเป็นเหตุผลที่อาจทำให้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตามก็มีการวิจัยบางฉบับที่ให้ผลที่สอดคล้องกันกับการวิจัยนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายไว้แล้วในข้อ 11

13. นิสิตที่ครอบครัวยมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาไม่แตกต่างจากนิสิตที่ครอบครัวยมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ทั้งนี้สาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะช่วงพิสัยของรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกันมาก กล่าวคือ รายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำสุดอยู่ที่ 2,500 บาท สูงสุดอยู่ที่ 1,000,000 บาท และค่าเฉลี่ยที่ใช้เป็นเกณฑ์แบ่งกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำอยู่ที่ 31,494 บาท จึงทำให้ค่าเฉลี่ยที่ได้สูงกว่าความเป็นจริง ซึ่งอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ส่งผลให้การวิจัยมีความคลาดเคลื่อน นอกจากนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยแบ่งนิสิตจำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ ซึ่งการแบ่งเพียงสองกลุ่มอาจไม่เพียงพอที่จะจำแนกความแตกต่างได้ เพราะนิสิตที่อยู่ในกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำบางส่วน อาจมีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลางถ้าหากผู้วิจัยแบ่งเป็นสามกลุ่ม และจากผลการวิจัยบางฉบับก็พบว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงกับปานกลาง ใช้การเผชิญปัญหาไม่แตกต่างกัน เช่น การวิจัยของเพ็ญศรี วรสมบัติ (2537 : 81-82) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเครียด สถิติปัญญา และการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการเผชิญความเครียด ในวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งผลการวิจัยส่วนหนึ่ง พบว่า วัยรุ่นตอนต้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางและสูงมีพฤติกรรมการเผชิญความเครียดดีกว่าวัยรุ่นตอนต้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่วัยรุ่นตอนต้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางและสูง มีพฤติกรรมการเผชิญความเครียดไม่แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้การที่ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มออกเป็นแค่สองกลุ่มจึงทำให้ผลการวิจัยที่ได้มีความคลาดเคลื่อน อย่างไรก็ตามก็มีการวิจัยบางฉบับที่ถึงแม้จะแบ่งกลุ่มออกเป็นสามกลุ่ม แต่ก็ยังไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม เช่น การวิจัยของนิยดา พงศ์พานิชานาญเวช (2535 : 96) ที่ได้ศึกษาความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี โดยศึกษาการเผชิญปัญหา 3 แบบ ได้แก่ แบบสู้ แบบยอม และแบบถอยหนี พบว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง ปานกลาง และต่ำ มีคะแนนการเผชิญปัญหาไม่แตกต่างกัน

14. นิสิตที่ครอบครัวยมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างจากนิสิตที่ครอบครัวยมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ทั้งนี้สาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ก็เป็นเหตุผลเดียวกับเหตุผลที่ผู้วิจัยได้อภิปรายเอาไว้แล้วในข้อ 13 ซึ่งผู้วิจัยจะไม่ขออภิปรายซ้ำในข้อนี้

15. นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมากใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาไม่แตกต่างจากนิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก ทั้งนี้สาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นกลุ่มนิสิตที่มีการศึกษาอยู่ในระดับสูงพอสมควร ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่านิสิตเหล่านี้ไม่ว่าผู้ปกครองจะประกอบอาชีพแบบใด ก็น่าจะใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งการวิจัยเพียงฉบับเดียวที่วิจัยออกมาก่อนหน้านี้ก็ให้ผลเช่นเดียวกัน คือ การวิจัยของ นิตดา พงศ์พาชำนาญเวช (2535 : 96) ที่ได้ศึกษาความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี พบว่านักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพในกลุ่มรับราชการและทำงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มค้าขายและทำธุรกิจส่วนตัว และกลุ่มรับจ้าง มีคะแนนการเผชิญปัญหาไม่แตกต่างกัน

16. นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมากใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มากกว่านิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแม้ว่าจะพบความแตกต่างระหว่างนิสิตสองกลุ่ม แต่ผลการวิจัยที่ได้กลับตรงข้ามกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 16 ว่า นิสิตที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมากใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มากกว่านิสิตที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก ทั้งนี้สาเหตุที่ผลการวิจัยขัดแย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะเหตุผลที่ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานเช่นนี้เป็นเพราะผู้วิจัยเชื่อว่าผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมากส่วนมากจะมีรายได้สูงกว่าผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก ซึ่งในสมมติฐานข้อ 14 ที่ผู้วิจัยศึกษาการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ ผู้วิจัยก็ได้ตั้งสมมติฐานว่า นิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มากกว่านิสิตที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจสูง อย่างไรก็ตามจากผลที่ได้ก็ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 14 ที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่ใช่ปัจจัยสำคัญต่อการเลือกใช้รูปแบบการเผชิญปัญหาของนิสิต ดังนั้นการที่ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมากใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มากกว่านิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสาเหตุอื่นที่ไม่ใช่เรื่องของรายได้ที่จะได้รับในการประกอบอาชีพนั้นๆ ซึ่งผลที่ได้อาจจะเกิดจากสาเหตุที่ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมากนั้นมักจะให้คำปรึกษากับนิสิตถึงวิธีการเผชิญปัญหาที่ถูกต้องมากกว่าผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมาก โดยเฉพาะกรณีที่นิสิตยังไม่สามารถแก้ปัญหา นั้นได้ ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญมากก็อาจแนะนำให้นิสิตเลือกใช้การเผชิญปัญหารูปแบบอื่นที่ให้ผลดีรองลงมา ซึ่งการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ก็ถือเป็นวิธีแก้ปัญหาคืออย่างหนึ่งเหมือนกัน แม้จะเป็นวิธีที่ให้ผลดีน้อยกว่าการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไข ปัญหา แต่ก็ดีกว่าการเผชิญปัญหาแบบได้ประโยชน์น้อย ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาไว้ในครั้งนี้ และจากผลการวิจัยนี้ยังไม่สามารถหาผลการวิจัยฉบับอื่นมารองรับผลที่ได้ในครั้งนี้

17. นิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่านิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้เพราะนิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติจะรู้ถึงขีดความสามารถของตนเองว่าอยู่ระดับใด นิสิตจึงสามารถกำหนดเป้าหมายของชีวิตได้ตรงตามสภาพความเป็นจริง และสามารถวางแผนการของชีวิตได้อย่างถูกต้อง และในเวลาที่ต้องเผชิญกับปัญหานิสิตก็สามารถหาทางแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องและเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งการวางแผนและแก้ปัญหายังเป็นลำดับขั้นตอนนั้นถือได้ว่าเป็นการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา ดังนั้นด้วยเหตุผลที่กล่าวมาจึงทำให้นิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่านิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติ อย่างไรก็ตามยังไม่มีการวิจัยใดที่ให้ผลเช่นเดียวกัน แต่มีการวิจัยฉบับหนึ่งที่พบว่านักเรียนที่มีความคาดหวังระดับต่างกันมีคะแนนการเผชิญปัญหาแตกต่างกัน การวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยของนิตยา พงศ์พาชำนาญเวช (2535 : 96) ที่ได้ศึกษาความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี โดยศึกษาการเผชิญปัญหา 3 แบบ ได้แก่ แบบสู้ แบบยอมขอม และแบบถอยหนี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีความคาดหวังสูง ปานกลาง และต่ำ มีคะแนนการเผชิญปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่มีความคาดหวังสูง มีคะแนนการเผชิญปัญหามากกว่านักเรียนที่มีความคาดหวังปานกลาง และมากกว่านักเรียนที่มีความคาดหวังต่ำ และนักเรียนที่มีความคาดหวังปานกลางมีคะแนนการเผชิญปัญหามากกว่านักเรียนที่มีความคาดหวังต่ำ จะเห็นได้ว่าผลการวิจัยของคุณนิตยานี้ มีความขัดแย้งกับการวิจัยนี้ตรงที่การวิจัยของคุณนิตยา พบว่า นักเรียนที่มีความคาดหวังสูงจะมีคะแนนการเผชิญปัญหาสูงกว่านักเรียนที่มีความคาดหวังปานกลางและต่ำตามลำดับหมายความว่า นักเรียนที่มีความคาดหวังสูงกว่าจะเลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบสู้มากกว่าแบบอื่น ซึ่งการเผชิญปัญหาแบบสู้ก็มีความหมายใกล้เคียงกับการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหานั้นเอง ซึ่งผลการวิจัยนี้ออกมาในทางตรงข้ามกับการวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวิจัยของคุณนิตยาได้ให้คำนิยามของค่าความคาดหวังสูง ปานกลาง ต่ำ แตกต่างจากของผู้วิจัย ความคาดหวังสูงของคุณนิตยาอาจหมายความว่ามีความคาดหวังสูงแต่ไม่ได้หมายความว่าสูงเกินระดับปกติเหมือนในการวิจัยของผู้วิจัยเอง จึงให้ผลการวิจัยที่แตกต่างออกไปจากผลการวิจัยในครั้งนี้

18. นิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มากกว่านิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะ นิสิตที่มีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติมักตั้งเป้าหมายของชีวิตไว้สูงกว่าความเป็นจริง เวลาที่ต้องเผชิญปัญหานิสิตจึงต้องเลือกใช้รูปแบบการเผชิญปัญหาที่มากไปกว่าการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหานั้นคือ การใช้รูปแบบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มากขึ้น เพราะมีความเชื่อว่าวิธีการเผชิญปัญหาแบบนี้จะมีส่วนช่วยให้ตนบรรลุสู่เป้าหมายได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามยังไม่มีการวิจัยใดที่ให้ผลเช่นเดียวกันนี้ และจากการศึกษาการวิจัยฉบับอื่นก็พบผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพียงฉบับเดียว ได้แก่ การวิจัยของนิตยา พงศ์พาชำนาญเวช ตามที่ได้อภิปรายไว้แล้วในข้อ 17 ซึ่งผู้วิจัยจะไม่ขออภิปรายซ้ำในข้อนี้

19. นิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาไม่แตกต่างจากนิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ ทั้งนี้สาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะนิสิตอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายซึ่งเป็นวัยที่สามารถวางแผนชีวิตได้ด้วยตนเอง และมีความอิสระทางความคิดและการกระทำมากกว่าช่วงวัยก่อนหน้าที่ต้องพึ่งพาผู้ใหญ่สูง ถึงแม้ผู้ปกครองจะตั้งความคาดหวังต่อตัวนิสิต แต่นิสิตก็เลือกที่จะปฏิบัติตามความคาดหวังของตัวเองมากกว่า ดังนั้นอิทธิพลจากความคาดหวังของผู้ใหญ่จึงส่งผลต่อวัยรุ่นช่วงนี้ได้น้อยมาก นอกจากนี้นิสิตบางกลุ่มเป็นเด็กต่างจังหวัดที่เข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพฯ และไม่ได้อาศัยร่วมกับผู้ปกครอง จึงทำให้ความคาดหวังของผู้ปกครองไม่ส่งผลต่อตัวนิสิตมากนัก และด้วยเหตุผลเหล่านี้อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ อย่างไรก็ตามมีการวิจัยฉบับหนึ่งที่พบว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังระดับต่างกันมีคะแนนการเผชิญปัญหาแตกต่างกัน ได้แก่ การวิจัยของนียดา พงศ์พาชำนาญเวช (2535 : 96) ที่ได้ศึกษาความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี โดยศึกษาการเผชิญปัญหา 3 แบบ ได้แก่ แบบสู้ แบบยอมยอม และแบบถอยหนี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังสูง ปานกลาง และต่ำ มีคะแนนการเผชิญปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังสูง มีคะแนนการเผชิญปัญหามากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังปานกลางและมากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่ำ ส่วนนักเรียนที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังปานกลางกับนักเรียนที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่ำ มีคะแนนการเผชิญปัญหาไม่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยของคุณนียดา เราจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเด็กวัยรุ่นตอนกลางที่ยังต้องพึ่งพาผู้ใหญ่อยู่บ้าง จึงทำให้อิทธิพลจากความคาดหวังของผู้ใหญ่ยังส่งผลต่อตัวนักเรียนอยู่บ้าง และด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผลการวิจัยของคุณนียดาแตกต่างไปจากผลการวิจัยครั้งนี้ เพราะกลุ่มตัวอย่างที่ใช้มีช่วงวัยที่แตกต่างกัน

20. นิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนสูงกว่าระดับปกติใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างจากนิสิตที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังในการเรียนระดับปกติ ทั้งนี้สาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้อภิปรายไว้แล้วในข้อ 19 จึงไม่ขออภิปรายซ้ำในข้อนี้

21. นิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดีใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่านิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้เพราะครอบครัวที่มีบรรยากาศของความรัก ความเอื้ออาทร และความอบอุ่น รวมถึงความใส่ใจต่อคนรอบข้าง จะช่วยให้สมาชิกในครอบครัวมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก มีเหตุผล และมีความสามารถในการตัดสินใจที่ดี ซึ่งบุคลิกภาพเหล่านี้จะช่วยให้เรารู้จักเลือกวิธีการเผชิญปัญหาได้อย่างถูกต้อง ซึ่งรูปแบบการเผชิญปัญหาที่ดีที่สุด คือ การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา ดังนั้นผู้ที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดีย่อมใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่าผู้ที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดี ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของจรรยา เกษศรีสังข์ (2537 : 101-

103) ที่ได้ทำการศึกษาวิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจจำนวน 316 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีบรรยากาศในครอบครัวต่างกันใช้วิธีการเผชิญปัญหา ด้านการเรียนรู้ภาคทฤษฎี ด้านการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ ด้านส่วนตัว และด้านสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนนายร้อยตำรวจส่วนใหญ่ที่มีบรรยากาศในครอบครัวดีใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบสู้ปัญหา หรือเทียบได้กับการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา

22. นิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดีใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างจากนิสิตที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดี ทั้งนี้สาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ถือเป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถใช้จัดการกับปัญหาได้ แม้ปัญหาก็ยังไม่ได้ได้รับการแก้ไข แต่สภาพจิตใจของผู้ที่ต้องเผชิญกับปัญหามักจะดีขึ้นในภายหลัง และวิธีการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์นี้ก็ในรูปแบบการเผชิญปัญหาอีกรูปแบบหนึ่งที่คนส่วนใหญ่นิยมใช้ในกรณีที่ยังไม่สามารถคิดหาวิธีแก้ปัญหาก็ได้ ด้วยเหตุนี้ไม่ว่า นิสิตจะมาจากครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ดีหรือไม่ก็ตาม ก็คงเลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์เหมือนกัน อย่างไรก็ตามยังไม่มีผลการวิจัยใดที่สนับสนุนผลการวิจัยครั้งนี้ แต่มีการวิจัยบางฉบับที่ให้ผลที่ใกล้เคียงกัน ได้แก่ การวิจัยของอุษา เชาวลิต (2540 : 180-181) ที่ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเผชิญปัญหาของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรีระวีัญญา ผลการวิจัยส่วนหนึ่งพบว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีบรรยากาศในครอบครัวดี ปานกลาง และไม่ดี มีการเผชิญปัญหาไม่แตกต่างกัน

23. ความวิตกกังวลในการเรียนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งหมายความว่า นิสิตที่มีความวิตกกังวลในการเรียนมากจะใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาน้อย และความวิตกกังวลในการเรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งหมายความว่า นิสิตที่มีความวิตกกังวลในการเรียนมากจะใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์มาก ทั้งนี้เพราะความวิตกกังวลจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการคิดและการตัดสินใจ กล่าวคือ ผู้ที่มีความวิตกกังวลมาก กระบวนการคิดและการตัดสินใจจะด้อยประสิทธิภาพลง และในสถานการณ์ที่ต้องเผชิญกับปัญหา ผู้ที่มีความวิตกกังวลมากก็ไม่สามารถคิดหาวิธีแก้ปัญหได้อย่างถูกต้อง จึงต้องหาทางปรับสภาพอารมณ์ของตนเอง เพื่อคลายความทุกข์ในจิตใจให้หมดไป ในขณะที่ผู้ที่มีความวิตกกังวลน้อย กระบวนการคิดและการตัดสินใจจะมีประสิทธิภาพดี และในสถานการณ์ที่ต้องเผชิญกับปัญหา ผู้นั้นจะค่อยๆ คิดหาทางแก้ไขปัญหาลำดับขั้นตอน เพื่อหาทางแก้ไขปัญหานั้นให้ลุล่วงลงได้ จากผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของนิยดา พงศ์พานิชานาญเวช (2535 : 97) ที่ได้ศึกษาความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี พบว่า นักเรียนที่มีความวิตกกังวลในการศึกษาต่อสูงมีคะแนนการเผชิญปัญหาน้อยกว่านักเรียนที่มีความวิตกกังวลในการศึกษาต่อปานกลาง และน้อยกว่านักเรียนที่มีความวิตกกังวลในการศึกษาต่อดำ และสอดคล้องกับการวิจัยของสมัญญา เสี่ยงใส (2521 : 35) ที่ได้ศึกษาความวิตกกังวลและวิธีลดความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา

เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิธีลดความวิตกกังวลแบบก้าวร้าวและถอยหนี กล่าวคือ ผู้ที่มีความวิตกกังวลสูงจะลดความวิตกกังวลแบบก้าวร้าวและถอยหนีมากขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ฝ่ายให้คำปรึกษาและแนะแนว และผู้ปกครอง ควรให้ความช่วยเหลือนิสิตที่มีความวิตกกังวลในการเรียนสูง เพราะความวิตกกังวลในการเรียนจะเป็นตัวขัดขวางการเรียนรู้ของนิสิต ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำก็จะส่งผลให้นิสิตยังมีความวิตกกังวลในการเรียนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องควรหาทางลดปัจจัยเสี่ยงที่จะส่งผลให้เกิดความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิต เช่น ในส่วนของอาจารย์ที่ปรึกษาควรหมั่นสำรวจพฤติกรรมของนิสิต หากพบนิสิตคนใดมีปัญหาด้านการเรียน จะต้องหาสาเหตุและหาทางช่วยเหลือให้นิสิตแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ ในส่วนของอาจารย์ผู้สอนจะต้องพยายามปรับปรุงวิธีการสอน เพื่อให้นิสิตคลายความวิตกกังวลในการเรียน ในส่วนของอาจารย์ฝ่ายให้คำปรึกษาและแนะแนว ควรจัดกิจกรรมและหาเทคนิควิธีใหม่ๆ เพื่อช่วยลดความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิต และในส่วนของผู้ปกครองต้องคอยเอาใจใส่บุตรหลาน ให้ความรักความอบอุ่น ให้กำลังใจ และคอยให้คำปรึกษา ตลอดจนสนับสนุนให้บุตรหลานกล้าคิด กล้าแสดงออก และกล้าตัดสินใจ นอกจากนี้ไม่ควรตั้งความคาดหวังในตัวบุตรหลานสูงเกินไป เพราะจะทำให้เขาเกิดความกดดันทางจิตใจจนส่งผลให้มีความวิตกกังวลในการเรียนเพิ่มขึ้น

1.2 สำหรับนิสิตควรเรียนรู้วิธีการจัดการกับปัญหาอย่างถูกต้องในยามที่ต้องเผชิญปัญหา เพื่อให้ปัญหาได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้อง หรือคิดหาวิธีปรับสภาพอารมณ์อย่างถูกต้อง เพื่อให้สภาพจิตใจคลายความวิตกกังวลให้ลดน้อยลง และในเวลาที่ต้องเผชิญปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ควรขอคำแนะนำและความช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ฝ่ายให้คำปรึกษาและแนะแนว หรือผู้ปกครอง เพื่อให้ได้รับคำแนะนำและความช่วยเหลืออย่างถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาตัวแปรอื่นที่น่าจะส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนและการเผชิญปัญหาเพิ่มขึ้น เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บุคลิกภาพ ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตน ความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้น และศึกษาตัวแปรต่างๆ ที่การวิจัยนี้ยังไม่สามารถให้ข้อสรุปได้อีกครั้งโดยทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่น

2.2 ควรศึกษากับกลุ่มตัวอย่างวัยอื่นๆ เพิ่มเติม ทั้งช่วงวัยเด็กหลังเรียน วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง และวัยรุ่นตอนปลาย เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบ

2.3 ควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลในการเรียนกับการเผชิญปัญหาในการเรียน หรือ ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลทั่วไปกับการเผชิญปัญหาโดยทั่วไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรพินธุ์ วัฒนสุข. (2542). การศึกษาปัญหาการเรียนและวิธีเผชิญปัญหาของนักศึกษาพยาบาล
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม นครพนม. ปริญญาโทการศึกษา
มหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดมศึกษา.
- กรมสุขภาพจิต. (2542). ผลการสำรวจภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจทาง
โทรศัพท์. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- กวี สุวรรณกิจ. (2541). โรควิตกกังวลในเด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: เมดิคัล มีเดีย.
- กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ. (2527). ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับการปรับตัว.
ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดมศึกษา.
- ก่อ สวัสดิพานิชย์; และ นาฏเจลิยว สุมาวงศ์. (2514). วิชาครูตอน 3 จิตวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การค้ำคูณสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการนิตยสารระดับบัณฑิตศึกษา. (2544). สูงสุดสู่...จุดมุ่งหมาย ปริญญาประยุกต์อวุธ.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2523). ครอบครัวสัมพันธ์. คู่มือปริทัศน์. 6: 52-57.
- จรรยา เกษศรีสังข์. (2537). วิธีเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจ. ปริญญาโท
การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดมศึกษา.
- จรินทร์ สกฤตถาวร. (2542). การสำรวจความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จุมพล หนิมพานิช. (2517). แผนการศึกษาต่อและประกอบอาชีพของนักเรียน ม.ศ. 5.
วิทยานิพนธ์ สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต. (สังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดมศึกษา.
- เจริญ สมวงษ์ศิริ. (2523). การใช้ยารักษาความวิตกกังวล. กรุงเทพฯ: สาริกาการพิมพ์.
- ฉวีวรรณ ใหม่คามิ. (2541). ความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัด
มหาสารคาม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. อุดมศึกษา.
- ชมชื่น สมประเสริฐ. (2526). ผลของการฝึกสมาธิต่อระดับความวิตกกังวล. วิทยานิพนธ์วิทยา
ศาสตร์มหาบัณฑิต. (จิตวิทยาคลินิก). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
อุดมศึกษา.

- ชีษณุกร พรภาณวิชัย. (2540). ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาจังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต. (สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.
- ชุติมา ศรีแก้ว. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2516). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง กับคุณธรรมแห่งพลเมือง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ซิลเวอร์แมน, โรเบิร์ต อี. (2539). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดุลา จิตตะโยธิน. (2542). ระดับความเครียดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- เติมศักดิ์ คทวนิช. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนและวิธีเผชิญปัญหาทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตกรุงเทพ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ธรณินทร์ กองสุข; สเปนญ์ อ่อนนงค์; และ พิเชฐ อุดมรัตน์. (2545). เอกสารแนวทางการรักษา โรค Generalized Anxiety Disorder. (ออนไลน์).
- นภดล คุ่มประวดี. (2517). ความมุ่งหวังของบิดามารดาในเขตชนบทไทยเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต. (สังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- นวลละอ อสุภาผล. (2527). ทฤษฎีบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นันทนา จันทรพันธ์. (2545). การศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับความคาดหวังในอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงรายด้วยการวิเคราะห์พหุระดับ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

- นัยดา พงศ์พานิชานาญเวช. (2535). ความวิตกกังวลในการศึกษาต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดมศึกษา.
- นัยดา ภู่อุณสาสน์. (2531). การศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังในชีวิตของเด็กวัดสระแก้วกับเด็กครอบครัวปกติ. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดมศึกษา.
- นิยม บุญมี. (2526). ครอบครัวสัมพันธ์. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2523). ค่านิยมและความคาดหวังของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสิทธิ์ บัวคลี. (2514). การศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความเกรงใจ และความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนไทยในต่างจังหวัด นักเรียนไทยในกรุงเทพฯ และนักเรียนนานาชาติ ชั้น ม.ศ. 3. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. อุดมศึกษา.
- ปิตพงษ์ ประเสริฐผล. (2535). การศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคาดหวังในชีวิตกับความเครียดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดมศึกษา.
- ปิยวรรณ เลิศพานิช. (2542). การศึกษาความเครียด สาเหตุของความเครียด และวิธีเผชิญความเครียดทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง กลุ่มที่ 4. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดมศึกษา.
- ผกาทิพย์ กระหม่อมทอง. (2522). การศึกษาเปรียบเทียบความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรในเขตเมืองและชนบทของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดมศึกษา.
- พิเชฐ อุดมรัตน์. (2533). บทที่ 26 Panic and Generalized Anxiety Disorders. ใน จิตเวชศาสตร์ เล่ม 2. เชียงใหม่: คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เพ็ญพิศ ทิพย์รักษ์. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของรัฐบาลใหม่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดมศึกษา.

- เพ็ญศรี วรสมบัติ. (2537). ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียด สติปัญญา และการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมและการเผชิญความเครียดในวัยรุ่นตอนต้น. ปรินิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- มนฤดี เพ็ญสุริยา. (2545). การศึกษาความเครียด สาเหตุ และวิธีจัดการกับความเครียดในการเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ลิขิต กาญจนภรณ์. (ม.ป.ป.). จิตวิทยาพื้นฐานพฤติกรรมมนุษย์ เล่มที่ 1. (เอกสารประกอบการสอน). ม.ป.พ.
- วรรณิ์ รัชธรรม. (2515). การศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความต้องการผลสัมฤทธิ์ และความรู้สึกรับผิดชอบ ของเด็กไทยเชื้อชาติไทยและเด็กไทยเชื้อชาติจีน. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- วัลลภ กันทรพิชัย. (2513). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจเรียน ระดับของความปรารถนาในการสอบ และความวิตกกังวลในการเรียนกับความสำเร็จในการเรียน. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2530). งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิกรม กมลสุโกศล. (2518). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความวิตกกังวล และค่านิยมของนักเรียนชั้น ม.ศ. 3 ที่นับถือศาสนาพุทธและอิสลาม ในจังหวัดนราธิวาส. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- วิจารณ์ วิชัยยะ. (2523). คู่มือทางการแพทย์ เรื่อง โรคประสาทและการรักษา. กรุงเทพฯ: กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.
- วินิจ เกตุขำ. (2515). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นผู้นำ และความวิตกกังวลของนักเรียนชั้น ม.3 ใน จ.สุโขทัย. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2539). ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- สกันต์ วิแก้วมรกต; นพวัน สุขสำราญ; และ คณิดา ต๊ะปันดา. (2544). ความวิตกกังวลในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ. (รายงานการวิจัยประกอบการศึกษาวิชาประสบการณ์การวิจัยทางจิตวิทยา). กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สดใส นิยมจันทร์. (2541). การศึกษาปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม และวิธีเผชิญปัญหา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร.
ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- สมัญญา เสี่ยงใส. (2521). ความวิตกกังวลและวิธีลดความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- สันทัต บุญญาภินันท์. (2520). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจเรียนกับความวิตกกังวล
ในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ชั้นระดับ 4 เปรียบเทียบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.
ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- สินวล จำคำ. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับวิธีเผชิญความเครียด.
ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- สุจินต์ ปรีชาमारถ. (2535). สุขภาพจิตเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสุขศึกษา คณะพลศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนีย์ ดันติพัฒนานันท์. (2522). การทดสอบจิตเวช. กรุงเทพฯ: อักษรสัมพันธ์.
- เสาวภา เบ็ญจพันธุ์ทวี. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและสัมพันธภาพใน
ครอบครัวกับเอกลักษณ์แห่งตนเองของเด็กวัยรุ่น. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.
(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อัดสำเนา.
- โสภา ชูพิกุลชัย. (2518). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อุษา เชาวลิต. (2540). ปัจจัยบางประการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเผชิญปัญหาของนักศึกษา
พยาบาล วิทยาลัยบรมราชชนนีศรีธัญญา. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.
(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อัดสำเนา.
- อำพล โอ้งเคลือบ. (2515). ความวิตกกังวล ความสามารถในการอ่าน และลักษณะอื่นบางประการ
ของบุคลิกภาพ. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยวิชาการ
ศึกษา ประสานมิตร. อัดสำเนา.

- Ausubel, David P. (1969). *Educational Psychology : A cognitive View*. New York: Hole Rinehart.
- Beck, A.T. (1972). Cognition, Anxiety, and Psychophysiological Disorder. *In Anxiety, Current Trend and Research Volume II*. Edited by C.D. Spielberger. pp. 343-357. New York: Academic Press.
- Blackburn, Sarah Pauline Sturdivant. (1975,January). "Relation of Selected Variables to Occupational and Educational Aspirations and Expectations of Female High School Seniors," *Dissertation Abstracts International*. 35(7): 4152 A.
- Carver, C.S., Scheier, M.F. & Weintraub, J.K. (1989,June) "Assesing Coping Strategies : A Theoretically Based Approach," *Journal of Persanality and Social Psychology*. 56(2) : 267-283.
- Dobbins, Loy Henderson. (1969,March). "Educational and Occupational Aspirations and Expectation of High School Senior Boys in Five Louisiana Parishes," *Dissertation Abstracts International*. 29(9): 2958A.
- English, Horace B.; and English, Ava Champancy. (1976). *A Comprehensive Dictionary of Psychological Terms*. London: Longmans Green and Co.
- Ender, N.S.; & Edwards J. (1982). Stress and Personality. *In Handbook of Stress*. Edited by Leo Colderger and Shlomobreznita. pp. 36-48. New York: The Free Press, A Division of Maemilli and Publishing Co. Inc.
- Epstein, S. (1972). The Nature of Anxiety *In Anxiety ; Current Trends in Theory and Research Vollume II*. Edited by Charles D. Spielberger. pp. 291-337. New York: Acadamic Press.
- Feldhusen, John F.; & Denny T. (1965,July-August). "Teacher 's and Children 's Perception of Creativity in High – Low Anxious Children," *Journal of Education Research*. 58(10): 265-267.
- Finn, Jeremy D. (1962,June). "Expectation and Education Enviroment," *Journal of Teacher Education*. 42(2): 3.
- Folkman, S.; & Lazarus, R.S. (1980). "An Analysis of Coping in a Middle-Ages Community Sample," *Journal of Health and Social Behavior*. 21: 219-239.
- Hurlock, Elizabeth B. (1974). *Adolescent Development*. New York: McGraw Hill Book Company.
- Hilgard, E.R. (1962). *Introduction to psychology*. 3rd ed. New York: Harcourt Brace and World Inc.

- Kandel, Denis B.; & Lesser, GERALD S. (1969, April). "Parental and Peer Influence on Educational Plan of Adolescents," *American Sociological Review*. 34(22): 221-222.
- Lasarus, Richard S. (1966). Coping-Reaction Pattern and the Appraisals that Underlie Them. In *Psychological Stress and the Coping Process*. pp. 258-262. New York: McGraw-Hill Book Co.
- Lasarus, R.S.; & Averil, James R. (1972). Emotion and Cognition : with Special Reference to Anxiety. In *Anxiety ; Current Trends in Theory and Research Volume II*. Edited by Charles D. Spielberger. pp. 241-283. New York: Academic Press.
- Lasarus, R.S.; & Folkman S. (1984). *Stress, Appraisal, and Coping*. New York: Springer Publishing Co.
- Levitt, E.E. (1967). *The Psychology of Anxiety*. New York: Bobbs-Menell Company, Inc.
- Livingston R. (1991). *Anxiety disorders*. in : Lewis M, ed. *Child and Adolescent Psychiatry*. Baltimore: Williams and Wilkins.
- Luckman, Joan; & Sorensen, Koren. (1974). *Medical Surgical Nursing A Psychophysiological Approach*. Philadelphia: W.B. Saunders Company.
- Manley, Merlin John. (1969, February). "An Investigation of Developmental Trend in Anxiety in Grade 7-12," *Dissertation Abstracts International*. 29(2): 2876-A .
- Moos, R.H.; & Billings A.G. (1982). Conceptualizing and Measuring Coping resources and Process. In *Handbook of Stress : Theoretical and Clinical Aspects*. Edited by L. Goldberger and S. Breznitz. pp. 212-230. New York: The Free Press.
- Penny, R.K. (1965, September). "Reactive Curiosity and Manifest Anxiety in Children," *Child Development*. 36(3): 697-702.
- Ryckoff, Charles. (1978). *Anxiety and Neurosis*. Harmondsworth: Penguin Books.
- Sarason, Seymour B.; & others. (1960). *Anxiety in Elementary School Children*. New York: John Wiley and Sons.
- Stevenson, H.W.; & Adam, R.D. (1965, December). "The Relation of Anxiety to Children Performance on Learning and Problem-Solving Tasks," *Child Development*. 36(4). 1003-1012.
- Stevenson, R.E.; & Adam, B. (1969). "Effect of Anxiety on Timed and Untimed Intelligence Test," *Journal of Personality*. 32: 24-28.
- Taylor, R.G. (1964). "Personality Trait 's and Discrepant Achievement: A Review." *Journal of Counseling Psychology*. 11: 76-82.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนิสิต
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามวัดความวิตกกังวลในการเรียน
- ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหา
- ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียน
- ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนิสิต

คำชี้แจง

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ และกรอกข้อความลงในช่องว่างที่เว้นว่างไว้ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนิสิต

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. คณะ วิชาเอก.....
3. เกรดเฉลี่ยสะสมล่าสุด
4. รายได้ของผู้ปกครองเฉลี่ยต่อเดือน
5. อาชีพของผู้ปกครอง

☐ รับราชการ	โปรดระบุตำแหน่งหรือลักษณะงาน
☐ ทำงานรัฐวิสาหกิจ	โปรดระบุตำแหน่งหรือลักษณะงาน
☐ รับจ้างบริษัทเอกชน	โปรดระบุตำแหน่งหรือลักษณะงาน
☐ ธุรกิจส่วนตัว	โปรดระบุตำแหน่งหรือลักษณะงาน
☐ ค้าขาย	โปรดระบุตำแหน่งหรือลักษณะงาน
☐ เกษตรกร / กสิกร	โปรดระบุตำแหน่งหรือลักษณะงาน
☐ อื่น ๆ	โปรดระบุตำแหน่งหรือลักษณะงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดความวิตกกังวลในการเรียน

คำชี้แจง

แบบสอบถามตอนนี้มีจำนวน 20 ข้อ ขอให้ท่านอ่านข้อความแต่ละข้อโดยละเอียดแล้วพิจารณาว่าข้อความเหล่านั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนิสิตเพียงใด เมื่อนิสิตเลือกคำตอบที่เหมาะสมได้แล้ว ให้นิสิตเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับคำตอบที่นิสิตเลือกเพียงช่องเดียว

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	จริง	จริงที่สุด
1. ข้าพเจ้ารู้สึกตื่นเต้น เวลาที่ต้องออกไปนำเสนอหน้าชั้นเรียน				
2. ข้าพเจ้ามักจะทำตัวรุกรูกรุน เวลาออกไปนำเสนอหน้าชั้นเรียน				
3. เวลาที่ข้าพเจ้าทำข้อสอบไม่ได้ ข้าพเจ้าจะค่อยคิดหาคำตอบอย่างใจเย็น				
4. ข้าพเจ้ามักจะทำงานตามที่อาจารย์มอบหมายด้วยความรอบคอบเสมอ				
5. ข้าพเจ้ารู้สึกกลัวอยู่ตลอดเวลาว่าข้าพเจ้าจะประสบความล้มเหลวในเรื่องการเรียน				
6. ข้าพเจ้ารู้สึกกังวลใจเกี่ยวกับเรื่องการเรียนมาก				
7. ข้าพเจ้าจะแสดงความเศร้าโศกเสียใจ เวลาที่ผลการสอบไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง				
8. ข้าพเจ้ามีความสุขกับชีวิตการเรียน				
9. ข้าพเจ้ามักจะกล่าวโทษตัวเองเสมอ เวลาที่ข้าพเจ้าทำข้อสอบไม่ได้				
10. ยิ่งใกล้ถึงวันสอบ ข้าพเจ้ายิ่งรู้สึกเครียดมากยิ่งขึ้น				
11. ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือเรียนจนหมดเล่มทุกครั้ง				
12. ข้าพเจ้ารู้สึกคับข้องใจทุกครั้ง เวลาที่ผลการสอบไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง				
13. ข้าพเจ้าไม่รู้สึกริษยาใคร เวลาที่ถูกรบกวนการอ่านหนังสือสอบ				

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	จริง	จริงที่สุด
14. ข้าพเจ้าอยากจะทำอะไรก็ได้ เวลาที่ทำข้อสอบไม่ได้				
15. เวลาที่ข้าพเจ้าทำการบ้านไม่ได้ ข้าพเจ้ามักจะปลื้มตัวไปทำกิจกรรมอื่นที่ให้ความบันเทิงแทน				
16. ถ้าข้าพเจ้าสอบได้คะแนนน้อยกว่าเพื่อน ข้าพเจ้าจะรู้สึกอับอายมาก				
17. ข้าพเจ้ากลัวที่จะตอบคำถามของอาจารย์ในชั้นเรียน				
18. ข้าพเจ้าเชื่อมั่นในตัวเองว่าข้าพเจ้าสามารถประสบความสำเร็จในเรื่องการเรียน				
19. ยิ่งใกล้ถึงวันสอบ ข้าพเจ้าจะรู้สึกกังวลใจเป็นอย่างมาก				
20. ข้าพเจ้ามักจะหนีเรียนในช่วงเวลาเรียนวิชาที่ข้าพเจ้าไม่ชอบหรือไม่ถนัด				

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหา

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีคำถามเพียงข้อเดียว แต่มีคำตอบให้นิสิตตอบรวม 40 ข้อ ขอให้นิสิตอ่านคำถามแล้วพิจารณาว่า คำถามนี้ตรงกับกรกระทำของนิสิตเพียงไรในคำตอบแต่ละข้อที่มีให้เลือก 4 คำตอบ คือ ไม่จริงเลย ไม่จริง จริง จริงที่สุด เมื่อนิสิตเลือกคำตอบที่เหมาะสมได้แล้ว ให้นิสิตเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับคำตอบที่นิสิตเลือกเพียงแห่งเดียว

คำตอบทั้งหมดมี 40 ข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ โดยเลือกคำตอบที่ตรงกับกรกระทำของนิสิตมากที่สุด

คำถาม เมื่อมีปัญหาในชีวิตประจำวันที่ทำให้เกิดความวิตกกังวล ข้าพเจ้าเลือกกระทำดังนี้

คำตอบ					
ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		ไม่จริงเลย	ไม่จริง	จริง	จริงที่สุด
1	ข้าพเจ้ากระทำการสิ่งต่างๆที่ควรกระทำเพื่อแก้ไขปัญหาที่เพิ่มขึ้นจากกิจกรรมอื่นที่ทำตามปกติ				
2	ข้าพเจ้ามุ่งใช้ความพยายามของข้าพเจ้าในการกระทำการบางอย่างเกี่ยวกับปัญหานั้น				
3	ข้าพเจ้าทำในสิ่งที่ควรจะต้องทำเป็นขั้นเป็นตอน				
4	ข้าพเจ้าจัดการโดยตรงกับปัญหาที่เกิดขึ้น				
5	ข้าพเจ้าใช้วิธีกำหนดวิธีการในสิ่งที่จะต้องกระทำเพื่อแก้ไขปัญหา				
6	ข้าพเจ้าจัดทำแผนในการกระทำการสิ่งต่างๆเพื่อแก้ไขปัญหา				
7	ข้าพเจ้าคิดอย่างรอบคอบเพื่อกระทำการสิ่งต่างๆในแต่ละขั้นตอน				
8	ข้าพเจ้าคิดว่า ทำอย่างไรจึงจะใช้วิธีการที่ดีที่สุดในการจัดการกับปัญหา				

คำถาม เมื่อมีปัญหาในชีวิตประจำวันที่ทำให้เกิดความวิตกกังวล ข้าพเจ้าเลือกกระทำดังนี้

คำตอบ					
ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		ไม่จริงเลย	ไม่จริง	จริง	จริงที่สุด
9	ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงที่จะกระทำกิจกรรมอื่นๆเพื่อแก้ไขปัญหานั้นอย่างเต็มที่				
10	ข้าพเจ้ามุ่งจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น แต่หากจำเป็นข้าพเจ้าก็จะยอมเลื่อนการกระทำสิ่งอื่นที่ไม่เกี่ยวกับปัญหาออกไปเล็กน้อย		-		
11	ข้าพเจ้าพยายามไม่ให้ตนเองไขว่เขวจากความคิดหรือกิจกรรมอื่นๆที่ไม่เกี่ยวข้องกันกับปัญหา				
12	ข้าพเจ้าพยายามอย่างยิ่งที่จะป้องกันสิ่งอื่นๆที่จะเข้ามาแทรกในความพยายามที่จะจัดการกับปัญหา				
13	ข้าพเจ้าบอกตัวเองให้รอคอยเวลาที่เหมาะสม ที่จะกระทำบางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับปัญหา				
14	ข้าพเจ้าชะลอที่จะกระทำบางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับปัญหา จนกว่าโอกาสจะอำนวยให้				
15	ข้าพเจ้าต้องมีความมั่นใจว่า จะไม่ทำอะไรที่ผิดพลาดเมื่อมีการกระทำที่เร็วเกินไปกับปัญหาที่เกิดขึ้น				
16	ข้าพเจ้ายับยั้งตนเอง ไม่ให้กระทำบางสิ่งบางอย่างเร็วเกินไป				
17	ข้าพเจ้าถามผู้อื่นที่มีประสบการณ์ที่คล้ายกันว่า เขาทำอย่างไรในการแก้ปัญหา				
18	ข้าพเจ้าพยายามหาคำชี้แนะจากบางคนเกี่ยวกับสิ่งที่ข้าพเจ้าจะต้องทำเพื่อแก้ไขปัญหานั้น				
19	ข้าพเจ้าพูดคุยกับคนอื่นๆเพื่อค้นรายละเอียดให้มากขึ้นเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น				

คำถาม เมื่อมีปัญหาในชีวิตประจำวันที่ทำให้เกิดความวิตกกังวล ข้าพเจ้าเลือกกระทำดังนี้

คำตอบ					
ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		ไม่ จริง เลย	ไม่ จริง	จริง	จริง ที่สุด
20	ข้าพเจ้าพูดคุยกับบุคคล ซึ่งสามารถทำให้เกิดความ กระจ่างชัดเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น				
21	ข้าพเจ้าพูดคุยกับคนอื่น ๆ เกี่ยวกับความรู้สึกของข้าพเจ้า				
22	ข้าพเจ้าพยายามหาการสนับสนุนทางอารมณ์จากเพื่อน ๆ หรือคนใกล้ชิด				
23	ข้าพเจ้าสนทนา ถกเถียง พิจารณาเกี่ยวกับความรู้สึกของ ข้าพเจ้ากับคนอื่น ๆ				
24	ข้าพเจ้าได้รับความเห็นอกเห็นใจและความเข้าใจจากคน อื่น ๆ				
25	ข้าพเจ้าค้นหาสิ่งดี ๆ จากปัญหาที่เกิดขึ้น				
26	ข้าพเจ้าพยายามมองปัญหาในแง่คิดที่แตกต่างออกไป เพื่อให้เกิดความรู้สึกในทางที่ดี				
27	ข้าพเจ้าเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น				
28	ข้าพเจ้าคิดว่าปัญหาจะทำให้ข้าพเจ้าเติบโตเป็นผู้ใหญ่อัน เป็นผลจากประสบการณ์				
29	ข้าพเจ้าเรียนรู้ที่จะอยู่กับปัญหาที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้แก้ไข ปัญหานั้น				
30	ข้าพเจ้ายอมรับว่าได้มีปัญหาเกิดขึ้น และปัญหานี้ไม่ สามารถเปลี่ยนแปลงได้				
31	ข้าพเจ้ารู้สึกเคยชินกับความคิดที่ว่า ปัญหาได้เกิดขึ้นอีก แล้ว				
32	ข้าพเจ้ายอมรับความจริงที่ว่า ปัญหาได้เกิดขึ้นแล้ว				
33	ข้าพเจ้าจะขอความช่วยเหลือจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์				

คำถาม เมื่อมีปัญหาในชีวิตประจำวันที่ทำให้เกิดความวิตกกังวล ข้าพเจ้าเลือกกระทำดังนี้

คำตอบ					
ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		ไม่ จริง เลย	ไม่ จริง	จริง	จริง ที่สุด
34	ข้าพเจ้าเชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์สามารถช่วยได้				
35	ข้าพเจ้าพยายามค้นหาคำปลอบใจจากศาสนาที่ข้าพเจ้านับถือ				
36	ข้าพเจ้าสวดมนต์มากกว่าปกติเมื่อมีปัญหา				
37	ข้าพเจ้าปฏิเสธว่าได้มีปัญหาเกิดขึ้นแล้ว				
38	ข้าพเจ้าแสแสสร้างว่าปัญหาไม่ได้เกิดขึ้นมาจริงๆ				
39	ข้าพเจ้าปฏิบัติตนราวกับว่า ปัญหาไม่ได้เคยเกิดขึ้นเลย				
40	ข้าพเจ้าบอกกับตนเองว่า ปัญหาไม่ได้เกิดขึ้นจริงๆ				

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียน

คำชี้แจง

แบบสอบถามตอนนี้มีจำนวน 30 ข้อ ขอให้นิสิตอ่านข้อความแต่ละข้อโดยละเอียดแล้ว พิจารณาว่าข้อความเหล่านั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนิสิตเพียงใด เมื่อนิสิตเลือกคำตอบที่เหมาะสมได้แล้ว ให้นิสิตเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับคำตอบที่นิสิตเลือกเพียงช่องเดียว

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	จริง	จริงที่สุด
1. ข้าพเจ้ามีความคิดอยู่เสมอว่า ข้าพเจ้าจะได้รับเกียรตินิยมเมื่อสำเร็จการศึกษา				
2. ข้าพเจ้ามักจะรู้สึกไม่พอใจที่เห็นคนอื่นสอบได้คะแนนดีกว่าตน				
3. ข้าพเจ้ามีความมุ่งมั่นที่จะเป็นที่ยี่หนึ่งของชั้นเรียนให้ได้				
4. ข้าพเจ้ามีความคิดว่าระดับผลการเรียนไม่ได้มีความสำคัญไปกว่าความรู้และประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน				
5. ข้าพเจ้าจะทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งผลการสอบที่น่าพอใจ โดยไม่สนใจว่าวิถีทางนั้นถูกต้องหรือไม่				
6. ข้าพเจ้ามักจะอดนอนเพื่ออ่านหนังสือเตรียมสอบ เพราะเชื่อว่าการอ่านมากจะช่วยให้ทำข้อสอบได้				
7. ข้าพเจ้าตั้งความหวังไว้ว่า ข้าพเจ้าจะตั้งใจเรียนให้ดีที่สุดเท่าที่ความสามารถของข้าพเจ้าจะทำได้				
8. ข้าพเจ้าต้องการสอบให้ได้คะแนนดี เพียงเพราะต้องการให้คนอื่นมองว่าตัวเองเป็นคนเก่ง				
9. ข้าพเจ้ามักจะตั้งเป้าหมายเกี่ยวกับการเรียนให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของตน				
10. ข้าพเจ้าไม่เคยพอใจผลการเรียนของตัวเองเลย				

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	จริง	จริงที่สุด
11. ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนในสถาบันที่มีชื่อเสียงเป็นเรื่องสำคัญมาก				
12. ข้าพเจ้าวางแผนด้านการศึกษาต่อไว้ว่าจะเรียนให้สูงที่สุดเท่าที่ข้าพเจ้าสามารถกระทำได้				
13. ข้าพเจ้าไม่สนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น เพราะต้องการประสบความสำเร็จในเรื่องการเรียนเพียงอย่างเดียว				
14. ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าไม่อาจประสบความสำเร็จในชีวิตได้ ถ้าข้าพเจ้าไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อ				
15. ข้าพเจ้าตั้งเป้าไว้ว่า ข้าพเจ้าจะต้องไปศึกษาต่อยังต่างประเทศเหมือนคนอื่นให้ได้				
16. ผู้ปกครองตั้งเป้าไว้ว่า ข้าพเจ้าจะต้องได้รับเกียรตินิยมเมื่อสำเร็จการศึกษา				
17. ผู้ปกครองจะโกรธมาก ถ้าข้าพเจ้าได้คะแนนสอบไม่ดีตามที่ท่านหวัง				
18. ผู้ปกครองชอบนำผลการเรียนของข้าพเจ้าไปเปรียบเทียบกับของคนอื่น				
19. ผู้ปกครองชอบเฉียวเขี้ยวให้ข้าพเจ้าสอบได้คะแนนดีๆ				
20. ผู้ปกครองชอบดูว่า เวลาที่เห็นข้าพเจ้าอ่านหนังสืออย่างอื่นที่ไม่ใช่หนังสือเรียน				
21. ผู้ปกครองคาดหวังเกี่ยวกับการเรียนของข้าพเจ้า โดยไม่ดูถึงความสามารถของข้าพเจ้าเลย				
22. ผู้ปกครองไม่เคยคาดหวังให้ข้าพเจ้าต้องเป็นคนเก่งในสายตาคนอื่น				
23. ผู้ปกครองวางแผนด้านการศึกษาต่อของข้าพเจ้าได้ตรงกับสภาพความเป็นจริง				
24. ผู้ปกครองสนับสนุนในเรื่องการเรียนตามความต้องการของข้าพเจ้า				

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	จริง	จริงที่สุด
25. ผู้ปกครองไม่เคยพอใจผลการเรียนของข้าพเจ้าเลย				
26. ข้าพเจ้าเลือกเรียนคณะนี้ตามความต้องการของผู้ปกครอง				
27. ผู้ปกครองไม่ยินยอมให้ข้าพเจ้าทำกิจกรรมอื่นร่วมกับเพื่อน นอกจากเรื่องการเรียน				
28. ผู้ปกครองอยากให้ข้าพเจ้าได้เรียนในสถาบันที่มีชื่อเสียงเพียงอย่างเดียว				
29. ผู้ปกครองไม่บังคับให้ข้าพเจ้าศึกษาต่อถ้าข้าพเจ้าไม่พร้อมที่จะศึกษาต่อ				
30. ผู้ปกครองคาดหวังว่าข้าพเจ้าจะสามารถสอบชิงทุนไปศึกษาต่อยังต่างประเทศได้				

ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว

คำชี้แจง

แบบสอบถามตอนนี้มีจำนวน 15 ข้อ ขอให้ท่านอ่านข้อความแต่ละข้อโดยละเอียดแล้วพิจารณาว่าข้อความเหล่านั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของนิสิตเพียงใด เมื่อนิสิตเลือกคำตอบที่เหมาะสมได้แล้ว ให้ท่านเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับคำตอบที่นิสิตเลือกเพียงช่องเดียว

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	จริง	จริงที่สุด
1. ครอบครัวของข้าพเจ้ามักหาเวลาว่างเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันเสมอ				
2. ข้าพเจ้าไม่มีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นต่อสมาชิกในครอบครัว				
3. ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการจัดระเบียบกฎเกณฑ์ภายในครอบครัว				
4. พ่อแม่ไม่เคยเห็นด้วยกับการตัดสินใจของข้าพเจ้าในทุกๆ เรื่อง				
5. ข้าพเจ้าได้รับความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่เป็นอย่างดี				
6. พ่อแม่ไม่เชื่อว่าข้าพเจ้าสามารถรับผิดชอบตัวเองได้				
7. พ่อแม่อนุญาตให้ข้าพเจ้าทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเพื่อนได้				
8. ข้าพเจ้าพร้อมรับฟังความคิดเห็นของพ่อแม่ด้วยความยินดี				
9. ข้าพเจ้าเคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่				
10. พ่อแม่มักจะตั้งความหวังในตัวข้าพเจ้าไว้สูงจนเกินไป				
11. เวลาที่ข้าพเจ้ากระทำความผิด ข้าพเจ้ามักจะถูกพ่อแม่ลงโทษหรือดูว่าอย่างรุนแรง				
12. พ่อแม่ชอบทำเหมือนกับว่าข้าพเจ้าเป็นเด็กอยู่ตลอดเวลา				

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	จริง	จริงที่สุด
13. พ่อแม่ชอบเคี่ยวเข็ญให้ข้าพเจ้าทำตามความต้องการของท่าน				
14. พ่อแม่จะเป็นผู้คอยให้กำลังใจข้าพเจ้าเสมอ				
15. พ่อแม่มีความรักใคร่กลมเกลียวกันดี				

ภาคผนวก ข
คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 28 แสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความวิตกกังวลในการเรียน

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การพิจารณา
1	6.36	คัดเลือก
2	8.96	คัดเลือก
3	6.63	คัดเลือก
4	3.97	คัดเลือก
5	13.82	คัดเลือก
6	14.26	คัดเลือก
7	11.72	คัดเลือก
8	8.03	คัดเลือก
9	9.95	คัดเลือก
10	15.18	คัดเลือก
11	6.75	คัดเลือก
12	11.07	คัดเลือก
13	6.66	คัดเลือก
14	12.84	คัดเลือก
15	3.53	คัดเลือก
16	10.27	คัดเลือก
17	4.20	คัดเลือก
18	6.84	คัดเลือก
19	16.23	คัดเลือก
20	3.21	คัดเลือก

ค่าความเชื่อมั่น (α) = 0.76

ตาราง 29 แสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การพิจารณา
1	7.48	คัดเลือก
2	8.53	คัดเลือก
3	9.83	คัดเลือก
4	6.74	คัดเลือก
5	8.52	คัดเลือก
6	9.23	คัดเลือก
7	9.72	คัดเลือก
8	9.47	คัดเลือก
9	4.67	คัดเลือก
10	6.62	คัดเลือก
11	7.21	คัดเลือก
12	8.71	คัดเลือก
13	9.11	คัดเลือก
14	7.09	คัดเลือก
15	7.32	คัดเลือก
16	7.26	คัดเลือก
17	10.09	คัดเลือก
18	11.41	คัดเลือก
19	10.81	คัดเลือก
20	9.19	คัดเลือก

ค่าความเชื่อมั่น (α) = 0.78

ตาราง 30 แสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การพิจารณา
21	5.50	ตัดเลือก
22	8.17	ตัดเลือก
23	9.15	ตัดเลือก
24	4.07	ตัดเลือก
25	5.68	ตัดเลือก
26	5.63	ตัดเลือก
27	2.54	ตัดเลือก
28	1.77	ตัดเลือก
29	7.74	ตัดเลือก
30	7.81	ตัดเลือก
31	9.17	ตัดเลือก
32	4.61	ตัดเลือก
33	11.57	ตัดเลือก
34	12.58	ตัดเลือก
35	13.47	ตัดเลือก
36	10.54	ตัดเลือก
37	7.82	ตัดเลือก
38	6.97	ตัดเลือก
39	6.38	ตัดเลือก
40	6.93	ตัดเลือก

ค่าความเชื่อมั่น (α) = 0.68

ตาราง 31 แสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียน
ของนิสิต

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การพิจารณา
1	6.40	คัดเลือก
2	13.83	คัดเลือก
3	11.33	คัดเลือก
4	11.01	คัดเลือก
5	12.41	คัดเลือก
6	7.51	คัดเลือก
7	5.96	คัดเลือก
8	12.60	คัดเลือก
9	7.29	คัดเลือก
10	9.92	คัดเลือก
11	12.73	คัดเลือก
12	3.43	คัดเลือก
13	11.52	คัดเลือก
14	9.49	คัดเลือก
15	9.69	คัดเลือก

ค่าความเชื่อมั่น (α) = 0.70

ตาราง 32 แสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียน
ของผู้ปกครอง

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การพิจารณา
16	11.98	คัดเลือก
17	19.01	คัดเลือก
18	21.35	คัดเลือก
19	24.10	คัดเลือก
20	15.78	คัดเลือก
21	21.98	คัดเลือก
22	8.42	คัดเลือก
23	6.10	คัดเลือก
24	11.41	คัดเลือก
25	17.37	คัดเลือก
26	12.71	คัดเลือก
27	12.67	คัดเลือก
28	16.92	คัดเลือก
29	9.23	คัดเลือก
30	9.68	คัดเลือก

ค่าความเชื่อมั่น (α) = 0.86

ตาราง 33 แสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การพิจารณา
1	9.39	คัดเลือก
2	15.80	คัดเลือก
3	8.87	คัดเลือก
4	14.83	คัดเลือก
5	19.61	คัดเลือก
6	13.29	คัดเลือก
7	13.02	คัดเลือก
8	16.72	คัดเลือก
9	14.08	คัดเลือก
10	13.79	คัดเลือก
11	13.59	คัดเลือก
12	9.91	คัดเลือก
13	14.03	คัดเลือก
14	18.12	คัดเลือก
15	13.07	คัดเลือก

ค่าความเชื่อมั่น (α) = 0.84

ภาคผนวก ค
จดหมายขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มสว โทร. 5731, 5618

ที่ ศธ 0519.12/ 1658

วันที่ 5 มีนาคม 2547

เรื่อง ขออนุมัติเพื่อการศึกษาวิจัย

เรียน คณะบดีคณะแพทยศาสตร์

เนื่องด้วย นายสกันต์ วิแก้วมรกต นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ความคาดหวังในการเรียนและสัมพันธภาพในครอบครัวกับความวิตกกังวลในการเรียน และการเผชิญปัญหาของนิสิตชั้นปี 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร” โดยมี รองศาสตราจารย์นวลละออ สุภาพผล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษา โดยขอให้ นิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 ภาคปกติ ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนิสิต แบบสอบถามความวิตกกังวลในการเรียน แบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหา แบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียน และแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว ในระหว่างเดือนมิถุนายน - กันยายน 2547

จึงเรียนมาเพื่อขออนุมัติ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสกันต์ วิแก้วมรกต ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์นภาพรณ์ หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731.5618

ที่ ศธ 0519.12/ 1653

วันที่ 5 มีนาคม 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน คณะบดีคณะทันตแพทยศาสตร์

เนื่องด้วย นายสัทธัท วิแก้วมรกต นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ความคาดหวังในการเรียนและสัมพันธภาพในครอบครัวกับความวิตกกังวลในการเรียน และการเผชิญปัญหาของนิสิตชั้นปี 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร” โดยมี รองศาสตราจารย์นวลละออ สุภาพล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ นิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 ภาคปกติ ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนิสิต แบบสอบถามความวิตกกังวลในการเรียน แบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหา แบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียน และแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว ในระหว่างเดือนมิถุนายน - กันยายน 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสัทธัท วิแก้วมรกต ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

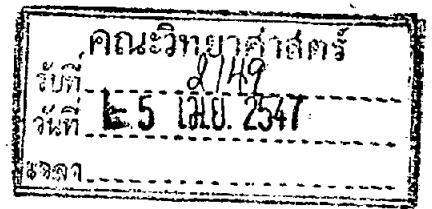
(รองศาสตราจารย์นภาพรณ์ หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มสว โทร. 5731, 5618

ที่ ศธ 0519.12/ 1655

วันที่ 5 มีนาคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน คณบดีคณะวิทยาศาสตร์

เนื่องด้วย นายสกันต์ วิแก้วมรกต นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “ความคาดหวังในการเรียนและสัมพันธภาพในครอบครัวกับความวิตกกังวลในการเรียน และการเผชิญปัญหาของนิสิตชั้นปี 2 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร” โดยมี รองศาสตราจารย์นวลละออ สุภาพล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ นิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 ภาคปกติ ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนิสิต แบบสอบถามความวิตกกังวลในการเรียน แบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหา แบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียน และแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว ในระหว่างเดือนมิถุนายน - กันยายน 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสกันต์ วิแก้วมรกต ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์นวลละออ สุภาพล)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

เรียน คณบดีคณะวิทยาศาสตร์

เพื่อขอความอนุเคราะห์

๐๗๕๑๗

๕๓๘๐๔๒

บันทึกข้อความ

คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รับที่.....0959.....
วันที่.....5/26/47.....
เวลา.....11:00.....

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731, 5618

ที่ ศร 0519.12/ 1653

วันที่ 5 มีนาคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

เนื่องด้วย นายสกันต์ วิแก้วมรกต นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “ความคาดหวังในการ
เรียนและสัมพันธภาพในครอบครัวกับความวิตกกังวลในการเรียน และการเผชิญปัญหาของนิสิตชั้นปี 2
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร” โดยมี รองศาสตราจารย์นวลละอ อสุภผล
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ นิสิต
ปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 ภาคปกติ ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนิสิต แบบสอบถามความ
วิตกกังวลในการเรียน แบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหา แบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียน
และแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว ในระหว่างเดือนมิถุนายน - กันยายน 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสกันต์ วิแก้วมรกต
ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์นวลละอ อสุภผล)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มสว โทร. 5731, 5618

ที่ ศธ 0519.12/ 1656

วันที่ 5 มีนาคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

 เนื่องด้วย นายสกันต์ วิแก้วมรกต นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “ความคาดหวังในการ
เรียนและสัมพันธภาพในครอบครัวกับความวิตกกังวลในการเรียน และการเผชิญปัญหาของนิสิตชั้นปี 2
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร” โดยมี รองศาสตราจารย์นวลละออ สุภาพล
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ นิสิต
ปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 ภาคปกติ ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนิสิต แบบสอบถามความ
วิตกกังวลในการเรียน แบบสอบถามวัดการเผชิญปัญหา แบบสอบถามวัดความคาดหวังในการเรียน
และแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว ในระหว่างเดือนมิถุนายน - กันยายน 2547

 จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสกันต์ วิแก้วมรกต
ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล

นายสกันต์ วิแก้วมรกต

วันเดือนปีเกิด

2 ตุลาคม 2522

สถานที่เกิด

กรุงเทพฯ

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

4495 ถนนสุขุมวิท แขวงบางนา เขตบางนา

กรุงเทพฯ 10260

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2548

ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พ.ศ. 2544

ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (วรรณกรรมสำหรับเด็ก)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พ.ศ. 2540

มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนเทพศิรินทร์